

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Διερεύνηση Εφαρμογής ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης σε παράκτιο χώρο στο Δήμο Ρεθύμνης

**Εκπονητής: Νικολιδάκης Αντώνιος
Επιβλέπων Καθηγητής: Κούγκολος Αθανάσιος**

Βόλος, Σεπτέμβριος 2009

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από τις ανθρώπινες δραστηριότητες γίνονται ολοένα και πιο σοβαρές, με αποτέλεσμα οι διάφορες κυβερνήσεις να λαμβάνουν όλο και πιο σοβαρά το συγκεκριμένο θέμα, μέσω των διάφορων ενεργειών τους. Ένα σημαντικό κομμάτι της βελτίωσης του περιβάλλοντος είναι η πιστοποίηση ενός οργανισμού με ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, ώστε να μειώσει αυτός ο οργανισμός τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις δραστηριότητές του, με τη χρησιμοποίηση διάφορων πρακτικών. Στη συγκεκριμένη εργασία θα γίνει η εφαρμογή των τεσσάρων πρώτων βημάτων που απαιτούνται για την πιστοποίηση κατά EMAS ενός μέρους του παράκτιου χώρου της πόλης του Ρεθύμνου. Μετά από τον εντοπισμό των δραστηριοτήτων με τις σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, μέσω της ανάλυσης, αλλά και με τη βοήθεια ερωτηματολογίων που μοιράστηκαν, γίνεται η περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης για κάθε μία από αυτές. Με την εφαρμογή του EMAS στον υπό μελέτη παράκτιο χώρο και τη συνεργασία των πολιτών, αρχών και αρμόδιων φορέων θα βελτιωθεί σημαντικά το περιβάλλον της περιοχής.

Λέξεις κλειδιά: Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, παράκτιος χώρος, Ρέθυμνο, πιστοποίηση

ABSTRACT

The environmental impact of the human activities becomes more and more serious and as a result the governments take into account more seriously this issue through their actions. An important part of the environmental improvement is the certification of an organization with an environmental management system so that this organization reduces the environmental impact caused by its activities, through the use of various practices. In this essay, the implementation of the first four steps, which are necessary for the certification of EMAS of a part of the coastal area of Rethymno city, will take place. After spotting the activities with the more significant environmental impact, through the analysis, but also by handing out questionnaires, the description of the environmental management system for each one of the activities takes place. Through the implementation of EMAS at the coastal area that is studied and the cooperation of the citizens and the authorities the environment of the area will significantly improve.

Key words: Environmental Management System, coastal area, Rethymno, certification

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
1. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ.....	10
1.1. ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΑ ΣΠΔ.....	12
1.2. ΚΟΣΤΗ ΑΠΟ ΤΑ ΣΠΔ.....	14
1.3. ΠΡΟΤΥΠΑ ΣΠΔ.....	15
1.4. EMAS.....	17
1.4.1. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ EMAS-I.....	18
1.4.2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ EMAS-II.....	19
1.4.3. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ για το EMAS (761/2001) ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΛΙΟΤΕΡΟ (1836/93).....	19
1.4.4. ΒΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ EMAS.....	23
1.4.5. ΦΟΡΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ EMAS ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	28
1.4.6. ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΤΟΥ EMAS.....	29
1.5. ISO 14001.....	36
1.6. ΣΥΓΚΡΙΣΗ EMAS & ISO 14001.....	36
2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	38
2.1. ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ.....	38
2.2. ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ.....	38
2.2.1. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ/ΕΚΤΑΣΗ.....	38
2.2.2. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ.....	39
2.2.3. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ.....	40
2.2.4. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	40
2.2.5. ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ.....	40
2.2.6. ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	43
3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ.....	44
4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΠΔ.....	62
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	108
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	111
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	114

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1.: Πιστοποιήσεις κατά EMAS στον ευρωπαϊκό χώρο	30
Πίνακας 1.2.: Διαφορές ISO και EMAS	37
Πίνακας 2.1.: Πραγματικός πληθυσμός Δ.Δ. 2001	39
Πίνακας 4.1.: Ομάδα εργασίας	68
Πίνακας 4.2.: Περιγραφή οργανισμού	69
Πίνακας 4.3.: Ανάλυση δραστηριοτήτων με άμεσες πτυχές	70
Πίνακας 4.4.: Ανάλυση δραστηριοτήτων με έμμεσες πτυχές.....	71
Πίνακας 4.5.: Θεσμικό πλαίσιο.....	72
Πίνακας 4.6.: Αποτίμηση περιβαλλοντικών πτυχών, εξέταση σπουδαιότητας (άμεσες πτυχές)	92
Πίνακας 4.7.: Αποτίμηση περιβαλλοντικών πτυχών, εξέταση σπουδαιότητας (έμμεσες πτυχές)	94
Πίνακας 4.8.: Τοπικά θέματα σπουδαιότητας και καταχώρηση σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών	95
Πίνακας 4.9.: Περιγραφή του προγράμματος περιβαλλοντικής διαχείρισης	97

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1.1.: Αριθμός οργανισμών και χώρων δραστηριοτήτων πιστοποιημένων κατά EMAS στην Ευρώπη.....	33
Διάγραμμα 1.2.: Οργανισμοί και χώροι δραστηριοτήτων πιστοποιημένοι κατά EMAS στην Ευρώπη (31-03-2009).....	34
Διάγραμμα 1.3.: Οργανισμοί και χώροι δραστηριοτήτων ανά εκατομμύριο κατοίκους στην Ευρώπη (31-03-2009).....	35
Διάγραμμα 3.1.: Φύλο	44
Διάγραμμα 3.2.: Ηλικία	45
Διάγραμμα 3.3.: Ιδιότητα	46
Διάγραμμα 3.4.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα ρύπανσης ή γενικότερα υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος του παραλιακού μετώπου του Δήμου;.....	47
Διάγραμμα 3.5.: Πιστεύετε ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα υποβάθμισης ή/και εγκατάλειψής του παραλιακού μετώπου του Δήμου;.....	48
Διάγραμμα 3.6.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την ποιότητα του νερού του παραλιακού μετώπου του Δήμου;	49
Διάγραμμα 3.7.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την διαχείριση των απορριμμάτων (καθαριότητα παραλιακού μετώπου) του Δήμου;.....	50
Διάγραμμα 3.8.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την ποιότητα του αέρα στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;	51
Διάγραμμα 3.9.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την ηχορύπανση στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;.....	52
Διάγραμμα 3.10.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την κυκλοφορία / μετακινήσεις ή/και την πρόσβαση στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;	53
Διάγραμμα 3.11.: Πιστεύετε ότι είναι αναγκαίο να παρθούν κάποια μέτρα για την βελτίωση της εικόνας του τοπίου ή/και της αισθητικής των κτιρίων στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;.....	54
Διάγραμμα 3.12.: Πιστεύετε ότι υπάρχει ανάγκη για την δημιουργία νέων υποδομών στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;	55
Διάγραμμα 3.13.: Πιστεύετε ότι οι αναβάσεις που πραγματοποιήθηκαν σε μέρος του παραλιακού μετώπου του Δήμου αναβάθμισαν την εικόνα του τοπίου και τη ζωή των κατοίκων του παραλιακού μετώπου;.....	56
Διάγραμμα 3.14.: Είστε διατεθειμένος να πληρώσετε παραπάνω για τις διακοπές σας σε αυτό τον παραλιακό Δήμο, προκειμένου ο Δήμος να εφαρμόσει ένα πιο αποτελεσματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα διαχείρισης;	57
Διάγραμμα 3.15.: Είστε διατεθειμένος να πληρώσετε αυξημένα δημοτικά τέλη, προκειμένου ο Δήμος σας να εφαρμόσει ένα πιο αποτελεσματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα διαχείρισης;.....	58
Διάγραμμα 3.16 Κατά την γνώμη σας αν αυτός ο παράκτιος Δήμος είχε πιστοποιηθεί κατά ISO ή EMAS, (πιστοποίηση σχετική με την περιβαλλοντική διαχείριση), θα αποτελούσε περισσότερο ελκυστικό προορισμό διακοπών;.....	59

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1.1.: Βασική λειτουργία ενός ΣΠΔ.....	11
Σχήμα 1.2.: Λογότυπα EMAS.....	20
Σχήμα 1.3: Χρωματικές παραλλαγές λογοτύπου EMAS.....	21
Σχήμα 1.4.: Βήματα εφαρμογής του EMAS.....	27

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΩΝ

ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρεία
Δ.Δ.	Δημοτικό Διαμέρισμα
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΛΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΠΕ	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
ΕΠΜ	Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη
ΕΣΥΔ	Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης
ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΠΕ	Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΣΠΔ	Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης
Τμήμα ΔΔ και ΕΟΚ	Τμήμα Διεθνών Δραστηριοτήτων και θεμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
ΧΥΤΑ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων
BSI	British Standards Institute
EMS	Environmental Management System
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
ISO	International Standards Organization
SPA	Special Protection Areas
UKAS	United Kingdom Accreditation Service

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία δε θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς τη σημαντική συμβολή κάποιων ανθρώπων τους οποίους θα ήθελα να ευχαριστήσω.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Αθανάσιο Κούγκολο, Αναπληρωτή Καθηγητή Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Περιβαλλοντικής Μηχανικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, για την καθοδήγηση, τις παρατηρήσεις, τις συμβουλές και το χρόνο που αφιέρωσε για την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης τον κύριο Στέφανο Κηπουρό, Μηχανικό Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης και επιστημονικό συνεργάτη του Εργαστηρίου Γεωγραφικών Ερευνών και Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης για τις πολύτιμες συμβουλές, την καθοδήγηση και τη βοήθειά του για την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης εργασίας.

Τους υπαλλήλους του Δήμου Ρεθύμνης για την βοήθειά τους και την παροχή σημαντικών στοιχείων για την εργασία.

Ακόμη θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Νικολιδάκη Αλέξανδρο και τον Τρυπιτσίδα Αναστάσιο για τη βοήθειά τους στην τελική μορφοποίηση της εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλη την οικογένειά μου για όσα έκαναν και κάνουν για μένα και του φίλους και συμφοιτητές μου για τη μεγάλη υποστήριξη και συμπαράσταση όλα αυτά τα χρόνια μέχρι την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών μου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία έχει τίτλο «Διερεύνηση Εφαρμογής ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης σε Παράκτιο Χώρο στο Δήμο Ρεθύμνης». Σκοπός της εργασίας είναι η εφαρμογή των τεσσάρων πρώτων βημάτων που απαιτούνται για την πιστοποίηση ενός τμήματος του παραλιακού μετώπου της πόλης του Ρεθύμνου με ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και συγκεκριμένα το EMAS.

Η επιλογή του EMAS απέναντι στο ISO δικαιολογείται από το γεγονός ότι το πρώτο είναι ευρωπαϊκό και μάλιστα προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση σταθερά μέσω της πολιτικής της. Επίσης, έχει περισσότερες απαιτήσεις, είναι πιο ποιοτικό και πιο καινοτομικό.

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος έγινε καθώς οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από τις ανθρώπινες δραστηριότητες γίνονται ολοένα και πιο σοβαρές. Εκτός από τη συμμετοχή όλων των ανθρώπων και των φορέων στα περιβαλλοντικά ζητήματα, είναι απαραίτητη και η τεχνική και επιστημονική κατάρτιση για τη χάραξη μίας περιβαλλοντικής πολιτικής. Ένα σημαντικό κομμάτι της βελτίωσης της κατάστασης του περιβάλλοντος είναι η πιστοποίηση μίας επιχείρησης ή ενός δημόσιου φορέα με ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, ώστε να μειώσει αυτός ο φορέας τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις δραστηριότητές του, με τη χρησιμοποίηση διάφορων πρακτικών.

Το βασικό κείμενο της εργασίας χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος γίνεται μία παρουσίαση των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης γενικότερα και μία σύντομη περιγραφή των σημαντικότερων. Κατόπιν γίνεται μία εκτενής ανάλυση του EMAS, μέσω μίας σειράς στοιχείων, όπως νομοθετικό πλαίσιο, βήματα εφαρμογής του συστήματος κτλ.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται μία περιγραφή του Νομού και του Δήμου Ρεθύμνης με μία σειρά από δημογραφικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά στοιχεία, καθώς και μία παρουσίαση της υπό μελέτη παράκτιας περιοχής της πόλης του Ρεθύμνου.

Στο τρίτο μέρος της εργασίας γίνεται μία ανάλυση των ερωτηματολογίων που μοιράστηκαν σε κατοίκους και επισκέπτες της περιοχής και αφορούν στην περιοχή μελέτης και ο εντοπισμός των κυριότερων προβλημάτων της παράκτιας ζώνης, μέσω των

απαντήσεων των ερωτηθέντων. Κατόπιν ακολουθεί η εφαρμογή των τεσσάρων πρώτων βημάτων που απαιτούνται για την πιστοποίηση κατά EMAS της υπό μελέτη περιοχής.

Στο τέλος της εργασίας παρουσιάζονται ορισμένα συμπεράσματα και σκέψεις, που εξήχθησαν κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας.

1. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Η ενεργή συμμετοχή όλων των ανθρώπων και των φορέων στα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι πολύ σημαντική για τη χάραξη μίας περιβαλλοντικής πολιτικής, όμως εξίσου απαραίτητες είναι η εξειδικευμένη γνώση και η τεχνική και επιστημονική κατάρτιση για τη σωστή και ριζική αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Οι προτροπές για την προστασία του περιβάλλοντος και για μια ορθολογικότερη περιβαλλοντική διαχείριση, είναι πλέον σήμερα πιο πειστικές παρά ποτέ και εκφράζονται από φορείς διεθνούς εμβέλειας και από κυβερνήσεις.

Στόχοι της πολιτικής και των προγραμμάτων δράσης για την προστασία του περιβάλλοντος των διεθνών οργανισμών και κυβερνήσεων είναι πλέον η πρόληψη, η μείωση, η ανάκτηση πρώτων υλών και ενέργειας και η δυνατή εξάλειψη της ρύπανσης (Σκορδύλης, 1998). Έτσι βλέπουμε πως η νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος είναι στις μέρες μας πολύ πιο πλήρης, οι κυβερνήσεις λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους τον περιβαλλοντικό παράγοντα σε όλες τους τις ενέργειες, διεθνείς οργανισμοί διοργανώνουν συναντήσεις σε επίπεδο αρχηγών κρατών με θέμα την περιβαλλοντική προστασία, αυξάνεται συνεχώς το πλήθος των προϊόντων που επιδέχονται ανακύκλωση ή που προέρχονται από ανακυκλωμένες πρώτες ύλες και άλλα γεγονότα, τα οποία δείχνουν ξεκάθαρα πλέον, ότι ο παράγοντας περιβάλλον αποτελεί ένα όλο και περισσότερο σημαντικό κομμάτι της καθημερινής μας ζωής.

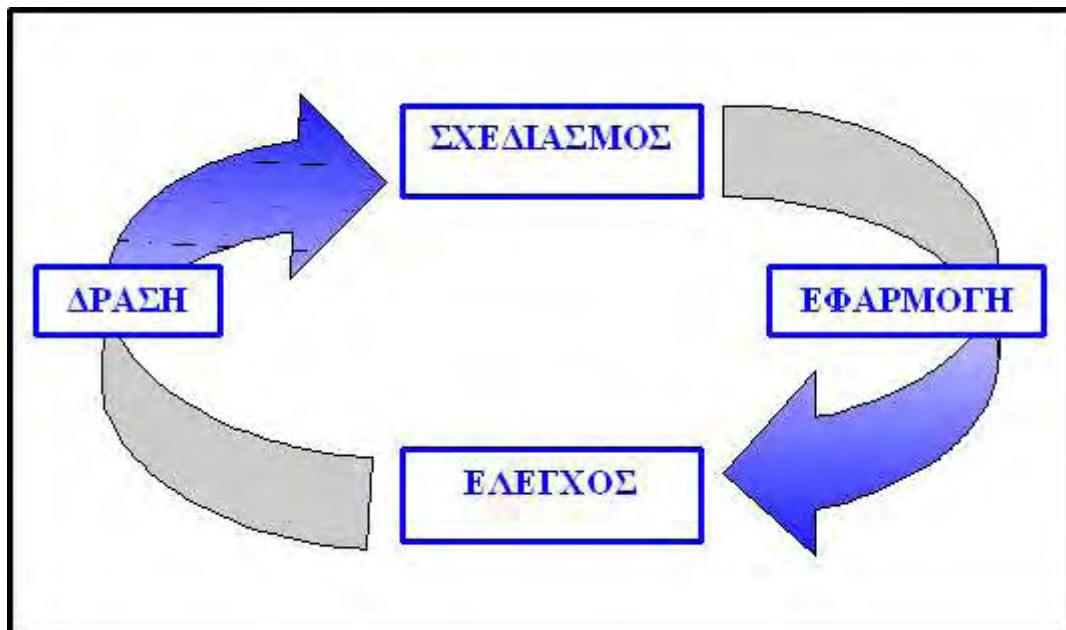
Τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) αποτελούν στις μέρες μας τη νέα βάση πάνω στην οποία θα στηριχθεί η πρόοδος των επιχειρήσεων και των διάφορων φορέων για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων. Σε παγκόσμιο επίπεδο βλέπουμε όλο και περισσότερους οργανισμούς να προσπαθούν να πιστοποιηθούν με ένα ΣΠΔ, επειδή έτσι έχουν ένα τρόπο για συνεχή περιβαλλοντική βελτίωση και διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις δραστηριότητές τους (Morrow, 2002).

Ένα ΣΠΔ (Environmental Management System-EMS) είναι ένα δομημένο πλαίσιο διαχείρισης, το οποίο σχεδιάζεται για να βοηθήσει έναν οργανισμό να μειώσει τις αρνητικές επιδράσεις του στο περιβάλλον, μέσω της χρησιμοποίησης διάφορων πρακτικών. Ένα ΣΠΔ στηρίζεται πάνω σε ένα σύνολο από περιβαλλοντικά έργα και εργαλεία διαχείρισης, τα οποία βασίζονται το ένα στο άλλο ώστε να επιτύχουν την προστασία του περιβάλλοντος. Τα βήματα εργασίας ενός ΣΠΔ είναι τα εξής:

- Αρχική ανάλυση και καταγραφή των περιβαλλοντικών πτυχών που συνδέονται με τις δραστηριότητες της επιχείρησης ή του φορέα.
- Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης.
- Περιβαλλοντικό πρόγραμμα δράσης με συγκεκριμένο σκοπό.
- Προγράμματα εκπαίδευσης και ενημέρωσης για όλους τους εργαζομένους.
- Εφαρμογή του συστήματος.
- Καταγραφή των νομοθετικών απαιτήσεων.
- Εσωτερικός έλεγχος του ΣΠΔ και πιστοποίηση.
- Εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία.
- Ανεξάρτητα διαπιστευμένη επικύρωση (Καλογεράκης, 2003).

Με λίγα λόγια μπορούμε να πούμε ότι ο πυρήνας ενός οποιουδήποτε ΣΠΔ ουσιαστικά είναι ένας κύκλος συνεχούς βελτίωσης. Ο πυρήνας αυτός είναι γνωστός και ως κύκλος "Σχεδιασμός-Εφαρμογή-Έλεγχος-Δράση" που παρουσιάζεται παρακάτω (<http://www.aegean.gr>):

Σχήμα 1.1.: Βασική λειτουργία ενός ΣΠΔ

Πηγή: <http://www.aegean.gr>

1.1. ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΑ ΣΠΔ

Τα οφέλη που προκύπτουν από την υιοθέτηση ενός ΣΠΔ χωρίζονται στα οφέλη που απολαμβάνει ο ίδιος ο οργανισμός και στα οφέλη που απολαμβάνει η κοινωνία και το περιβάλλον. Οι δύο παραπάνω κατηγορίες συνδέονται άμεσα μεταξύ τους καθώς δε νοείται μακροχρόνια θετική πορεία μίας επιχείρησης χωρίς την ταυτόχρονη ευημερία της κοινωνίας και την διασφάλιση υψηλής ποιότητας περιβάλλοντος.

Τα οφέλη από την ανάπτυξη ενός ΣΠΔ είναι πολλά και σημαντικά για ένα οργανισμό. Τα σημαντικότερα από αυτά συνοψίζονται παρακάτω:

- **Μείωση κόστους**

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι όπου η ανάπτυξη και η πιστοποίηση ενός ΣΠΔ μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του κόστους. Ένας τρόπος είναι μέσω της βελτίωσης των μέτρων απόδοσης, τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν μόνο όταν οι επιχειρηματικές πρακτικές αναθεωρούνται συστηματικά και αξιολογούνται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΣΠΔ. Επίσης, μείωση του κόστους μπορεί να προέλθει από τους μειωμένους περιβαλλοντικούς φόρους και τις μειωμένες ρυθμιστικές δαπάνες όταν φυσικά πιστοποιηθεί ο οργανισμός με ένα ΣΠΔ. Επιπλέον, ένα ΣΠΔ μπορεί να μειώσει τις ασφαλιστικές δαπάνες, επειδή με την πιστοποίηση σε ένα από τα ΣΠΔ, η επιχείρηση εφαρμόζει σωστά την περιβαλλοντική διαχείρισή και έχει λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την μείωση των σχετικών κινδύνων (<http://www.aegean.gr>).

Ένας οργανισμός που εφαρμόζει ένα ΣΠΔ αναμένει επιπλέον μείωση του κόστους παραγωγής και του κόστους επεξεργασίας των αποβλήτων, η οποία μπορεί να οφείλεται σε ορισμένους ή όλους από τους παρακάτω παράγοντες:

- a) Εξοικονόμηση πρώτων υλών και υλικών συσκευασίας
- b) Μείωση κατανάλωσης ενέργειας και νερού
- c) Μείωση όγκου των παραγόμενων αποβλήτων σε αέρα, νερό και έδαφος
- d) Μείωση προστίμων και ασφαλίσεων
- e) Μείωση απαιτήσεων σε παρακολούθηση, επιθεώρηση και μετρήσεις
- f) Μείωση κόστους κεφαλαίου και αποφυγή έκτακτου κόστους για την αποκατάσταση ατυχημάτων (Καλογεράκης, 2003).

- **Απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος**

Η υιοθέτηση ενός ΣΠΔ αποτελεί μια πολύ καλή ευκαιρία για ενίσχυση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος ενός οργανισμού. Η παρουσία ενός ΣΠΔ μπορεί να βοηθήσει σημαντικά την βελτίωση της εικόνας του οργανισμού προς το ευρύ κοινό, αλλά και προς όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, όπως το κράτος, τους επενδυτικούς οργανισμούς, την τοπική κοινωνία, κλπ. Όσο η ανάγκη για προστασία του περιβάλλοντος και για περιβαλλοντική διαχείριση γίνεται περισσότερο αντιληπτή, τόσο οι οργανισμοί που εφαρμόζουν κάποιο ΣΠΔ θα ευνοούνται. Επίσης, η εισαγωγή οικολογικών προϊόντων στη λειτουργία του οργανισμού μπορεί να αποτελέσει σημαντικό στοιχείο της στρατηγικής marketing. Με λίγα λόγια, η υιοθέτηση ενός ΣΠΔ από έναν οργανισμό τον καθιστά πιο ελκυστικό στο ευρύ κοινό. (Καλογεράκης, 2003).

- **Αναβάθμιση – κινητοποίηση ανθρώπινου δυναμικού**

Το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί το πιο σημαντικό πόρο ενός οργανισμού. Στο πλαίσιο αυτό η κατάρτιση και επιμόρφωση του προσωπικού σε θέματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, η αύξηση της αποτελεσματικότητάς του κατά την εκτέλεση των εργασιών, η δημιουργία πνεύματος συνεργασίας για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου καθώς και η πρόσληψη νέου εξειδικευμένου προσωπικού δημιουργεί σημαντικό όφελος στον οργανισμό (Καλογεράκης, 2003).

- **Βελτίωση οργάνωσης και λειτουργίας του οργανισμού**

Η οργανωτική δομή ενός οργανισμού επηρεάζει τη λειτουργία του και καθορίζει σε σημαντικό βαθμό την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων του. Η υιοθέτηση ενός ΣΠΔ, με όλες τις απαιτήσεις που αυτό θέτει, καθορίζει την οργάνωση και λειτουργία με συγκεκριμένο και σαφή τρόπο, τουλάχιστον ως προς τα περιβαλλοντικά θέματα. Ιδιαίτερα όταν ένα ΣΠΔ συνδυάζεται με αντίστοιχο σύστημα ποιότητας, ο οργανισμός αποκτά ένα πολύ συγκεκριμένο τρόπο οργάνωσης και μία απόλυτα ξεκάθαρη δομή και κατανομή αρμοδιοτήτων που καλύπτει σχεδόν όλο το φάσμα των λειτουργιών του (Καλογεράκης, 2003).

- **Συμμόρφωση με τις τρέχουσες και μελλοντικές απαιτήσεις της νομοθεσίας.**

Ένα σημαντικό στοιχείο ενός ΣΠΔ είναι ότι, όταν ένας οργανισμός έχει πιστοποιηθεί με ένα ΣΠΔ, τότε εφαρμόζει την τρέχουσα περιβαλλοντική νομοθεσία και εξασφαλίζει συμμόρφωση με αυτήν ακόμα κι αν εισάγονται κάποιες νομοθετικές αλλαγές. Το ΣΠΔ ελαχιστοποιεί τα πρόστιμα, τους φόρους, τις ποινικές διώξεις, και βοηθάει την κάθε εταιρία να προβλέψει την εξέλιξη της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και να προσαρμοστεί σε αυτήν με έναν πιο αργό ρυθμό (<http://www.aegean.gr>).

Ένα ΣΠΔ δίνει, δηλαδή, τη δυνατότητα παρακολούθησης όλης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, γεγονός ιδιαίτερα χρήσιμο λόγω της αυστηρότητας των περιβαλλοντικών νόμων και της συχνής αντικατάστασης ή συμπλήρωσής τους.

- **Ευρύτερη συμβολή με οφέλη για την κοινωνία και το περιβάλλον**

Η προστασία του περιβάλλοντος μέσω της μείωσης των παραγόμενων αποβλήτων συμβάλλει στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών της τοπικής κοινωνίας. Η προστασία της ατμόσφαιρας, των υδατικών και εδαφικών πόρων καθώς και η ορθολογική χρήση των πόρων που επιτυγχάνονται μέσω της υιοθέτησης ενός ΣΠΔ συμβάλλουν στην βιώσιμη ανάπτυξη (Καλογεράκης, 2003).

1.2. ΚΟΣΤΗ ΑΠΟ ΤΑ ΣΠΔ

Τα ΣΠΔ έχουν, όμως, και κάποια κόστη και έτσι, κάθε οργανισμός πριν από την εφαρμογή ενός ΣΠΔ θα πρέπει να γνωρίζει όλες τις δαπάνες, απαιτήσεις και προβλήματα που σχετίζονται με την εισαγωγή ενός τέτοιου συστήματος. Η κατά το δυνατό καλύτερη αναγνώριση και αξιολόγηση των δαπανών και προβλημάτων που αναμένεται να προκύψουν δίνουν την δυνατότητα στον οργανισμό αφενός να πάρει την κατάλληλη απόφαση για την εισαγωγή ή όχι ενός ΣΠΔ και αφετέρου για την αποτελεσματική αντιμετώπιση όποιων δυσκολιών προκύψουν κατά την εφαρμογή του ΣΠΔ. Το κόστος που συνδέεται με την εφαρμογή ενός ΣΠΔ έχει σχέση κυρίως με τους παρακάτω λόγους:

- **Εφαρμογή και συντήρηση του ΣΠΔ**

Στις περισσότερες περιπτώσεις, η ανάπτυξη ενός ΣΠΔ απαιτεί κάποιες επενδύσεις για την πραγματοποίηση των απαραίτητων επεμβάσεων, προκειμένου να βελτιωθεί η περιβαλλοντική εικόνα του οργανισμού. Επίσης, το ετήσιο κόστος λειτουργίας, συντήρησης και τεκμηρίωσης του ΣΠΔ και των αντίστοιχων τεχνικών επεμβάσεων είναι αναγκαίο να αναγνωρισθεί. Ένα άλλο σημαντικό κόστος που παρουσιάζεται κατά την εφαρμογή και διατήρηση ενός ΣΠΔ είναι το κόστος του προσωπικού κατά την διάρκεια του σχεδιασμού, εφαρμογής, πιστοποίησης και παρακολούθησης ενός τέτοιου συστήματος. Τέλος, η επιμόρφωση και κατάρτιση των εργαζομένων για θέματα περιβαλλοντικής διαχείρισης τόσο κατά την εισαγωγή του συστήματος όσο και κατά την λειτουργία του θεωρείται ένας σημαντικός παράγοντας κόστους (Καλογεράκης, 2003).

- **Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών**

Η πλειοψηφία των οργανισμών για την ανάπτυξη ενός ΣΠΔ απευθύνεται σε ειδικούς συμβούλους, εξαιτίας, είτε της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού, είτε της προσπάθειας μείωσης του χρόνου απασχόλησης του προσωπικού της επιχείρησης. Η εκτίμηση του κόστους των συμβουλευτικών υπηρεσιών εξαρτάται από τον εκάστοτε οργανισμό, καθώς κυμαίνεται ανάλογα με το μέγεθος του οργανισμού και τον υφιστάμενο βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος (Καλογεράκης, 2003).

- **Πιστοποίηση ΣΠΔ**

Για την πιστοποίηση του ΣΠΔ πραγματοποιείται διαδικασία ελέγχου από αρμόδιους φορείς, η οποία επαναλαμβάνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Το κόστος πιστοποίησης εξαρτάται από την χρονική διάρκεια του ελέγχου η οποία είναι πάντα σε συνάρτηση με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε επιχείρησης (Καλογεράκης, 2003).

1.3. ΠΡΟΤΥΠΑ ΣΠΔ

Επειδή τα ΣΠΔ διαφέρουν αρκετά ως προς την ποιότητα και το πεδίο τους, έχουν αναπτυχθεί διάφορα εθελοντικά πρότυπα, τα οποία μπορούν να αναγνωριστούν σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές Επίπεδο. Επομένως κάθε φορέας μπορεί να εναρμονίσει το ΣΠΔ

που διαθέτει επιλέγοντας ένα από τα υπάρχοντα πρότυπα. Τα δύο σημαντικότερα, τα οποία είναι αναγνωρισμένα σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι τα εξής:

- ISO 14001 - Διεθνές Πρότυπο
- Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS) - Ευρωπαϊκό Πρότυπο.

Επίσης υπάρχουν και κάποια εθνικά πρότυπα για την ανάπτυξη ΣΠΔ, τα οποία έχουν αναγνωριστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από οργανισμούς για την πιστοποίηση της περιβαλλοντικής διαχείρισής τους. Αυτά είναι τα εξής:

- Βρετανικό πρότυπο BS 7750:94, το οποίο αναγνωρίστηκε από την ΕΕ με την απόφαση 96/150/ΕΚ. Πρόκειται για το πρώτο περιβαλλοντικό πρότυπο με παγκόσμια χρήση. Το BS 7750 είναι ένα πρότυπο του British Standards Institute (BSI), η τελική έκδοση του οποίου έγινε το 1994. Κύρια εφαρμογή για την ανάπτυξη του αποτέλεσε η ψήφιση του Environmental Protection το 1990. Είναι το πρότυπο με βάση το οποίο δημιουργήθηκαν και τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά πρότυπα. Φορείς διαπίστευσης στην Ευρώπη είναι το United Kingdom Accreditation Service (UKAS) της Βρετανίας και το Ολλανδικό Συμβούλιο Πιστοποίησης (Raar voor der Certificatie, RvC) (<http://www.liaison.tuc.gr>).
- Ιρλανδέζικο πρότυπο IS 310:94, το οποίο αναγνωρίστηκε από την ΕΕ με την απόφαση 96/149/ΕΚ
- Ισπανικό πρότυπο UNE 77-801(2):94, το οποίο αναγνωρίστηκε από την ΕΕ με την απόφαση 96/151/ΕΚ.

Μετά από μία σύντομη ανάλυση που προηγήθηκε για τα ΣΠΔ γενικότερα, όσον αφορά στη λειτουργία, στα κόστη και στα οφέλη τους, ακολουθεί, στη συνέχεια, μία αναλυτικότερη περιγραφή των δύο σημαντικότερων προτύπων, του ISO 14001 και του EMAS, παρουσιάζοντας τα κυριότερα χαρακτηριστικά που αυτά διαθέτουν, καθώς και μία σύγκριση των προτύπων αυτών.

1.4. EMAS

Το EMAS είναι το Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Οικολογικού Ελέγχου στο οποίο μπορούν να συμμετάσχουν εθελοντικά οι οργανισμοί. Είναι ένα σύστημα σύγχρονης διαχείρισης περιβάλλοντος, διαφάνειας και συμμετοχής. Η διαχείριση του γίνεται από τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) σημαίνει Οικολογική Διαχείριση και Οικολογικός Έλεγχος.

Ουσιαστικά, το EMAS είναι ένα ευρωπαϊκό σύστημα οικολογικής διαχείρισης για τους διάφορους οργανισμούς. Σκοπός του EMAS είναι η προώθηση της συνεχούς βελτίωσης της περιβαλλοντικής επίδοσης των οργανισμών με:

- Κατάρτιση και εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης από τους οργανισμούς
- Συστηματική, αντικειμενική και περιοδική αξιολόγηση των επιδόσεων των συστημάτων αυτών
- Ενημέρωση ως προς τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, και ανοικτό διάλογο με το κοινό και άλλους ενδιαφερόμενους
- Ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων στον οργανισμό, καθώς και κατάλληλη εκπαίδευση και διαρκή επιμόρφωση οι οποίες διευκολύνουν την δραστήρια συνεργασία στα καθήκοντά τους (Αραβώσης, 2002).

Οι στόχοι του EMAS είναι:

- η προώθηση της συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων όλων των οργανισμών που εδρεύουν στην Ευρώπη, δημοσίων και ιδιωτικών
- η αναγνώριση των οργανισμών εκείνων που έχουν υιοθετήσει συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και έχουν φροντίσει και για την εξωτερική πιστοποίησή τους και
- η γνωστοποίηση της περιβαλλοντικής προόδου των οργανισμών αυτών στο ευρύτερο κοινό, τόσο για επιβράβευση των ιδίων, όσο και για την ενθάρρυνση και άλλων να ακολουθήσουν στον ίδιο δρόμο.

Η συμμετοχή στο EMAS επιβεβαιώνεται με τη χρήση του λογότυπου του EMAS (<http://www.minenv.gr>).

Γενικότερα, το EMAS προχωρά ακόμη παραπέρα σε σχέση με άλλα διεθνή πρότυπα όσον αφορά στις απαιτήσεις για βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσής τους, στη συμμετοχή των εργαζομένων, στη συμμόρφωση με τη νομοθεσία και στην επικοινωνία με αυτούς που έχουν συμφέροντα από αυτό, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης περιβαλλοντικής επίδοσης (Καλογεράκης, 2003). Ένα ακόμη σημείο, στο οποίο το EMAS διαφέρει από τα άλλα ΣΠΔ είναι ότι για να πιστοποιηθεί ένας οργανισμός πρέπει να προσπαθήσει να βελτιώσει όχι μόνο τις άμεσες πτυχές των δραστηριοτήτων του, αλλά και τις έμμεσες (Iraldo et.al., 2009).

1.4.1. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ EMAS-I

Για την καλύτερη κατανόηση του EMAS κρίνεται απαραίτητο να γίνει μία αναφορά και ανάλυση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας που καλύπτει το συγκεκριμένο ΣΠΔ. Το EMAS, αρχικά στηρίχθηκε νομικά στον Κανονισμό 1836/93/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 29ης Ιουνίου 1993 (δημοσιευμένο στο τεύχος 1168/10-7-93 της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων) για την εκούσια συμμετοχή των επιχειρήσεων του βιομηχανικού τομέα σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου. Ο κανονισμός τέθηκε σε εφαρμογή την 10η Απριλίου 1995.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του Κανονισμού συνοψίζονται στα εξής:

- Στο σύστημα μπορούν να συμμετέχουν επιχειρήσεις του βιομηχανικού τομέα.
- Η συμμετοχή στο σύστημα είναι εθελοντική.
- Δεν αντικαθιστά, ούτε επικαλύπτει κοινοτική ή εθνική νομοθεσία.
- Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης εφαρμόζεται σε «χώρο δραστηριοτήτων».

Στόχος του συγκεκριμένου κανονισμού ήταν η αξιολόγηση και αναβάθμιση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των βιομηχανιών και η μείωση στο ελάχιστο των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη λειτουργία των βιομηχανικών χώρων στους οποίους αυτός εφαρμόζεται. Η πρωτοβουλία και η ευθύνη για την εφαρμογή του συστήματος ανήκε αποκλειστικά και μόνο στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση, η οποία καλούταν να θέτει μόνη της τους ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους και να κινείται συνεχώς στην κατεύθυνση της

βελτίωσης των περιβαλλοντικών της επιδόσεων, ενημερώνοντας το κοινό για τα σχετικά θέματα (Καλογεράκης, 2003).

1.4.2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ EMAS-II

Αργότερα, όμως, κρίθηκε απαραίτητο από την ΕΕ να δημιουργηθεί ένας νέος πληρέστερος κανονισμός, προς αντικατάσταση του 1836/93. Έτσι κατατέθηκε ένας νέος κανονισμός, ο 761/2001 ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19^{ης} Μαρτίου 2001 για την εκούσια συμμετοχή οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS). Με την κατάθεση του νέου κανονισμού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Συμβούλιο της Ε.Ε., ο προηγούμενος κανονισμός (1836/93/ΕΟΚ) καταργήθηκε. Ο νέος κανονισμός εγκρίθηκε από το Συμβούλιο και δημοσιεύθηκε στο τεύχος L114/24-4-2001 της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

1.4.3. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ για το EMAS (761/2001) ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΛΙΟΤΕΡΟ (1836/93)

Όπως προαναφέρθηκε με την κατάθεση του καινούριου κανονισμού για το EMAS, ο παλαιότερος κανονισμός καταργήθηκε. Ο νέος κανονισμός είναι περισσότερο πλήρης και διαθέτει κάποιες καινοτομίες και σημαντικά νέα στοιχεία, σε σύγκριση με τον παλαιότερο, τα οποία πρέπει να αναφέρουμε.

Η βασική τροποποίηση του νέου Κανονισμού είναι η διεύρυνση του φάσματος των επιχειρήσεων που μπορούν να συμμετέχουν στο Σύστημα, καθώς πλέον το EMAS δεν αναφέρεται μόνο σε επιχειρήσεις του βιομηχανικού τομέα, αλλά και σε οργανισμούς. Οργανισμός, σύμφωνα με τον κανονισμό είναι μία εταιρεία, ένωση, εκμετάλλευση, επιχείρηση, αρχή ή ίδρυμα, ή τμήματα ή συνδυασμός αυτών, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, με ίδια λειτουργία και διοίκηση. Ο κάθε οργανισμός μπορεί να έχει διάφορους χώρους δραστηριοτήτων. Χώρος δραστηριοτήτων, σύμφωνα πάλι με τον κανονισμό είναι ολόκληρη η έκταση, σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική θέση, υπό τον διαχειριστικό έλεγχο ενός οργανισμού, ο οποίος καλύπτει δραστηριότητες, προϊόντα και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανόμενου του συνόλου των υποδομών, του εξοπλισμού και των υλικών.

Ο Νέος Κανονισμός εισάγει επίσης λογότυπο για το σύστημα, όπως αυτό ορίζεται στο Παράρτημα IV του κανονισμού, και μπορούν να το χρησιμοποιήσουν οι οργανισμοί μόνο εάν τη δεδομένη χρονική στιγμή είναι καταχωρημένοι στο EMAS.

Υπάρχουν δύο διαφορετικές εκδόσεις του λογοτύπου του EMAS.

Η πρώτη έκδοση του λογοτύπου, στην οποία αναγράφονται οι όροι «επιθεωρημένη περιβαλλοντική διαχείριση» (verified environmental management), δηλώνει ότι ο οργανισμός διαθέτει ένα ΣΠΔ που πληροί τις απαιτήσεις και προδιαγραφές του EMAS. Ενημερώνοντας παράλληλα και το κοινό, ότι ο οργανισμός είναι καταχωρημένος στο EMAS (σχήμα 1.2.) (<http://www.emas.mos.gov.pl/emas4en.html>).

Η δεύτερη έκδοση του λογοτύπου, στην οποία αναγράφονται οι όροι «επικυρωμένες πληροφορίες» (validated information), δηλώνει ότι οι επιλεγμένες πληροφορίες, στις οποίες αναφέρεται το λογότυπο, έχουν επικυρωθεί ότι είναι ακριβείς και αξιόπιστες από ελεγκτή του EMAS (σχήμα 1.2.) (<http://www.emas.mos.gov.pl/emas4en.html>).

Σχήμα 1.2.: Λογότυπα EMAS

Πηγή: <http://www.emas.mos.gov.pl/emas4en.html>

Και τα δύο λογότυπα φέρουν πάντα τον αριθμό καταχώρησης του οργανισμού και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε τρεις διαφορετικές παραλλαγές χρωμάτων:

- σε τρία χρώματα, όπως αυτά που φαίνονται παραπάνω (πράσινο, κίτρινο, μπλε),
- σε μαύρο πάνω σε άσπρο,
- σε άσπρο πάνω σε μαύρο.

Σχήμα 1.3: Χρωματικές παραλλαγές λογότυπου EMAS

Πηγή: <http://www.emas.mos.gov.pl/emas4en.html>

Το λογότυπο του EMAS αποτελεί σήμα κατατεθέν του νέου κανονισμού. Ο σκοπός του λογότυπου EMAS είναι να δείχνει στο κοινό και στα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη:

- Την καθιέρωση και την εφαρμογή ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.
- Τη συστηματική, αντικειμενική και περιοδική αξιολόγηση της επίδοσης τέτοιων συστημάτων.
- Την παροχή πληροφοριών σε θέματα περιβαλλοντικής επίδοσης και έναν ανοικτό διάλογο με το ευρύ κοινό και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη.
- Την ενεργό ανάμειξη, περιλαμβανομένης της δέουσας κατάρτισης, των εργαζομένων, από τον οργανισμό, περιλαμβανομένης της διάταξης για τη συμμόρφωση προς τη σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία.

Όσον αφορά στη λειτουργία του λογοτύπου του EMAS, αυτή είναι τριπλή:

- Να αποδείξει την αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχει ένας οργανισμός αναφορικά με την περιβαλλοντική του επίδοση.
- Να αποδείξει τη δέσμευση του οργανισμού στη βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης και στην ορθή διαχείριση των περιβαλλοντικών του πτυχών.
- Να ευαισθητοποιήσει σχετικά με το σύστημα το κοινό, τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους οργανισμούς που είναι πρόθυμοι να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις (Καλογεράκης, 2003).

Τέλος, το λογότυπο του EMAS μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Σε επικυρωμένες περιβαλλοντικές δηλώσεις
- Σε επιστολόχαρτα καταχωρημένων οργανισμών
- Σε πληροφοριακό υλικό που προβάλλει τη συμμετοχή ενός οργανισμού στο EMAS.

Το λογότυπο μπορεί να χρησιμοποιείται, επίσης, από τους οργανισμούς, σε συνδυασμό με περιβαλλοντικές πληροφορίες, όπως ενημερωτικά φυλλάδια που συνδέονται με δραστηριότητες, προϊόντα και υπηρεσίες, με την προϋπόθεση ότι οι πληροφορίες και οι αναφορές περιλαμβάνονται στην περιβαλλοντική δήλωση και έχουν επικυρωθεί από τον επιθεωρητή, και το λογότυπο συνοδεύεται από τις λέξεις «επικυρωμένες πληροφορίες».

Το λογότυπο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στις παρακάτω περιπτώσεις:

- Σε προϊόντα ή στη συσκευασία τους
- Σε συνδυασμό με συγκριτικούς ισχυρισμούς αναφορικά με προϊόντα, δραστηριότητες και υπηρεσίες
- Σε διαφημίσεις για προϊόντα, δραστηριότητες και υπηρεσίες (Στύλα, 1999).

1.4.4. ΒΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ EMAS

Σε αυτό το κομμάτι της εργασίας θα προχωρήσουμε σε μία αναλυτικότερη περιγραφή των βημάτων που χρειάζεται να πραγματοποιήσει ένας οργανισμός για να μπορέσει να εφαρμόσει το EMAS. Αυτά τα βήματα, με τη σειρά πραγματοποίησής τους είναι τα εξής:

1. Περιβαλλοντική Πολιτική

Ο κανονισμός του EMAS απαιτεί από τον εκάστοτε οργανισμό να προετοιμάσει και να συντάξει την περιβαλλοντική πολιτική του. Αυτή η πολιτική συνιστά γραπτή διακήρυξη των γενικών αντικειμενικών σκοπών και αρχών δράσης του οργανισμού σε περιβαλλοντικά θέματα.

Η περιβαλλοντική πολιτική παρέχει την αρχική κατεύθυνση για το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, δεσμεύοντας τον οργανισμό για συνεχείς περιβαλλοντικές βελτιώσεις, για τη συμμόρφωση του με τη σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία και για τη διασφάλιση περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς από όλο το προσωπικό του. Επίσης, μέσω της περιβαλλοντικής πολιτικής, αντανακλάται η στρατηγική, τα οράματα και οι στόχοι του οργανισμού, και παρέχεται ένα πλαίσιο για τους περιβαλλοντικούς αντικειμενικούς σκοπούς και το σύστημα διαχείρισης. Η πολιτική θα πρέπει να στοχεύει στις δραστηριότητες και στις υπηρεσίες του οργανισμού και να συνιστά τη βάση για τη μελλοντική ενσωμάτωση του ΣΠΔ σε αυτόν.

Τέλος, η πολιτική αυτή είναι αναγκαίο να γίνεται γραπτώς, να υιοθετείται από το ανώτατο διοικητικό επίπεδο, να επανεξετάζεται περιοδικά και να αναθεωρείται από τη διοίκηση και να είναι διαθέσιμη στο κοινό (Αραβώσης, 2002).

2. Περιβαλλοντική Ανάλυση

Η περιβαλλοντική ανάλυση είναι η βάση της περιβαλλοντικής εργασίας. Η αρχική ανάλυση πραγματοποιείται μία φορά, όταν ο οργανισμός προετοιμάζει μία αρχική χαρτογράφηση όλων των περιβαλλοντικών της επιπτώσεων.

Η ανάλυση παρέχει μία εποπτική εικόνα της κατανάλωσης πόρων του οργανισμού, των απορρίψεων του στα ύδατα και εκπομπών στην ατμόσφαιρα, και της παραγωγής αποβλήτων. Ο πρωταρχικός στόχος είναι να διασφαλίζεται ότι ο οργανισμός γνωρίζει πλήρως την περιβαλλοντική του κατάσταση πριν ξεκινήσει την ιεράρχηση των

περιβαλλοντικών επιπτώσεων, τη δημιουργία προγραμμάτων βελτίωσης και το σχεδιασμό εφαρμογής του ΣΠΔ.

Στη διαδικασία εντοπισμού και καταγραφής όλων των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συνδέονται με τις δραστηριότητες του χώρου δραστηριοτήτων, πρέπει να καταγράφονται τόσο οι άμεσες, όσο και οι έμμεσες πτυχές των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του εκάστοτε οργανισμού.

Ο κανονισμός EMAS απαιτεί η ανάλυση να παράγει δύο αποτελέσματα.

- Καθορισμός και καταγραφή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Καθορισμός και καταγραφή των νομοθετικών, ρυθμιστικών και άλλων απαιτήσεων που περιλαμβάνονται στην πολιτική (Αραβώσης, 2002).

3. Περιβαλλοντικοί στόχοι και πρόγραμμα

Το τμήμα αυτό αποτελεί τον καθορισμό, με βάση τα αποτελέσματα της ανάλυσης, του προγράμματος, το οποίο να καθορίζει τι πρέπει να περιλαμβάνει και πως θα υλοποιηθεί η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης.

Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα είναι το χρονοδιάγραμμα δράσης, το οποίο καθοδηγεί τις περιβαλλοντικές βελτιώσεις. Μέσω του προγράμματος, ο οργανισμός καθορίζει τους περιβαλλοντικούς στόχους και τις δραστηριότητες που πρέπει να γίνουν για να βελτιωθεί η περιβαλλοντική επίδοση και να επιτευχθούν οι συγκεκριμένοι αντικειμενικοί σκοποί. Επίσης, το πρόγραμμα προσδιορίζει τους υπεύθυνους για την έγκαιρη εφαρμογή αυτών των δραστηριοτήτων.

Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα έχει μια ανεξάρτητη και δυναμική μορφή. Ο ίδιος ο οργανισμός αποφασίζει για τον τρόπο εκπλήρωσης των στόχων και το χρονοδιάγραμμα αυτών. Το πρόγραμμα θα πρέπει να αναθεωρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα και να διασφαλίζει μια συνεχή και διαρκή περιβαλλοντική βελτίωση (Αραβώσης, 2002).

4. Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

Το ΣΠΔ κατανέμει ευθύνες και αρμοδιότητες και περιγράφει τα καθημερινά περιβαλλοντικά καθήκοντα. Οι διαδικασίες και οι οδηγίες που περιέχονται στο σύστημα διαχείρισης περιγράφουν το ποιος είναι υπεύθυνος και για ποια καθήκοντα, που έχουν

σχέση με τις περιβαλλοντικές προσπάθειες του οργανισμού, και μία σαφής περιγραφή πως αυτά τα καθήκοντα θα εκτελούνται.

Ο συνολικός στόχος του σχεδιασμού και της εισαγωγής ενός τέτοιου συστήματος είναι να διασφαλίσει ότι οι περιβαλλοντικές προσπάθειες του οργανισμού θα αποτελέσουν ένα αναπόσπαστο κομμάτι των γενικών δραστηριοτήτων της και των καθημερινών διοικητικών διαδικασιών, και ότι οι προσπάθειες αυτές θα λαμβάνουν χώρα καθημερινά.

Το πλεονέκτημα της ύπαρξης ενός τέτοιου συστήματος είναι ότι προσδιορίζονται όλες οι ευθύνες που έχει ο κάθε εργαζόμενος. Συνεπώς, όλο το προσωπικό θα γνωρίζει τις καθημερινές ατομικές του υποχρεώσεις και επιπρόσθετα οι νέοι εργαζόμενοι μπορούν να εισαχθούν εύκολα στα περιβαλλοντικά καθήκοντα του οργανισμού (Αραβώσης, 2002).

5. Περιβαλλοντικός Έλεγχος

Είναι απαίτηση του EMAS, να επανεξετάζει ο κάθε οργανισμός σε τακτά χρονικά διαστήματα το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης τους με σκοπό να ελέγχουν την επαρκή λειτουργία του συστήματος, δηλαδή να πραγματοποιούν ένα περιβαλλοντικό έλεγχο. Αυτός ο έλεγχος θα καλύπτει τις δραστηριότητες για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους.

Ο περιβαλλοντικός έλεγχος ελέγχει αν το σύστημα διαχείρισης που εφαρμόζεται λειτουργεί στο σύνολό του. Οι ελεγκτές (οι οποίοι μπορεί να είναι εξωτερικοί ή εσωτερικοί) εξετάζουν αν οι στόχοι που έχουν τεθεί επιτυγχάνονται. Δηλαδή, ελέγχεται εάν τα λειτουργικά καθήκοντα που εφαρμόζονται είναι στο σωστό δρόμο και ολοκληρώνονται, καθώς και αν τα διαχειριστικά καθήκοντα, που έχουν ανατεθεί σε διάφορα διοικητικά επίπεδα, και οι αρμοδιότητες λειτουργούν όπως έχει προβλεφθεί.

Η διαδικασία του ελέγχου, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του EMAS, εφαρμόζεται με ελέγχους των αρχείων, γραπτών διαδικασιών και άλλων σχετικών γραπτών στοιχείων, με επιθεωρήσεις των συνθηκών εργασίας και του εξοπλισμού, και με συζητήσεις με το προσωπικό που απασχολείται στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.

Ο περιβαλλοντικός έλεγχος συνεπώς, αποτελεί ένα εργαλείο με το οποίο ο οργανισμός είναι σε θέση να αποκτήσει μία εποπτική εικόνα της θέσης της, σε σχέση με τις περιβαλλοντικές ανησυχίες και τα περιβαλλοντικά θέματα που την διέπουν (Αραβώσης, 2002).

6. Περιβαλλοντική Δήλωση

Μία ακόμα από τις απαιτήσεις του κανονισμού του EMAS είναι να προετοιμάσουν οι οργανισμοί μία δημόσια περιβαλλοντική δήλωση που να αφορά στην περιβαλλοντική εργασία αυτού, συμπεριλαμβανομένου της πολιτικής, των αντικειμενικών σκοπών και του συστήματος διαχείρισης.

Η δήλωση είναι ένα μέσο πληροφόρησης του κοινού για την περιβαλλοντική πρόοδο που επιτεύχθηκε σε σχέση με τις διεργασίες που έλαβαν χώρα, και παράλληλα μία δέσμευση για συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Η περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να προετοιμαστεί μετά το τέλος κάθε περιβαλλοντικού ελέγχου, δηλαδή κάθε χρόνο σαν ελάχιστη απαίτηση.

Το πλεονέκτημα μιας περιβαλλοντικής δήλωσης είναι ότι ο οργανισμός δημιουργεί ένα καθολικό και αξιόπιστο έντυπο για τις περιβαλλοντικές συνθήκες και δραστηριότητες που την επηρεάζουν, το οποίο μπορεί να διανεμηθεί σε πελάτες και άλλους ενδιαφερόμενους και να χρησιμοποιηθεί σε γενικότερες διαφημιστικές προσπάθειες.

Η περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Περιγραφή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης στο συγκεκριμένο χώρο που εφαρμόζεται το ΣΠΔ.
- Αξιολόγηση όλων των σημαντικών περιβαλλοντικών θεμάτων που έχουν σχέση με τις συγκεκριμένες δραστηριότητες.
- Σύνοψη των αριθμητικών δεδομένων σχετικά με όλες τις περιβαλλοντικές πτυχές του.
- Άλλους παράγοντες που αφορούν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- Παρουσίαση της πολιτικής, του προγράμματος και του συστήματος διαχείρισης του οργανισμού για το περιβάλλον για το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.
- Την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας για την υποβολή της επόμενης δήλωσης.
- Το όνομα του διαπιστευμένου επιθεωρητή περιβάλλοντος (Αραβώσης, 2002).

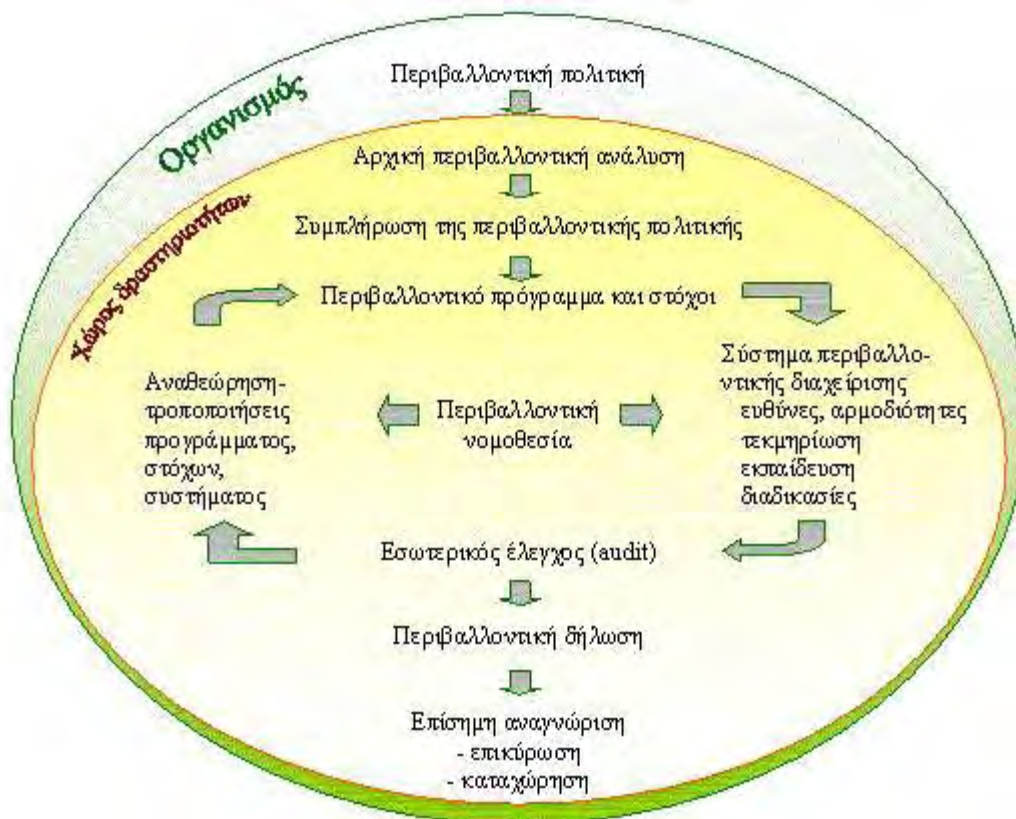
7. Περιβαλλοντική Επικύρωση και Καταγραφή

Ο κανονισμός του EMAS προβλέπει την εξωτερική επικύρωση της περιβαλλοντικής δήλωσης και του συστήματος διαχείρισης από ένα διαπιστευμένο περιβαλλοντικό επιθεωρητή που θα οδηγήσει στην καταγραφή του οργανισμού σύμφωνα με τον Κανονισμό.

Ο επιθεωρητής ουσιαστικά εξετάζει και εγκρίνει τη συμμόρφωση του χώρου δραστηριοτήτων προς όλες τις απαιτήσεις του Κανονισμού, την αξιοπιστία των δεδομένων και των πληροφοριών που περιλαμβάνει η περιβαλλοντική δήλωση και το αν η δήλωση καλύπτει επαρκώς όλα τα περιβαλλοντικά θέματα σχετικά με το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.

Ο οργανισμός, μετά την επικύρωση, έχει δικαίωμα να χρησιμοποιήσει το περιβαλλοντικό λογότυπο του EMAS, που ουσιαστικά αποτελεί ως έγκριση το ότι η εταιρεία έχει συμμορφωθεί με όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού (Αραβώσης, 2002).

Σχήμα 1.4.: Βήματα εφαρμογής του EMAS

Πηγή: www.minenv.gr

1.4.5. ΦΟΡΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ EMAS ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Για την εφαρμογή του κανονισμού για το EMAS είναι απαραίτητη η σύσταση κάποιων αρμόδιων φορέων, διαφορετικοί σε κάθε χώρα. Στην Ελλάδα, έχουν συσταθεί οι ακόλουθοι φορείς:

- **Αρμόδιος Φορέας για την καταχώρηση των οργανισμών στο EMAS**

Η Επιτροπή EMAS είναι ο αρμόδιος φορέας για την καταχώρηση των οργανισμών στο EMAS. Συστήθηκε με την ΚΥΑ 28489/2629/1998 Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ, Ανάπτυξης και Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών και επανασυγκροτήθηκε με την Η.Π. 19737/975/Ε113 Απόφαση Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ (ΦΕΚ 668/Β/18-5-2005). Με την ανωτέρω Υπουργική Απόφαση ανατέθηκε στο Τμήμα Διεθνών Δραστηριοτήτων και Θεμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης (Τμήμα ΔΔ και ΕΟΚ) του ΥΠΕΧΩΔΕ η Προεδρία της Επιτροπής καθώς και οι γραμματειακές διαδικασίες που αφορούν στην εφαρμογή του κανονισμού 761/2001. Η Επιτροπή EMAS αποτελείται από 4 μέλη, εκ των οποίων τα 3 είναι από το ΥΠΕΧΩΔΕ και 1 μέλος από το Υπουργείο Ανάπτυξης. Ο Αρμόδιος Φορέας, μεταξύ άλλων:

- Ελέγχει τις προϋποθέσεις καταχώρησης των καταχωρημένων ή υπό καταχώρηση οργανισμών στο Μητρώο EMAS και εισηγείται στον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ την καταχώρηση, διαγραφή ή αναστολή της καταχώρησης των οργανισμών και τη χορήγηση λογοτύπου.
- Διατηρεί και ενημερώνει το μητρώο των οργανισμών που είναι καταχωρημένοι στο EMAS και το ανακοινώνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Εισηγείται την ανάθεση ελέγχων, μελετών και προγραμμάτων τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης για τις διαδικασίες εφαρμογής του συστήματος, την προώθηση της εφαρμογής του και για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των οργανισμών στο EMAS.
- Παρακολουθεί τις κοινοτικές συναντήσεις των Αρμοδίων Φορέων του EMAS και τις κοινοτικές συναντήσεις της Νομοθετικής Επιτροπής του EMAS (<http://www.minenv.gr>).

- **Επαληθευτές περιβάλλοντος**

Στην Ελλάδα υπάρχουν 8 επαληθευτές περιβάλλοντος και αυτοί είναι οι εξής:

1. Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ) ΑΕ
2. Ευρωπαϊκή Εταιρία Ελέγχων και Πιστοποιήσεων ΑΕ (EUROCERT)
3. Q.M.S. Έλεγχοι – Επιθεωρήσεις – Πιστοποιήσεις ΕΠΕ (QMSCERT)
4. TÜV Hellas ΑΕ (θυγατρική του TÜV Nord Group)
5. ΛΕΤΡΙΝΑ ΑΕ
6. TÜV Austria Hellas ΕΠΕ
7. BUREAU VERITAS CERTIFICATION HELLAS ΑΕ
8. HELLENIC LLOYD'S ΑΕ

- **Φορέας Διαπίστευσης των επαληθευτών περιβάλλοντος**

Τη διαπίστευση των επαληθευτών περιβάλλοντος, έχει αναλάβει στην Ελλάδα το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης (Ε.ΣΥ.Δ.) ΑΕ που ιδρύθηκε με τον Ν. 3066/2002 και το οποίο αποτελεί μετεξέλιξη του Εθνικού Συμβουλίου Διαπίστευσης που λειτουργούσε στο Υπουργείο Ανάπτυξης από το 1994, με τον ίδιο διακριτικό τίτλο (<http://www.minenv.gr>).

1.4.6. ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΤΟΥ EMAS

Έχουν περάσει οχτώ χρόνια από την εφαρμογή του νέου κανονισμού για το EMAS, του 761/2001 ΕΚ, για αυτό και στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει μία σύντομη παρουσίαση της εξάπλωσης του EMAS στο ευρωπαϊκό χώρο το διάστημα αυτό. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν στον αριθμό των οργανισμών και των χώρων δραστηριοτήτων, που έχουν καταχωρηθεί στο EMAS, στις χώρες τις Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη Νορβηγία, αλλά και στον αριθμό των οργανισμών και των χώρων δραστηριοτήτων ανά εκατομμύριο κατοίκων. Τα στοιχεία είναι μέχρι τις 31 Μαρτίου 2009.

Όπως θα παρατηρήσουμε και παρακάτω η Ελλάδα βρίσκεται σε αρκετά καλή θέση, όσον αφορά στους πιστοποιημένους οργανισμούς. Οι οργανισμοί βέβαια αυτοί είναι ως επί τω πλείστον του ιδιωτικού τομέα και πολύ λίγοι δημόσιοι οργανισμοί έχουν πιστοποιηθεί κατά EMAS στη χώρα μας.

Πίνακας 1.1.: Πιστοποιήσεις κατά EMAS στον ευρωπαϊκό χώρο

Αριθμός	Χώρα	Αριθμός οργανισμών	Αριθμός χώρων δραστηριοτήτων	Αριθμός οργανισμών ανά εκατομμύριο κατοίκους	Αριθμός χώρων δραστηριοτήτων ανά εκατομμύριο κατοίκους
1	Αυστρία	257	504	30,84	60,48
2	Βέλγιο	49	428	4,60	40,17
3	Βουλγαρία	0	0	0	0
4	Γαλλία	12	12	0,19	0,19
5	Γερμανία	1.417	1.862	17,24	22,66
6	Δανία	94	235	17,17	42,91
7	Ελλάδα	62	462	5,53	41,19
8	Εσθονία	2	4	1,49	2,98
9	Ηνωμένο Βασίλειο	69	366	1,13	5,99
10	Ιρλανδία	7	11	1,59	2,50
11	Ισπανία	1.063	1.286	23,47	28,40
12	Ιταλία	978	1.369	16,43	23
13	Κύπρος	4	4	5,03	5,03
14	Λετονία	8	13	3,53	5,73
15	Λιθουανία	0	0	0	0
16	Λουξεμβούργο	2	4	4,15	8,30
17	Μάλτα	1	1	2,44	2,44
18	Νορβηγία	23	23	4,86	4,86
19	Ολλανδία	10	16	0,61	0,98
20	Ουγγαρία	18	21	1,79	2,09
21	Πολωνία	16	16	0,42	0,42
22	Πορτογαλία	79	84	7,44	7,91
23	Ρουμανία	1	1	0,05	0,05
24	Σλοβακία	6	7	1,11	1,29
25	Σλοβενία	2	6	0,99	2,97
26	Σουηδία	75	76	8,17	8,28
27	Τσεχία	34	36	3,29	3,48
28	Φιλανδία	42	49	7,92	9,25
29	Σύνολο	4.331	6.896	Μ.Ο.: 8,7	Μ.Ο.: 13,8

Πηγή: http://cp.gig.katowice.pl/pdf/eEMAS_statistics.pdf

Όπως παρατηρείται από τον παραπάνω πίνακα, η Γερμανία είναι η χώρα με το μεγαλύτερο αριθμό πιστοποιημένων οργανισμών. Στη Γερμανία υπάρχουν 1.417 πιστοποιημένοι οργανισμοί, αριθμός ο οποίος είναι περίπου το ένα τρίτο του συνόλου των πιστοποιημένων κατά EMAS οργανισμών στον ευρωπαϊκό χώρο. Τις επόμενες θέσεις την κατάταξη καταλαμβάνουν η Ισπανία (1.063 οργανισμούς), η Ιταλία (978 οργανισμούς), η Αυστρία (257 οργανισμούς) και η Δανία (94 οργανισμούς). Η Ελλάδα καταλαμβάνει την

ένατη θέση στην κατάταξη του αριθμού των πιστοποιημένων οργανισμών με 62 οργανισμούς, η οποία είναι μία αρκετά καλή θέση.

Όσον αφορά στους χώρους δραστηριοτήτων την πρώτη θέση καταλαμβάνει πάλι η Γερμανία (1.862 χώρους δραστηριοτήτων) και ακολουθούν η Ιταλία (1.369 χώρους δραστηριοτήτων), η Ισπανία (1.286 χώρους δραστηριοτήτων), η Αυστρία (504 χώρους δραστηριοτήτων) και στην πέμπτη θέση είναι η Ελλάδα με 462 χώρους δραστηριοτήτων.

Παρατηρούμε ότι σε μερικές χώρες, ο αριθμός των πιστοποιημένων χώρων δραστηριοτήτων είναι αρκετές φορές μεγαλύτερος από τον αριθμό των πιστοποιημένων οργανισμών, με τις μεγαλύτερες διαφορές να παρουσιάζονται στο Βέλγιο με 428 πιστοποιημένους χώρους δραστηριοτήτων και 49 πιστοποιημένους οργανισμούς, στην Ελλάδα με 462 και 62 αντίστοιχα, στο Ηνωμένο Βασίλειο με 366 και 69 αντίστοιχα, και στη Δανία με 235 και 94 αντίστοιχα.

Η μέτρηση των πιστοποιημένων οργανισμών και των χώρων δραστηριοτήτων σε απόλυτους αριθμούς δεν είναι αντιπροσωπευτική της πραγματικής κατάστασης. Για αυτό το λόγο στον πίνακα υπάρχει και ο αριθμός των πιστοποιημένων οργανισμών και χώρων δραστηριοτήτων ανά εκατομμύριο κατοίκους, δεδομένα, τα οποία είναι σίγουρα περισσότερο αντιπροσωπευτικά. Σε αυτή την περίπτωση, την πρώτη θέση καταλαμβάνει η Αυστρία με 30,84 οργανισμούς ανά εκατομμύριο κατοίκους και μετά ακολουθούν η Ισπανία (23,47 οργανισμούς/ εκατ. κατ.), η Γερμανία (17,24 οργανισμούς/ εκατ. κατ.), η οποία στους απόλυτους αριθμούς ήταν πρώτη και με πολύ μεγάλη διαφορά από την Αυστρία, η Δανία (17,17 οργανισμούς/ εκατ. κατ.) και η Ιταλία (16,43 οργανισμούς/ εκατ. κατ.). Η Ελλάδα καταλαμβάνει σε αυτή την περίπτωση την ένατη θέση με 5,53 οργανισμούς/ εκατ. κατ.

Στην περίπτωση των χώρων δραστηριοτήτων ανά εκατομμύριο κατοίκους την πρώτη θέση καταλαμβάνει και πάλι η Αυστρία με 60,48 χώρους δραστηριοτήτων ανά εκατομμύριο κατοίκους και ακολουθούν η Δανία (42,91 χώρους δραστηριοτήτων/ εκατ. κατ.), στην τρίτη θέση η Ελλάδα (41,19 χώρους δραστηριοτήτων/ εκατ. κατ.) και το Βέλγιο (40,17 χώρους δραστηριοτήτων/ εκατ. κατ.).

Συμπερασματικά, επομένως, βλέπουμε, μετά από την αναγωγή των αριθμών σε πιστοποιημένους αριθμούς και χώρους δραστηριοτήτων ανά εκατομμύριο κατοίκους, ότι οι στην περίπτωση των πιστοποιημένων οργανισμών της κατάταξης ηγούνται η Αυστρία, η

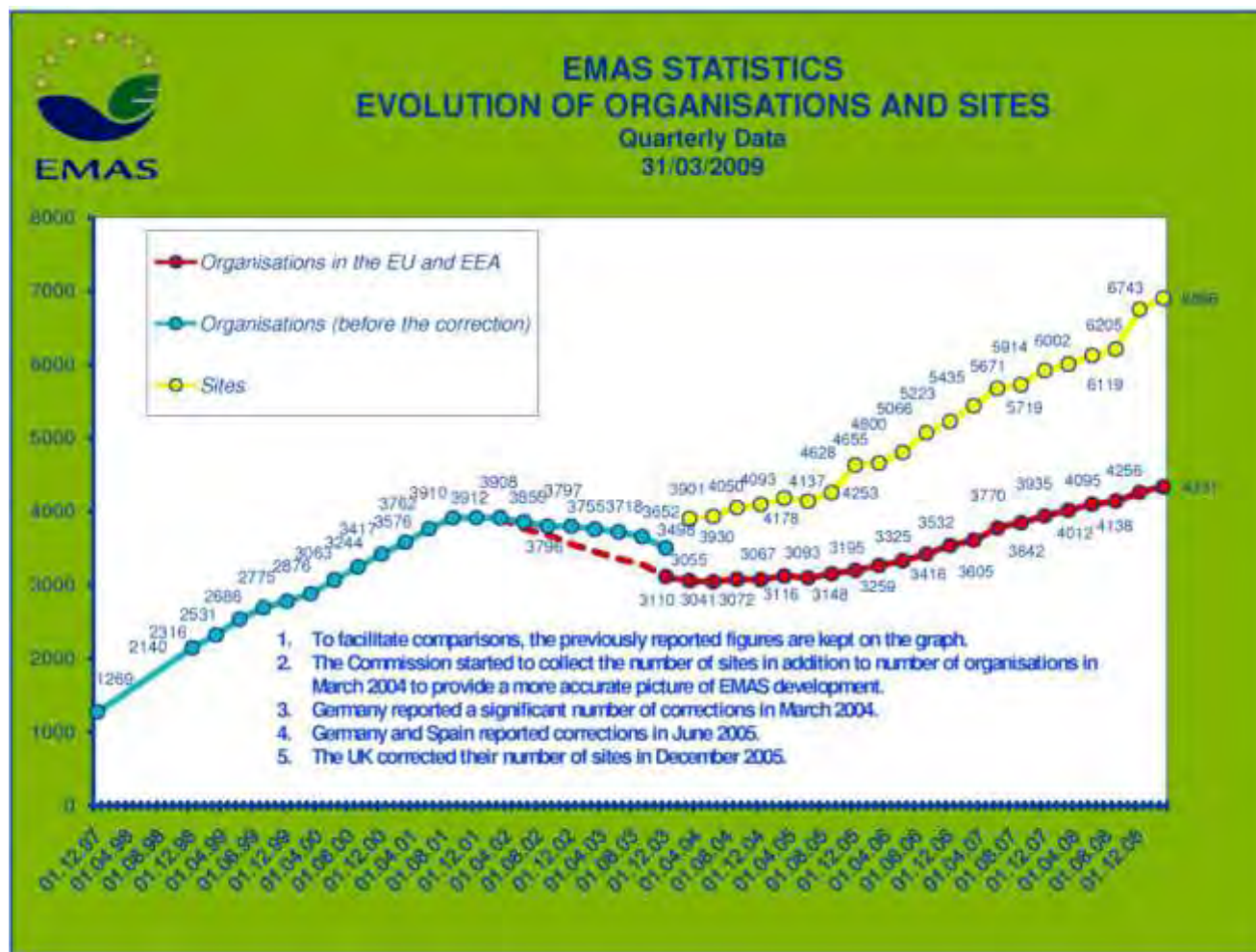
Ισπανία, η Δανία, η Γερμανία και η Ιταλία. Αντίθετα, στην περίπτωση των χωρών δραστηριοτήτων, οι χώρες, που ηγούνται της κατάταξης, είναι η Αυστρία, η Δανία, η Ελλάδα, το Βέλγιο και η Ισπανία.

Τα χαμηλότερα νούμερα στους πιστοποιημένους οργανισμούς και στους χώρους δραστηριοτήτων παρατηρούνται στις χώρες που εισήλθαν πιο πρόσφατα στην ΕΕ, δηλαδή την 1^η Μαΐου 2004 και την 1^η Ιανουαρίου 2007. Παρατηρούμε ότι κάποιες χώρες όπως η Βουλγαρία και η Λιθουανία μέχρι την 31^η Μαρτίου 2009 δεν έχουν πιστοποιημένους οργανισμούς ή χώρους δραστηριοτήτων ενώ κάποιες άλλες, όπως η Μάλτα και η Ρουμανία έχουν μόνο μία πιστοποίηση. Η χώρα που ξεχωρίζει από αυτές που εισήλθαν πρόσφατα στην ΕΕ είναι η Τσεχία με 34 οργανισμούς και 36 χώρους δραστηριοτήτων πιστοποιημένους στο EMAS. Κάποιοι πιθανοί λόγοι των χαμηλών επιδόσεων αυτών των χωρών είναι η έλλειψη νομοθετικών και οργανωτικών λύσεων και η μικρή προώθηση και «διαφήμιση» του EMAS σε αυτές τις χώρες.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι στην περίπτωση της Ελλάδας, και συγκεκριμένα στην περιφέρεια Αττικής, σύμφωνα με το Νόμο 2965/2002 για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Αττικής, είναι υποχρεωτική η εφαρμογή και πιστοποίηση ενός ΣΠΔ για τις βιομηχανικές μονάδες και τις ΜΜΕ που λειτουργούν στην Περιφέρεια Αττικής, μέσα σε διάστημα 4 ετών από την εφαρμογή του νόμου. Οι μονάδες υψηλής όχλησης πρέπει να είναι πιστοποιημένες κατά EMAS, ενώ οι μονάδες μέσης όχλησης μπορεί να πιστοποιηθούν είτε κατά EMAS, είτε κατά ISO 14001 (Abeliotis, 2005).

Παρατηρούμε, επομένως, πως το EMAS, παρόλο που είναι σχετικά νέο ΣΠΔ (μόλις 8 χρόνια από την εφαρμογή του νέου κανονισμού), τυγχάνει ευρείας αποδοχής στις χώρες της ΕΕ και έχει, σύμφωνα και με νεότερα στοιχεία, μία συνεχώς ανοδική πορεία, με ολοένα και περισσότερους οργανισμούς να πιστοποιούνται με αυτό. Στα διαγράμματα που ακολουθούν φαίνεται διαγραμματικά η ανάλυση που προηγήθηκε του πίνακα 1.1.

Διάγραμμα 1.1.: Αριθμός οργανισμών και χώρων δραστηριοτήτων πιστοποιημένων κατά EMAS στην Ευρώπη (1997-2008)

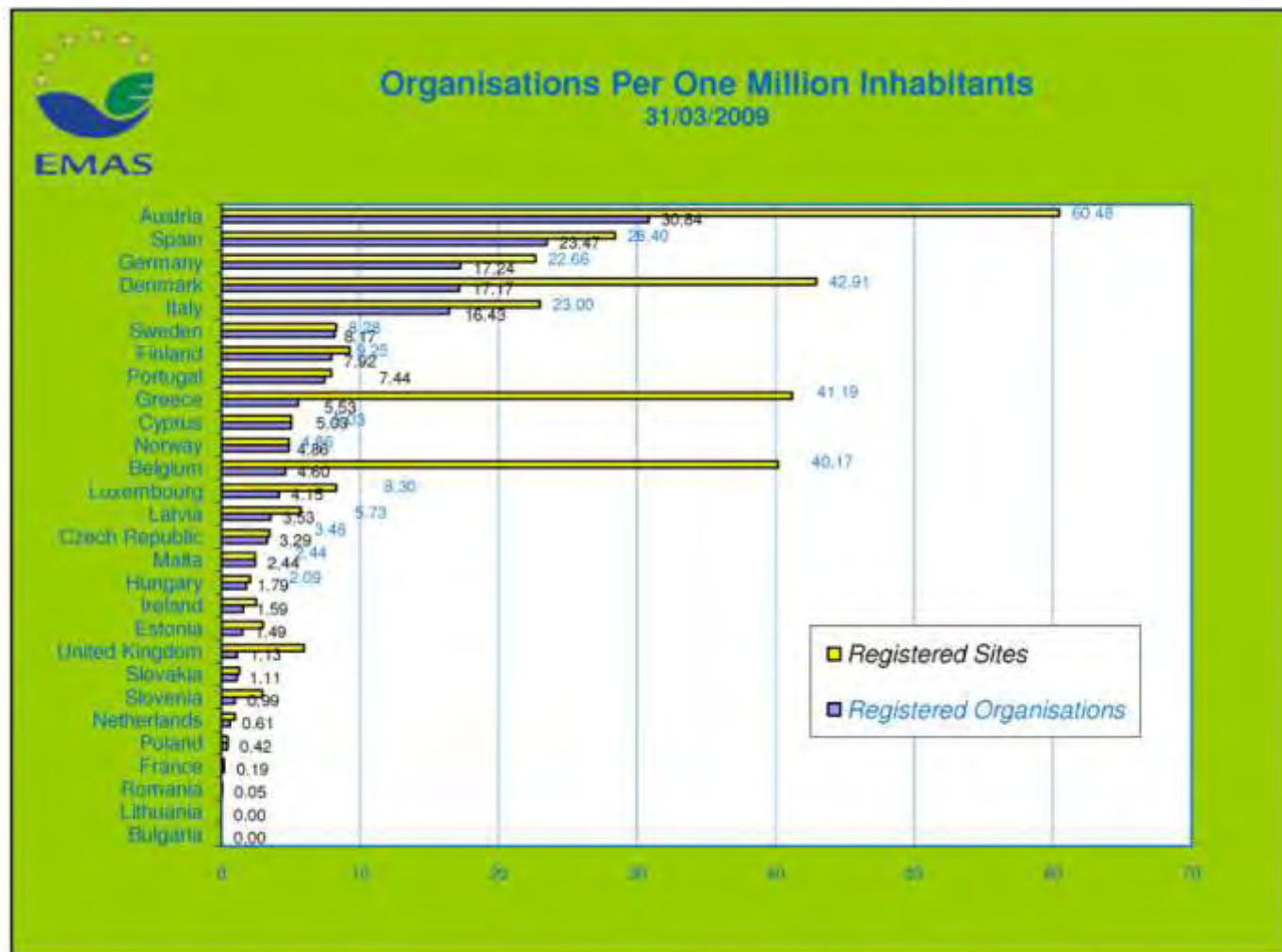
Πηγή: http://cp.gig.katowice.pl/pdf/eEMAS_statistics.pdf

Διάγραμμα 1.2.: Οργανισμοί και χώροι δραστηριοτήτων πιστοποιημένοι κατά EMAS στην Ευρώπη (31-03-2009)

Πηγή: http://cp.gig.katowice.pl/pdf/eEMAS_statistics.pdf

Διάγραμμα 1.3.: Οργανισμοί και χώροι δραστηριοτήτων ανά εκατομμύριο κατοίκους στην Ευρώπη (31-03-2009)

Πηγή: http://cp.gig.katowice.pl/pdf/eEMAS_statistics.pdf

1.5. ISO 14001

Το Πρότυπο ISO 14001 αποτελεί το παγκοσμίως δημοφιλέστερο ΣΠΔ, σύμφωνα με το οποίο οι εταιρίες καλούνται να διαμορφώσουν μία μεθοδολογία διοίκησης, που στοχεύει στην συνεχή βελτίωση των δραστηριοτήτων τους που σχετίζονται με το Περιβάλλον και το τοπικό Οικοσύστημα.

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Προτύπου, τα βήματα για την πιστοποίηση μίας εταιρίας με ISO 14001 είναι:

1. Καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης σχετικά με τις λειτουργίες που θα μπορούσαν να επιβαρύνουν το περιβάλλον,
2. Στρατηγικός σχεδιασμός συστήματος, κατά τον οποίο καθορίζονται οι τομείς επιχειρησιακής δραστηριότητας της εταιρίας που θα τυποποιηθούν και θα περιληφθούν στο σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης,
3. Ανάπτυξη Τεκμηρίωσης, κατά την οποία θα διεξαχθεί η συγγραφή του Εγχειριδίου, Διαδικασιών και Εντύπων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προτύπου και τα αποτελέσματα του στρατηγικού σχεδιασμού,
4. Βελτιστοποίηση του Συστήματος Διαχείρισης, όπου κατόπιν συγκέντρωσης και ανάλυσης τυχόν παρατηρήσεων και αποκλίσεων, θα αναπτυχθούν Διορθωτικά Μέτρα και Προγράμματα Περιβαλλοντικής διαχείρισης,
5. Πιστοποίηση του Συστήματος από εγκεκριμένο φορέα.

1.6. ΣΥΓΚΡΙΣΗ EMAS & ISO 14001

Το ISO είναι ένα διεθνές πρότυπο με παγκόσμια αναγνώριση, ενώ αντίθετα το EMAS αναγνωρίζεται μόνο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι και τα δύο πολύ δημοφιλή πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης με διαφορές και ομοιότητες μεταξύ τους, κάτι στο οποίο θα γίνει αναφορά σε αυτό το κεφάλαιο. Παρά το ότι το ISO 14001 και το EMAS συχνά αντιμετωπίζονται ως ανταγωνιστικές μορφές ΣΠΔ, ουσιαστικά λειτουργούν συμπληρωματικά. Γενικά οι ομοιότητες που παρουσιάζουν είναι οι εξής:

- Και τα δύο είναι βασίζονται στη θέση εγκατάστασης, αλλά απαιτούν την επίδραση δραστηριοτήτων εκτός αυτής.

- Ορίζουν κατάλληλες διαδικασίες για τα ΣΠΔ αντί να θέτουν στόχους.
- Απαιτούν δημόσια δήλωση περιβαλλοντικής πολιτικής.
- Απαιτούν την ανάπτυξη και χρησιμοποίηση δεδομένων λειτουργικών διαδικασιών και οδηγίες για γραπτές εργασίες.
- Εστιάζουν και τονίζουν την σημασία της επικοινωνίας με το προσωπικό ώστε να αντιληφθούν τις υποχρεώσεις, τους στόχους και τη συμβολή στο EMS (Καλογεράκης, 2003).
- Η υιοθέτηση και των δύο είναι εθελοντική.

Από την άλλη μεριά, τα δύο αυτά πρότυπα παρουσιάζουν αρκετές διαφορές μεταξύ τους, οι οποίες φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1.2.: Διαφορές ISO και EMAS

ISO	EMAS
Παγκόσμια αναγνώριση	Αναγνώριση μόνο στην Ε.Ε.
Δεν απαιτεί την καταγραφή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των σχετικών με τον οργανισμό νομοθετημάτων σε κατάλογο.	Απαιτεί την καταγραφή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των σχετικών με την επιχείρηση νομοθετημάτων σε κατάλογο.
Ετήσιος έλεγχος συμμόρφωσης του ΣΠΔ.	Καθορισμός της περιόδου επανελέγχου από τους επιθεωρητές περιβάλλοντος, το ελάχιστο κάθε 3 χρόνια.
Δεν απαιτεί περιβαλλοντική δήλωση.	Απαιτεί περιβαλλοντική δήλωση.
Η περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού είναι ανακοινώσιμη στο κοινό.	Η περιβαλλοντική πολιτική πρέπει να δημοσιεύεται, μεταξύ άλλων και, στα πλαίσια της περιβαλλοντικής δήλωσης.
Λιγότερες απαιτήσεις.	Περισσότερες απαιτήσεις, πληρέστερο.

Πηγή: Αραβώσης, 2002.

Η συγκεκριμένη εργασία έχει σαν σκοπό τη διερεύνηση εφαρμογής ενός ΣΠΔ σε παράκτιο χώρο στο Δήμο Ρεθύμνης. Στην παρούσα εργασία επιλέγεται να γίνει εφαρμογή του EMAS και όχι του ISO. Η επιλογή αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι το πρώτο είναι ευρωπαϊκό και μάλιστα προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση σταθερά από την πολιτική της. Επίσης, έχει περισσότερες απαιτήσεις, είναι πιο ποιοτικό και πιο καινοτομικό. Στα κεφάλαια που ακολουθούν γίνεται μία συνοπτική ανάλυση του Νομού Ρεθύμνης και του Δήμου Ρεθύμνης με μία σειρά από δημογραφικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά στοιχεία και κατόπιν θα ακολουθήσει η εφαρμογή των τεσσάρων πρώτων βημάτων που απαιτούνται για την πιστοποίηση κατά EMAS του παράκτιου χώρου που έχει επιλεγεί για τη συγκεκριμένη μελέτη.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η περιοχή μελέτης, στην οποία θα εφαρμόζουμε τα τέσσερα πρώτα βήματα, που απαιτούνται για την πιστοποίηση κατά EMAS, είναι ένα κομμάτι του παράκτιου χώρου της πόλης του Ρεθύμνου. Πριν προχωρήσουμε στην παρουσίαση της περιοχής μελέτης, κρίνεται απαραίτητο να γίνει πρώτα μία σύντομη περιγραφή του Νομού Ρεθύμνης και του Δήμου Ρεθύμνης.

2.1. ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ

Ο νομός Ρεθύμνης βρίσκεται στο κεντρικό-δυτικό τμήμα της Κρήτης. Συνορεύει δυτικά με το νομό Χανίων και ανατολικά με το νομό Ηρακλείου, ενώ από το βόρεια βρέχεται από το Κρητικό πέλαγος και νότια από το Λιβυκό και έχει έκταση περίπου 1.496 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Είναι κατ' εξοχήν ορεινός νομός και πιο συγκεκριμένα είναι ο πιο ορεινός νομός της Περιφέρειας Κρήτης. Πιο συγκεκριμένα οι ορεινές περιοχές καταλαμβάνουν έκταση 969,2 τετραγωνικά χιλιόμετρα (64,8%), οι ημιορεινές 290 τετραγωνικά χιλιόμετρα (19,4%) και οι πεδινές 236,8 τετραγωνικά χιλιόμετρα (15,8%). Παρατηρούμε επομένως, ότι το 83,46% του νομού είναι ορεινό και ημιορεινό και μόνο ένα 16.54% πεδινό (Νικολιδάκης, 2008).

2.2. ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ

2.2.1. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ/ΕΚΤΑΣΗ

Ο Δήμος Ρεθύμνης είναι ένας από τους 11 Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)/Δήμους του Νομού Ρεθύμνης, όπως αυτοί προέκυψαν από την εφαρμογή του Ν. 2539/97 για τη 'Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης' (ΦΕΚ 244/04.12.1997 - Πρόγραμμα «Ιωάννης Καποδίστριας»). Διοικητικά, συγκροτείται από την αστική ενότητα (προ-Καποδιστριακό Δήμο) του Ρεθύμνου (στην οποία ενσωματώνονται και οι περιαστικοί οικισμοί Καστελλάκια, Πλατανιάς, Μισίρια, Περιβόλια και Κουμπές) και 11 Δημοτικά Διαμερίσματα, πρώην Κοινότητες. Πρόκειται, συγκεκριμένα, για τα Δημοτικά Διαμερίσματα των Αρμένων, των Γουλεδιανών, της Καρέ, του Κάστελλου, των Κούμων, του Μαρουλά, του Όρους, των Πρασιών, του Ρουσσοσπιτίου, του Σελλίου και

του Χρωμοναστηρίου, στα οποία περιλαμβάνονται συνολικά 21 οικισμοί. Έδρα του ΟΤΑ ορίστηκε η πόλη του Ρεθύμνου.

Ο Δήμος Ρεθύμνης, αν και παραλιακός, χαρακτηρίζεται, παράλληλα, από έντονο ανάγλυφο (ορεινό-ημιορεινό). Εξαίρεση αποτελούν μόνο τα πεδινά, παράκτια Δημοτικά Διαμερίσματα της Ρεθύμνης και του Κάστελλου. (Δασκαλάκης κ.α., 2005).

2.2.2. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Πληθυσμιακά, ο Δήμος Ρεθύμνης είναι ο μεγαλύτερος ΟΤΑ του Νομού με 31.687 κατοίκους (ΕΣΥΕ, 2001), μέγεθος που αντιστοιχεί στο 38,75% του συνολικού πληθυσμού του Νομού Ρεθύμνης (81.781).

Το 91,48% των κατοίκων - δηλ. 28.987 κατ. - βρίσκεται συγκεντρωμένο στο Δ.Δ. Ρεθύμνης (ουσιαστικά στην πόλη του Ρεθύμνου) ενώ το 8,52% - δηλ. μόλις 2.700 κατ. - διαμένει στα υπόλοιπα 11 Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου. Από το σύνολο των 2.700 κατ. το 53,5% (δηλ. 1.444 κατ.) συγκεντρώνεται, επιμέρους, στους οικισμούς τριών μόλις Δημοτικών Διαμερισμάτων: του Χρωμοναστηρίου, του Ρουσσοσπιτίου και των Αρμένων (Δασκαλάκης κ.α., 2005).

Τα προαναφερθέντα στοιχεία παρατίθενται αναλυτικότερα στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 2.1.: Πραγματικός πληθυσμός Δ.Δ. 2001

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001	% ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	31.687	100
Δ.Δ. Ρεθύμνης	28.987	91,48
Δ.Δ. Αρμένων	588	1,86
Δ.Δ. Γουλεδιανών	135	0,43
Δ.Δ. Καρέ	190	0,60
Δ.Δ. Κάστελλου	97	0,31
Δ.Δ. Κούμων	173	0,55
Δ.Δ. Μαρουλά	218	0,69
Δ.Δ. Όρους	81	0,26
Δ.Δ. Πρασιών	115	0,36
Δ.Δ. Ρουσσοσπιτίου	374	1,18
Δ.Δ. Σελλίου	247	0,78
Δ.Δ. Χρωμοναστηρίου	482	1,52

Πηγή : ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001, ίδια επεξεργασία

2.2.3. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ

Η βάση της οικονομίας του Δήμου είναι ο τριτογενής τομέας παραγωγής, το ποσοστό του οποίου έφτασε το 2001 στο 67,1% (έναντι 66,1% το 1991). Αντίθετα, σημαντική μείωση υπέστη την τελευταία 10ετία ο πρωτογενής τομέας παραγωγής (4,8% το 2001 από 6,8% το 1991), ενώ σε σταθερά επίπεδα παρέμεινε ο δευτερογενής, οι δραστηριότητες του οποίου αφορούν κυρίως στη μεταποίηση (Δασκαλάκης κ.α., 2005).

2.2.4. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός κατέχει νευραλγική θέση στην οικονομία του Δήμου Ρεθύμνης με το 19% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του να απασχολείται σε δραστηριότητες που σχετίζονται άμεσα με αυτόν, όπως ξενοδοχεία και εστιατόρια.

Λειτουργικά, εντάσσεται στην ενιαία τουριστική ζώνη, που εκτείνεται χωρικά από την πόλη του Ρεθύμνου έως την περιοχή της Σκαλέτας, και απευθύνεται κατά κανόνα στους ξένους (ιδίως τους βορειοευρωπαίους) υπό τη μορφή του μαζικού, ξενοδοχειακού τουρισμού.

Το ξενοδοχειακό δυναμικό του Δήμου είναι ιδιαίτερα σημαντικό και εντοπίζεται κυρίως στο βόρειο, παραλιακό του τμήμα. Περιλαμβάνει, συνολικά, 138 ξενοδοχειακές μονάδες (όλων των κατηγοριών), που αντιστοιχούν στο 75% του συνολικού δυναμικού της τουριστικής ζώνης και στο 50% του συνολικού δυναμικού του Νομού. Όσον αφορά στις κατηγορίες των ξενοδοχειακών μονάδων: το 12% εντάσσεται στην κατηγορία Α', το 31% στην κατηγορία Β', το 51% στην κατηγορία Γ' και το 7% στην κατηγορία Δ' (Δασκαλάκης κ.α., 2005).

2.2.5. ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Ο νομός Ρεθύμνης διαθέτει πολλές προστατευμένες περιοχές ενταγμένες στο δίκτυο NATURA 2000, όμως μέσα στα όρια του Δήμου Ρεθύμνης είναι η παρακάτω:

Περιοχή NATURA 2000 με κωδικό GR4330004 «ΠΡΑΣΙΑΝΟ ΦΑΡΑΓΓΙ - ΠΑΤΣΟΣ - ΣΦΑΚΟΡΥΑΚΟ ΡΕΜΑ - ΠΑΡΑΛΙΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΗ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ», που περιλαμβάνει και τη μικρότερη σε έκταση περιοχή SPA με κωδικό GR4330008 «ΠΡΑΣΙΑΝΟ ΦΑΡΑΓΓΙ».

Η περιοχή βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του νομού, νοτιοανατολικά της πόλης του Ρεθύμνου. Περιλαμβάνει το χείμαρρο Σφακορύακο ρέμα, τους παραπόταμους του με τις κοιλάδες που σχηματίζουν και τα φαράγγια των Πρασών (Πρασιανό) και του Αγίου Αντωνίου Πατσού. Περιλαμβάνει το μικρό υγρότοπο του συστήματος του ποταμού Γεροποτάμου, μια λεπτή λωρίδα γης από το ακρωτήριο Λιανός Κάβος προς το εσωτερικού του νησιού.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από διάφορους τύπους βλάστησης που αλλάζουν από το ένα τμήμα στο άλλο. Μακκία από πουρνάρια και φρυγανότοποι καλύπτουν το περισσότερο από το χερσαίο τμήμα της. Υπάρχει παρόχθια βλάστηση με κοινά πολυετή ή μονοετή. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις βρίσκονται κυρίως γύρω από τους οικισμούς και την κοιλάδα. Η οικολογική ποιότητα και σπουδαιότητα της περιοχής προκύπτει από τα ακόλουθα:

1. Ποικιλία καλά συγκροτημένων και κατά το περισσότερο καλά διατηρημένων τύπων ενδιαιτημάτων. Οι περιοχές μακκίας, ειδικά στο νότιο τμήμα της περιοχής αλλά και σε μερικά άλλα σημεία είναι διατηρημένες ιδιαίτερα καλά.
2. Οι γκρεμοί και τα φαράγγια της περιοχής φιλοξενούν μεγάλο αριθμό ειδών της τυπικής χασμοφυτικής χλωρίδας κυρίως. 17 είδη φυτών βρίσκονται στο Πρασιανό φαράγγι. 13 από αυτά είναι ενδημικά της Κρήτης, 2 είναι ενδημικά της Κρήτης και Καρπάθου και 1 είναι ενδημικό Κρήτης, Καρπάθου και Κυκλάδων.
3. Υπάρχει μεγάλος αριθμός σπηλαίων όπου είναι διαπιστωμένη η παρουσία ενός ενδημικού είδους Ορθοπτέρου της Κρήτης και 2 απειλούμενων ειδών νυχτερίδων.
4. Τα χερσαία μαλάκια της περιοχής έχουν ενδιαφέρον. 11 είδη ενδημικών της Κρήτης χερσαίων σαλιγκαριών αναφέρονται στην περιοχή.
5. Η φώκια *Monachus monachus* παρουσιάζεται στη θαλάσσια περιοχή στο ανατολικό τμήμα. Υπάρχουν υποθαλάσσια σπήλαια στην ακτή μεταξύ της παραλίας Σκαλέτας και της εκβολής του ποταμού του Γεροποτάμου, που αποτελούν οικεία ενδιαιτήματα για αυτό το απειλούμενο είδος.
6. Η *Caretta caretta*, απειλούμενο είδος θαλάσσιας χελώνας, χρησιμοποιεί της παραλία του Ρεθύμνου για να γεννήσει. Η παραλία από τα Περιβόλια ως τη

Σκαλέτα είναι μια από τις τρεις πιο σημαντικές περιοχές ωοτοκίας του είδους στην Ελλάδα και μια από τις σημαντικότερες στη Μεσόγειο.

7. Το φαράγγι των Πρασών και η γύρω περιοχή, καθώς και ο υγρότοπος του Γεροποτάμου έχουν αναγνωρισθεί ως καλοί βιότοποι για ερπετά. 10 σπάνια και προστατευόμενα είδη σε εθνικό και διεθνές επίπεδο έχουν καταγραφεί στην περιοχή.
8. Όλα τα 3 αμφίβια της Κρήτης, που είναι απειλούμενα και προστατευόμενα είδη, υπάρχουν στην περιοχή.
9. Όλα τα θηλαστικά που βρίσκονται στην περιοχή προστατεύονται από το νόμο.
10. Η ορνιθοπανίδα είναι επίσης σημαντική: 129 είδη πουλιών αναφέρονται στην περιοχή. Τα περισσότερα από αυτά είναι επισκέπτες κατά τις μεταναστεύσεις τους. Ο υγρότοπος του Γεροποτάμου είναι πολύ σημαντικός για 3 είδη. Μια αποικία Όρνιων στο φαράγγι των Πρασών και η παρουσία του Σπιζαετού έχουν διαπιστωθεί στην περιοχή.

Η περιοχή συνδυάζει την οικολογική σπουδαιότητα με την αρχαιολογική, ιστορική και αισθητική αξία. Η περιοχή Σύμβριτα έχει αναγνωρισθεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και το φαράγγι του Πατσού ως αρχαιολογικός και ιστορικός τόπος και τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (Υπουργική Απόφαση 031/36852/2941/12/10/73, ΦΕΚ 1242/Β/16.10.73). Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους είναι επίσης το χωριό Μαρουλάς (Υπουργική Απόφαση 59736/1617/26.10.80, ΦΕΚ 1226/Β/25.11.80) και το Χρωμοναστήρι (Υπουργική Απόφαση 19286/535/7.6.80, ΦΕΚ 570/Β/25.6.80). Πέντε είδη φυτών προστατεύονται από το Προεδρικό Διάταγμα 67/81. Όλα τα είδη ερπετών, 2 είδη αμφιβίων και 3 είδη θηλαστικών προστατεύονται από το Προεδρικό Διάταγμα 67/81.

Η τουριστική ανάπτυξη έχει ήδη επηρεάσει σημαντικά τις παράλιες περιοχές, όπου ωοτοκεί η *Caretta caretta*. Η υπερβόσκηση, που σε μερικές περιπτώσεις συνοδεύεται από φωτιά αποτελεί μια αιτία διάβρωσης και υποβάθμισης της μακκίας και των ενδιαιτημάτων γενικότερα. Η επεκτεινόμενη χρήση του νερού για άρδευση και χρήση στην τουριστική περιοχή μπορεί να περιορίσει την παροχή νερού στο Σφακορύακο και στο Γεροπόταμο, επηρεάζοντας τα συστήματα των υγροτόπων. Το ψάρεμα με δυναμίτη προκαλεί σοβαρή

ζημιά στους ζωντανούς οργανισμούς του θαλάσσιου τμήματος της περιοχής (ΕΠΕΜ Α.Ε., 2005).

2.2.6. ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η περιοχή μελέτης της εργασίας είναι η παράκτια περιοχή, η οποία βρίσκεται μέσα στην πόλη του Ρεθύμνου και εκτείνεται από το λιμάνι της πόλης, προς τα ανατολικά, μέχρι το τέλος του περιαστικού οικισμού των Περιβολίων. Το μήκος της συγκεκριμένης παραλίας είναι περίπου 4 χιλιόμετρα. Η υπό μελέτη περιοχή φαίνεται και στην εικόνα 3 στο παράρτημα της εργασίας (με το κόκκινο περίγραμμα). Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει το λιμάνι και τη μαρίνα της πόλης και το μεγαλύτερο τμήμα της είναι αμμουδιά για λουόμενους. Πάνω ακριβώς από την παραλία βρίσκεται ο παραλιακός δρόμος της πόλης. Όσον αφορά στις χρήσεις γης στην περιοχή, οι κυριότερες αφορούν στην κατοικία, στην αναψυχή (μαγαζιά) και στον τουρισμό (ξενοδοχεία). Αξίζει να αναφέρουμε ότι ο υπό μελέτη παράκτιος χώρος έχει βραβευθεί με γαλάζια σημαία και αποτελεί χώρο ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας *Caretta-Careta*, η οποία είναι και προστατευόμενο είδος. Είναι σημαντικό το να έχει βραβευτεί μία παραλία με γαλάζια σημαία, καθώς αυτό σημαίνει ότι η παραλία αυτή πληροί 29 κριτήρια, που έχουν να κάνουν με την ποιότητα των υδάτων, με την ασφάλεια των λουομένων και τις παρεχόμενες υπηρεσίες, την περιβαλλοντική προστασία και διαχείριση, και την περιβαλλοντική πληροφόρηση (www.blueflag.org). Επίσης στην περιοχή λειτουργεί και βιολογικός καθαρισμός. Το αντικείμενο της συγκεκριμένης εργασίας είναι να διερευνήσουμε την εφαρμογή των τεσσάρων πρώτων βημάτων που απαιτούνται για την πιστοποίηση της συγκεκριμένης περιοχής κατά EMAS.

Για την όσο το δυνατόν πληρέστερη μελέτη της περιοχής, στα πλαίσια της συγκεκριμένης εργασίας πραγματοποιήθηκε η διανομή ερωτηματολογίων, ούτως ώστε να δούμε την εικόνα που έχουν οι ντόπιοι και οι τουρίστες για τη συγκεκριμένη περιοχή και να εξετάσουμε πιθανά προβλήματα που πιθανώς αυτοί να επισημάνουν. Στο επόμενο κεφάλαιο παρατίθεται η ανάλυση αυτών των ερωτηματολογίων.

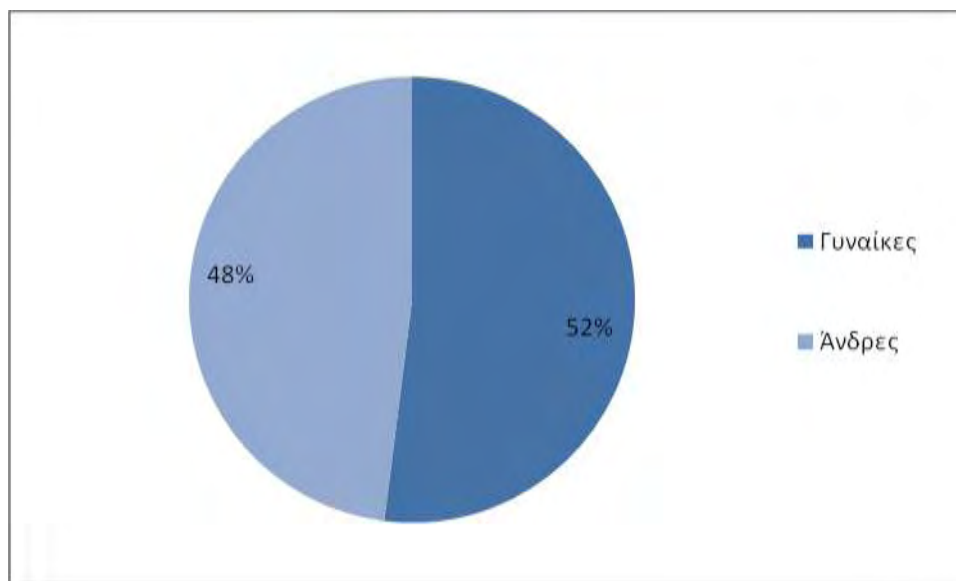
3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

Η παρακάτω ανάλυση έγινε προκειμένου να αποκτηθούν επιπλέον πληροφορίες για την εφαρμογή συστήματος EMAS στην παράκτια ζώνη του Δήμου Ρεθύμνης.

Αυτό το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε σε ντόπιους, τουρίστες, επισκέπτες κτλ, προκειμένου να αποκτηθούν πληροφορίες σχετικά με τα θέματα/προβλήματα που επισήμαναν αυτές οι ομάδες. 100 ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν μέσα στους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο του 2009, εκ των οποίων τα 50 απευθύνονταν σε ντόπιους κατοίκους της περιοχής και 50 σε τουρίστες και επισκέπτες. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 16 ερωτήσεις και η μόνη διαφορά στις ερωτήσεις για τις διαφορετικές ομάδες ανθρώπων υπάρχει στην ερώτηση 14. Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται ολόκληρο στο παράρτημα της εργασίας. Τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων φαίνονται παρακάτω και με τη βοήθεια γραφημάτων.

Η πρώτη ερώτηση αφορούσε στο φύλλο των ανθρώπων και, όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα, το δείγμα ήταν σχετικά ομοιόμορφο, καθώς το 48% του δείγματος ήταν άνδρες και το 52% γυναίκες.

Διάγραμμα 3.1.: Φύλο

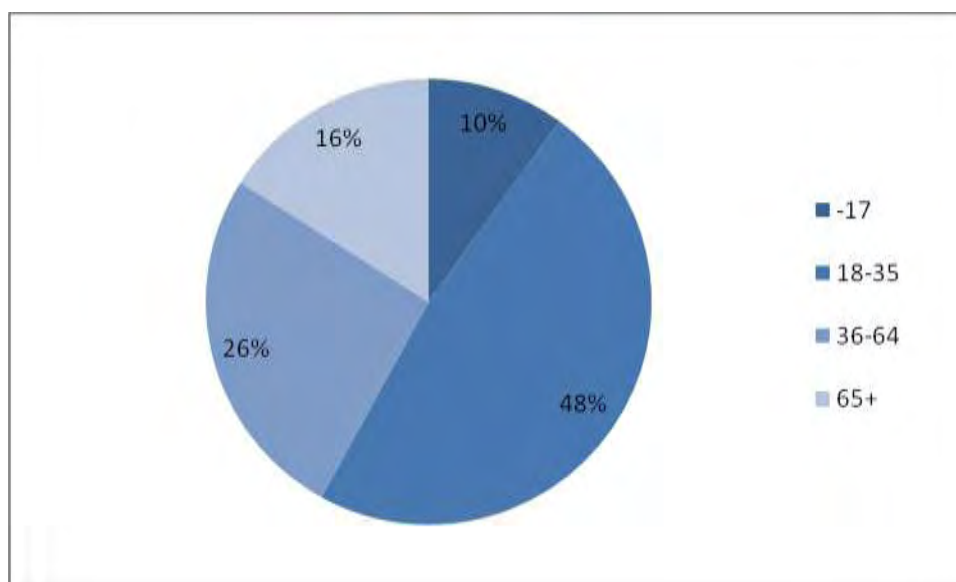

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Η δεύτερη ερώτηση αφορούσε στην ηλικία των ανθρώπων που ερωτήθηκαν και τους χωρίσαμε στις εξής ηλικιακές ομάδες. Αυτοί που είναι μικρότεροι από 17 χρονών,

αυτοί που είναι από 18 έως 35 χρονών, από 36 έως 64 χρονών και τέλος αυτοί που είναι μεγαλύτεροι των 65 χρονών. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 18-35 χρονών και είναι της τάξης του 48%. Ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 36-64 χρονών με ποσοστό 26%, η ομάδα άνω των 65 με ποσοστό 16% και τέλος το μικρότερο ποσοστό παρουσιάζεται στην ηλικιακή ομάδα των ατόμων που είναι μικρότεροι των 17 χρονών με ποσοστό 10%. Η ηλικιακή διάρθρωση των ερωτηθέντων φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα.

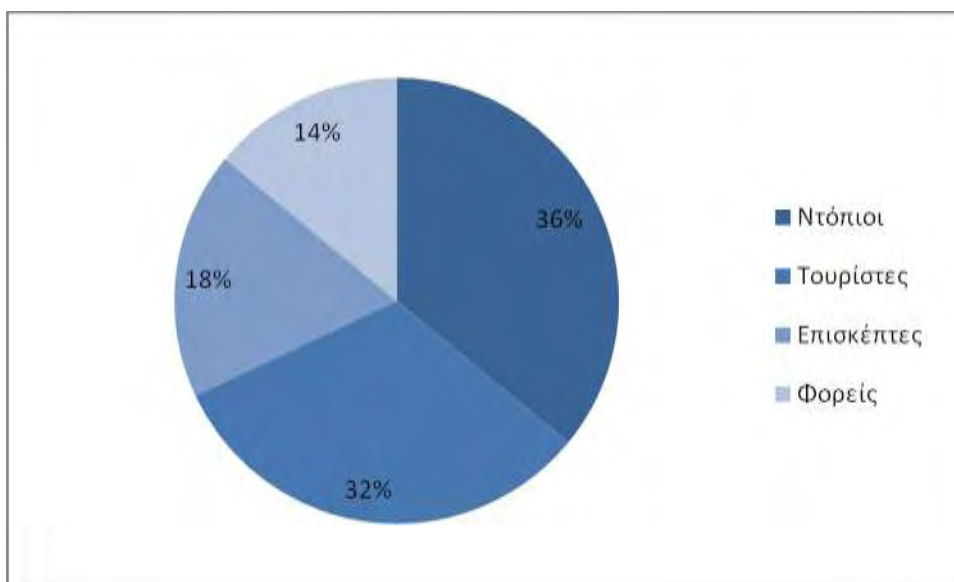
Διάγραμμα 3.2.: Ηλικία

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η τρίτη ερώτηση αναφερόταν στην ιδιότητα των ερωτηθέντων, δηλαδή αν είναι ντόπιοι κάτοικοι της περιοχής, τουρίστες, επισκέπτες, φορείς του δήμου ή αν έχουν κάποια άλλη ιδιότητα. Όπως αναφέρεται και παραπάνω από το σύνολο των 100 ερωτηματολογίων, τα 50 μοιράστηκαν σε ντόπιους κατοίκους και τα άλλα 50 σε τουρίστες και επισκέπτες. Στο σύνολο των ερωτηματολογίων το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνουν οι ντόπιοι (36%) και οι τουρίστες (32%) και ακολουθούν οι επισκέπτες (18%) και οι φορείς των δημοτικών αρχών (14%). Στο παρακάτω γράφημα φαίνονται καλύτερα τα παραπάνω αποτελέσματα.

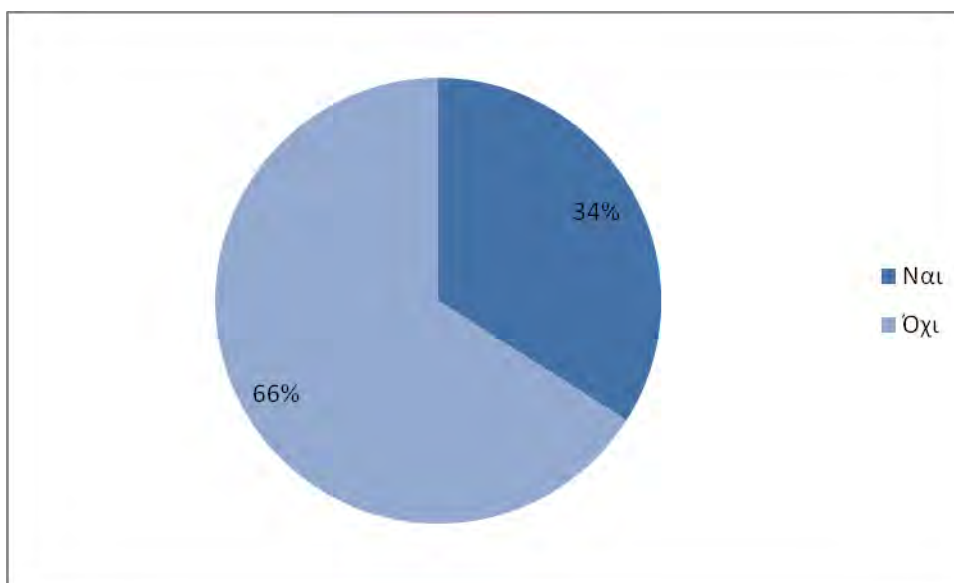
Διάγραμμα 3.3.: Ιδιότητα

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η τέταρτη ερώτηση αφορούσε στο κατά πόσο υπάρχει κάποιο πρόβλημα ρύπανσης ή γενικότερα υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος του παραλιακού μετώπου του Δήμου. Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνονται τα αποτελέσματα. Πιο συγκεκριμένα το 34% των ερωτηθέντων θεωρεί πως υπάρχει κάποιο πρόβλημα ρύπανσης ή γενικότερα υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος του παραλιακού μετώπου του Δήμου, ενώ το 66% πιστεύει πως όχι, όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα. Όσοι απάντησαν πως θεωρούν ότι υπάρχει πρόβλημα ρύπανσης παρατήρησαν ότι αυτό οφείλεται στο μεγάλο αριθμό των τουριστών, ο οποίος παρατηρείται στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου και τα κυριότερα χαρακτηριστικά της περιβαλλοντικής υποβάθμισης είναι τα απορρίμματα που παρατηρούνται στην ακτή και η καθαριότητα των νερών.

Διάγραμμα 3.4.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα ρύπανσης ή γενικότερα υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος του παραλιακού μετώπου του Δήμου;

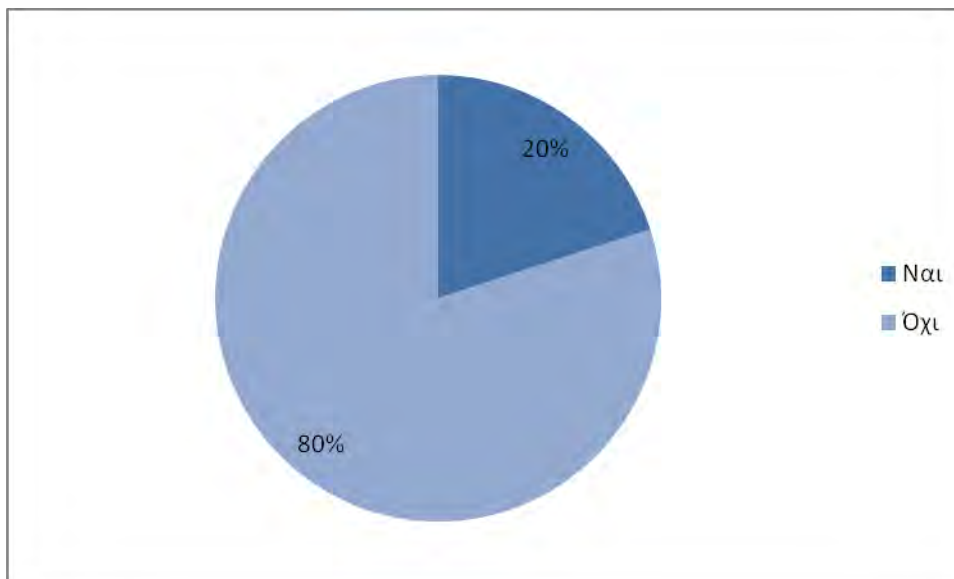

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η πέμπτη ερώτηση αφορά στο αν υπάρχει πρόβλημα υποβάθμισης ή/και εγκατάλειψης του παραλιακού μετώπου του Δήμου. Μόλις το 20% των ερωτηθέντων απάντησε πως υπάρχει πρόβλημα υποβάθμισης και εγκατάλειψης του παραλιακού μετώπου, ενώ το 80% απάντησε πως δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα, θεωρώντας πως στο παραλιακό μέτωπο υπάρχει αρκετά μεγάλη ανάπτυξη. Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνονται τα αποτελέσματα της παραπάνω ερώτησης.

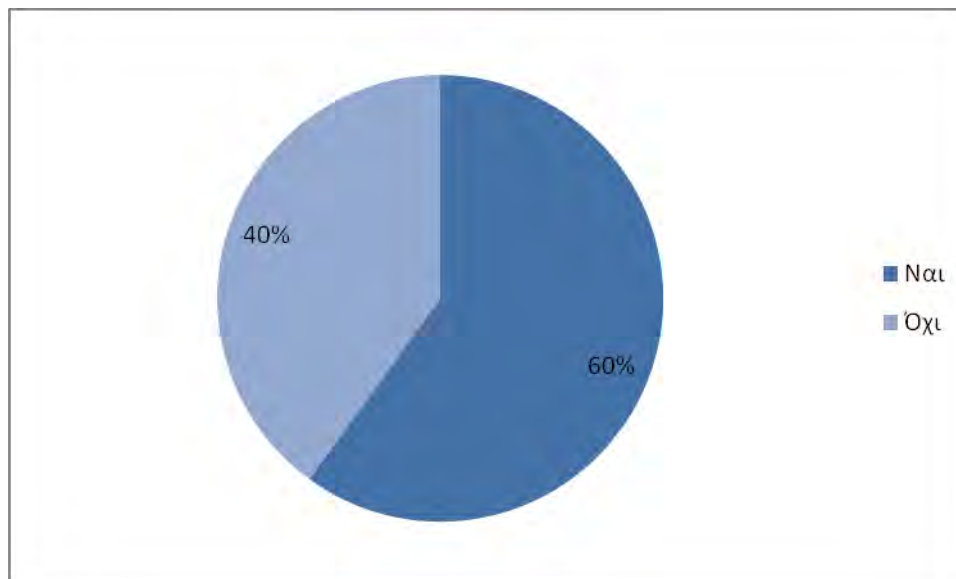
Διάγραμμα 3.5.: Πιστεύετε ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα υποβάθμισης ή/και εγκατάλειψής του παραλιακού μετώπου του Δήμου;

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η έκτη ερώτηση έχει να κάνει με την ποιότητα του νερού του παραλιακού μετώπου. Το 60% του συνόλου των ερωτηθέντων θεωρεί πως υπάρχει πρόβλημα με την ποιότητα του νερού στο παραλιακό μέτωπο και το 40% όχι. Αξίζει να αναφέρουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών που θεώρησαν πως υπάρχει πρόβλημα, παρατήρησαν ότι δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικό, αλλά σε αρκετές περιπτώσεις, λόγω του μεγάλου αριθμού τουριστών, υποβαθμίζεται η ποιότητα του νερού και χρειάζεται περαιτέρω προσπάθεια από το Δήμο για να διατηρούνται καθαρά τα νερά. Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνονται τα αποτελέσματα.

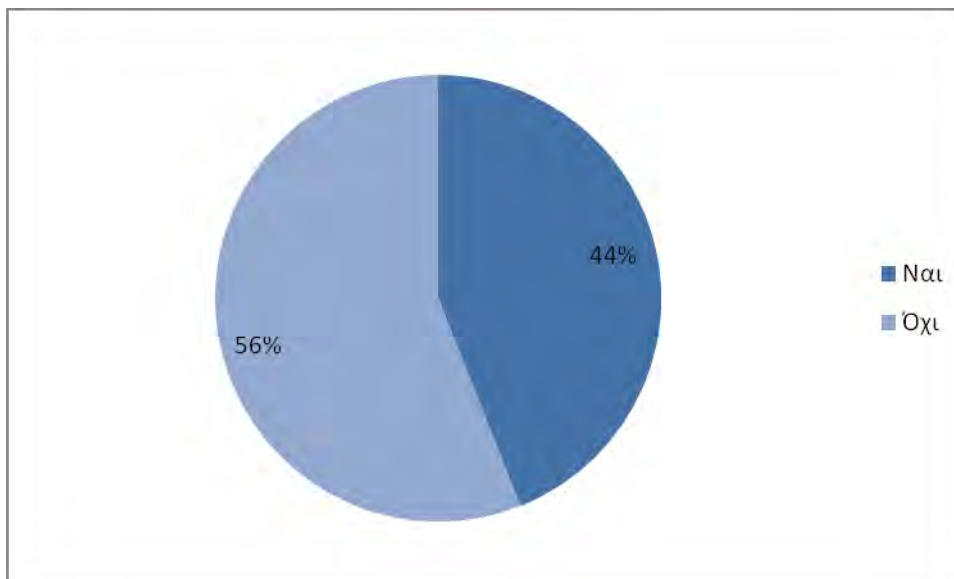
Διάγραμμα 3.6.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την ποιότητα του νερού του παραλιακού μετώπου του Δήμου;

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η έβδομη ερώτηση αφορά στην διαχείριση απορριμμάτων, στην καθαριότητα δηλαδή του παραλιακού μετώπου του Δήμου. Σε αυτή την ερώτηση το 44% του συνόλου των ερωτηθέντων απάντησε πως υπάρχει πρόβλημα με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων και το 56% απάντησε πως όχι. Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες αυτό οφείλεται, όπως και σε άλλες ερωτήσεις, στο μεγάλο αριθμό τουριστών και επισκεπτών, τους καλοκαιρινούς κυρίως μήνες. Ο Δήμος κάνει αρκετές προσπάθειες, αλλά συγκεκριμένα στο παραλιακό μέτωπο τους καλοκαιρινούς μήνες θα πρέπει να γίνεται πιο εντατική προσπάθεια.

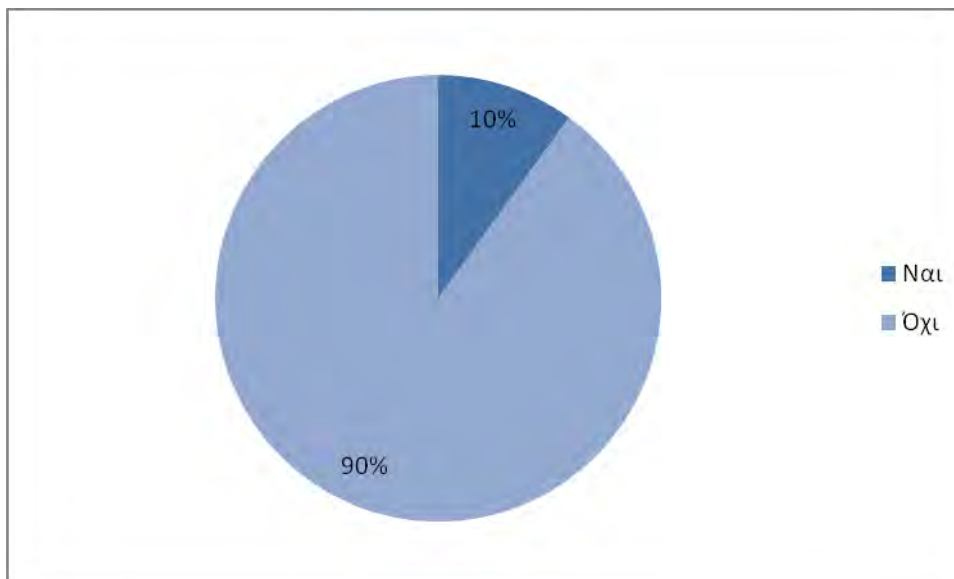
Διάγραμμα 3.7.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την διαχείριση των απορριμμάτων (καθαριότητα παραλιακού μετώπου) του Δήμου;

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η όγδοη ερώτηση αφορά στην ποιότητα του αέρα στο παραλιακό μέτωπο και στο αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα σε αυτόν τον τομέα. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων σε ποσοστό 90%, θεωρεί πως δεν υπάρχει πρόβλημα με την ποιότητα του αέρα και μόλις το 10% πιστεύει το αντίθετο.

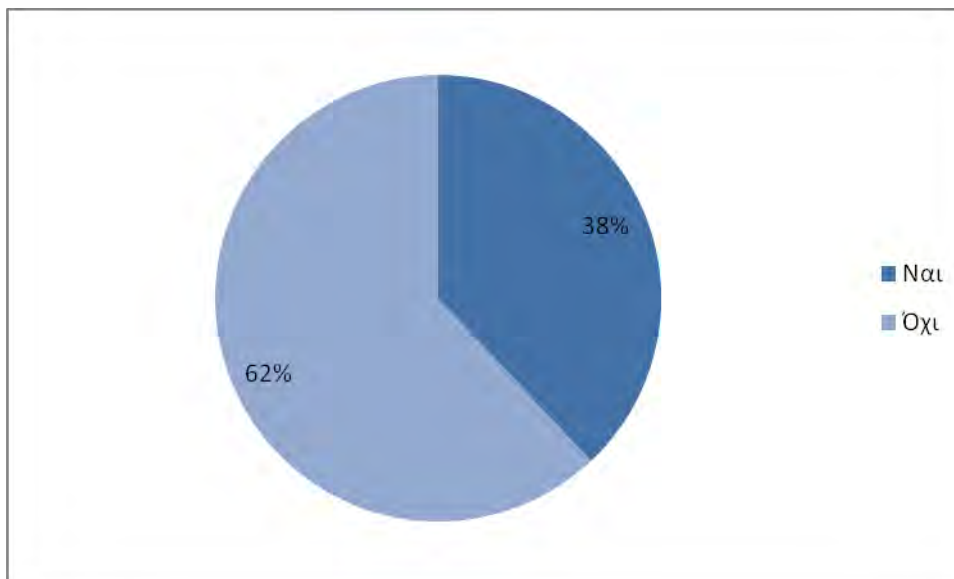
Διάγραμμα 3.8.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την ποιότητα του αέρα στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η ένατη ερώτηση αφορά στον αν υπάρχει πρόβλημα ηχορύπανσης στο παραλιακό μέτωπο του δήμου. Το 38% των ερωτηθέντων απάντησε πως υπάρχει πρόβλημα ηχορύπανσης, κυρίως λόγω των αυτοκινήτων που κινούνται στο παραλιακό μέτωπο, παρατηρώντας βέβαια πως δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικό το πρόβλημα, και το 62% απάντησε πως δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα ηχορύπανσης.

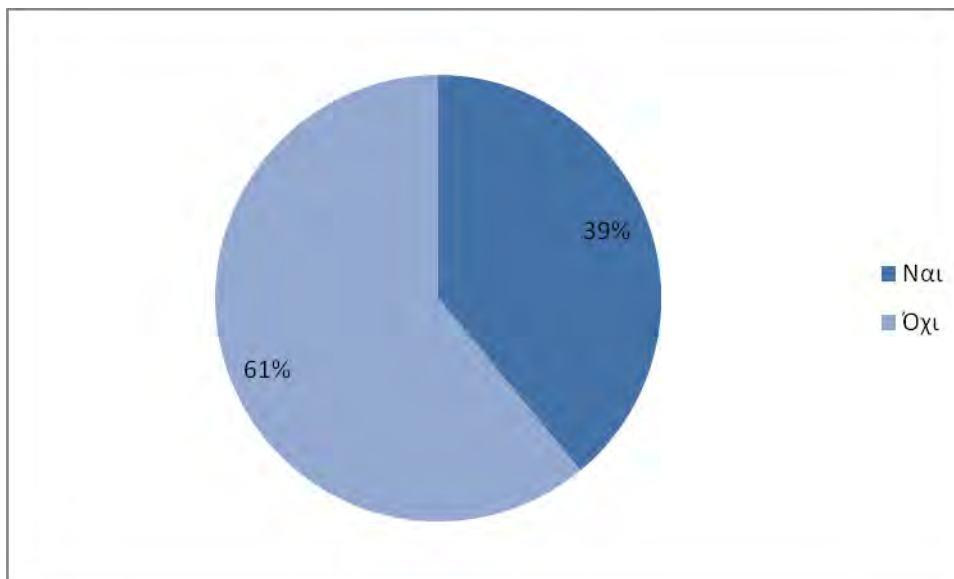
Διάγραμμα 3.9.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την ηχορύπανση στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η δέκατη ερώτηση αφορά στην ευκολία στην κυκλοφορία, στις μετακινήσεις και στην πρόσβαση στο παραλιακό μέτωπο. Το 61% των ερωτηθέντων θεωρεί πως δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα στο συγκεκριμένο θέμα ενώ το 39% θεωρεί ότι υπάρχει, εστιασμένο κυρίως στους ελλείψεις χώρους στάθμευσης, στην αυξημένη κίνηση τους καλοκαιρινούς μήνες και στην έλλειψη δρομολογίων αστικών λεωφορείων στον παραλιακό δρόμο.

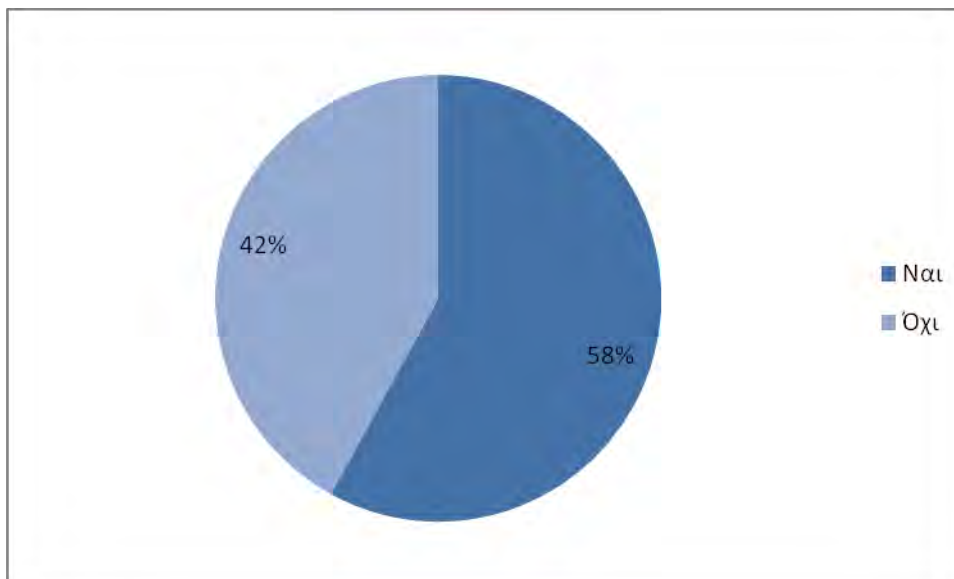
Διάγραμμα 3.10.: Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την κυκλοφορία / μετακινήσεις ή/και την πρόσβαση στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η ενδέκατη ερώτηση στην εικόνα του τοπίου και στην αισθητική των κτιρίων του παραλιακού μετώπου και στο αν είναι αναγκαίο να παρθούν κάποια μέτρα για τη βελτίωσή τους. Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης ερώτησης, όπως φαίνονται και στο παρακάτω διάγραμμα, ήταν σε ένα ποσοστό αναμενόμενα, καθώς οι άνθρωποι ζητάνε όσο το δυνατό περισσότερα για τον τόπο κατοικίας τους, όσον αφορά στους ντόπιους, και για τον ταξιδιωτικό προορισμό τους, όσον αφορά τους τουρίστες και τους επισκέπτες. Το 58% των ερωτηθέντων απάντησε πως υπάρχει ανάγκη να παρθούν κάποια μέτρα για τη βελτίωση της εικόνας του τοπίου και της αισθητικής των κτιρίων και το 42% το αντίθετο. Στις παρατηρήσεις τους οι ερωτηθέντες, οι οποίοι πιστεύουν πως υπάρχει ανάγκη λήψης παραπάνω μέτρων, ανέφεραν πως το τοπίο και η αισθητική των κτιρίων είναι σε πολύ ικανοποιητικό επίπεδο, αλλά θα με κάποια παραπάνω μέτρα θα μπορούσε να βελτιωθεί κατά πολύ η εικόνα. Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνονται τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης ερώτησης.

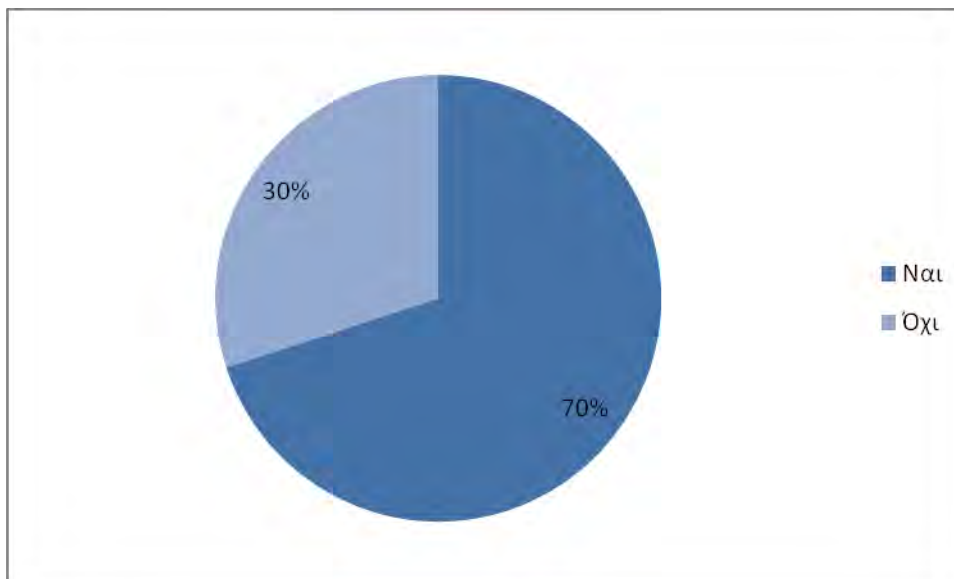
Διάγραμμα 3.11.: Πιστεύετε ότι είναι αναγκαίο να παρθούν κάποια μέτρα για την βελτίωση της εικόνας του τοπίου ή/και της αισθητικής των κτιρίων στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η δωδέκατη ερώτηση αναφέρεται στην ανάγκη δημιουργίας νέων υποδομών στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου. Σε αυτή την ερώτηση, όπως και στην προηγούμενη, τα αποτελέσματα ήταν αναμενόμενα. Το 70% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά στο αν υπάρχει ανάγκη δημιουργίας νέων υποδομών και το 30% αρνητικά. Στις παρατηρήσεις τους οι ερωτηθέντες απάντησαν πως οι υπάρχουσες υποδομές βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο, πάντα όμως χρειάζονται περεταίρω υποδομές για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της περιοχής.

Διάγραμμα 3.12.: Πιστεύετε ότι υπάρχει ανάγκη για την δημιουργία νέων υποδομών στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;

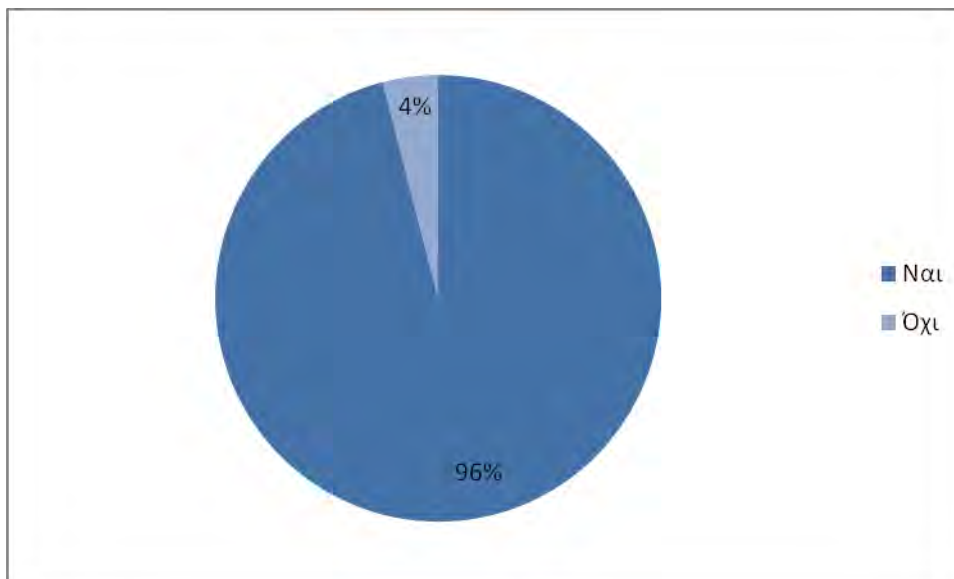

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η δέκατη τρίτη ερώτηση αναφέρεται στο αν αναβαθμίστηκε η εικόνα του τοπίου και η ζωή των κατοίκων του παραλιακού μετώπου από μία σειρά αναπλάσεων που πραγματοποιήθηκαν στην περιοχή. Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων στη συγκεκριμένη ερώτηση, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, σε ποσοστό 96%, απάντησαν πως βοήθησαν οι αναπλάσεις στην εικόνα του τοπίου και στη ζωή των κατοίκων και μόλις το 4% απάντησε αρνητικά.

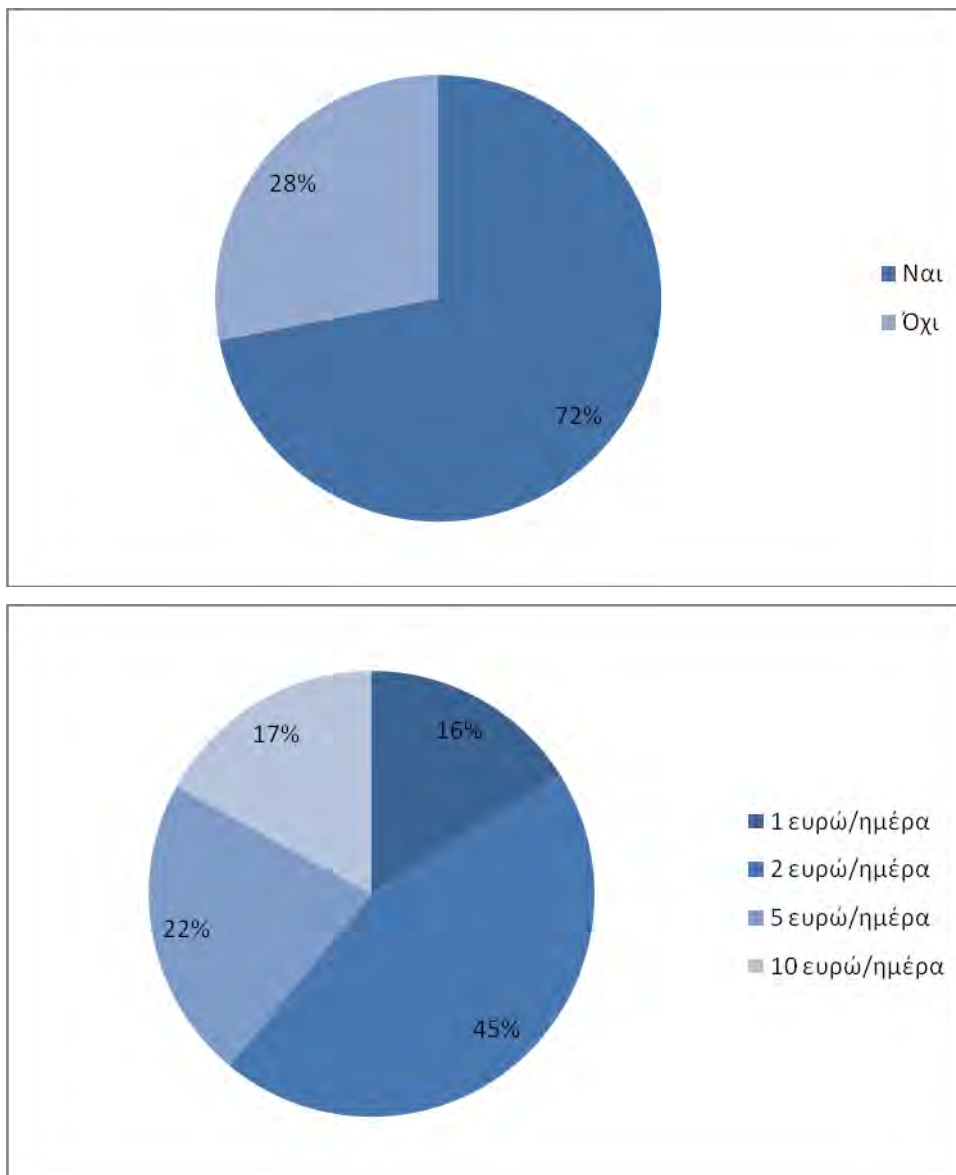
Διάγραμμα 3.13.: Πιστεύετε ότι οι αναπλάσεις που πραγματοποιήθηκαν σε μέρος του παραλιακού μετώπου του Δήμου αναβάθμισαν την εικόνα του τοπίου και τη ζωή των κατοίκων του παραλιακού μετώπου;

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η δέκατη τέταρτη ερώτηση χωρίζεται σε δύο ερωτήσεις. Στην 14a και στην 14b, που αφορούν σε τουρίστες/επισκέπτες και ντόπιους αντίστοιχα. Η 14a που απευθυνόταν σε τουρίστες/επισκέπτες αφορά στο αν είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν παραπάνω για τις διακοπές τους στο Δήμο Ρεθύμνης, προκειμένου ο Δήμος να εφαρμόσει ένα πιο αποτελεσματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα διαχείρισης και πόσα χρήματα ήταν διατεθειμένοι να δώσουν τη μέρα. Το 72% των τουριστών/επισκεπτών που ερωτήθηκαν απάντησαν θετικά σε αυτή την ερώτηση και το 28% αρνητικά. Από τους ερωτηθέντες που απάντησαν θετικά σε αυτή την ερώτηση, το 45% ήταν διατεθειμένο να δίνει παραπάνω 2 ευρώ/ημέρα, το 22% 5 ευρώ/ημέρα, το 17% 10 ευρώ/ημέρα και τέλος το 16% 1 ευρώ/ημέρα. Τα αποτελέσματα της ερώτησης φαίνονται και στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 3.14.: Είστε διατεθειμένος να πληρώσετε παραπάνω για τις διακοπές σας σε αυτό τον παραλιακό Δήμο, προκειμένου ο Δήμος να εφαρμόσει ένα πιο αποτελεσματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα διαχείρισης;

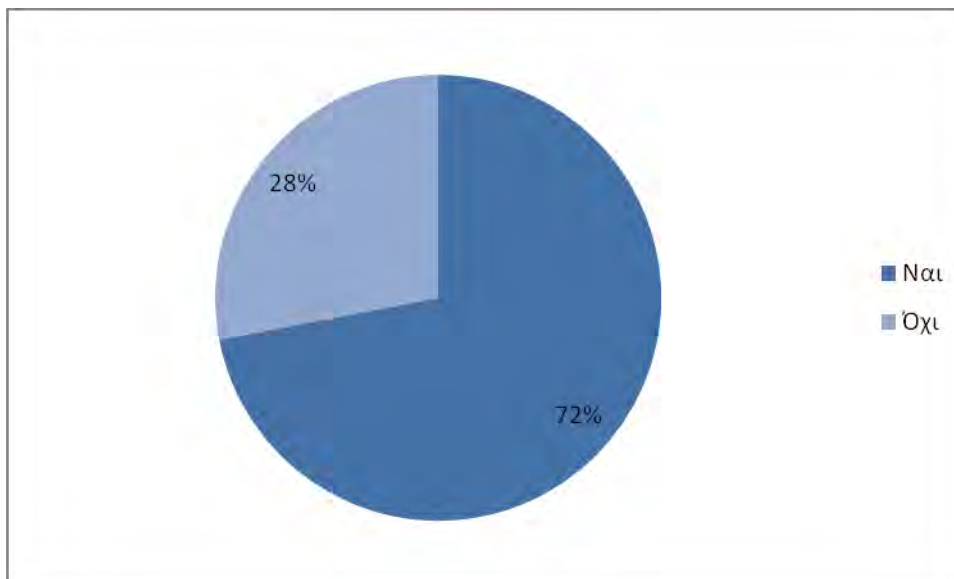

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Η 14b, η οποία απευθυνόταν σε ντόπιους, αφορά στο κατά πόσο είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν αυξημένα δημοτικά τέλη, προκειμένου ο Δήμος να εφαρμόσει ένα πιο αποτελεσματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα διαχείρισης. Το 72% των ντόπιων που ερωτήθηκαν απάντησαν θετικά σε αυτή την ερώτηση και το 28% αρνητικά, επισημαίνοντας, όμως, τη διαφάνεια στη διαχείριση των αυξημένων δημοτικών τελών και

τη σωστή εφαρμογή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τα αποτελέσματα της ερώτησης φαίνονται και στο παρακάτω διάγραμμα.

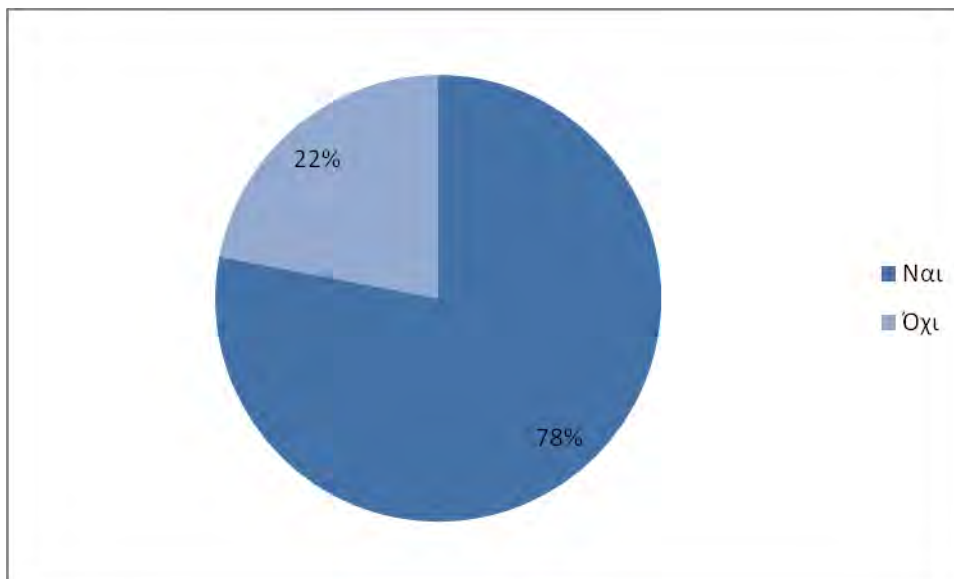
Διάγραμμα 3.15.: Είστε διατεθειμένος να πληρώσετε αυξημένα δημοτικά τέλη, προκειμένου ο Δήμος σας να εφαρμόσει ένα πιο αποτελεσματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα διαχείρισης;

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η δέκατη Πέμπτη ερώτηση αφορούσε στο αν ο Δήμος Ρεθύμνης θα αποτελούσε περισσότερο ελκυστικό προορισμό διακοπών σε περίπτωση που είχε πιστοποιηθεί κατά ISO ή EMAS. Το 78% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά και το 22% απάντησε πως δε θα αποτελούσε πιο ελκυστικό προορισμό σε περίπτωση πιστοποίησης κατά ISO ή EMAS. Αξίζει να σημειώσουμε, πως οι ερωτηθέντες που απάντησαν θετικά σε αυτή την ερώτηση, επισήμαναν στις παρατηρήσεις τους, ότι ο δήμος Ρεθύμνης είναι ήδη ένας πολύ ελκυστικός προορισμός και σε περίπτωση που ο δήμος είχε πιστοποιηθεί κατά ISO ή EMAS, θα γινόταν περισσότερο ελκυστικός προορισμός κυρίως για τους ξένους τουρίστες, οι οποίοι είναι πιο ευαισθητοποιημένοι σε θέματα περιβάλλοντος.

Διάγραμμα 3 16 Κατά την γνώμη σας αν αυτός ο παράκτιος Δήμος είχε πιστοποιηθεί κατά ISO ή EMAS, (πιστοποίηση σχετική με την περιβαλλοντική διαχείριση), θα αποτελούσε περισσότερο ελκυστικό προορισμό διακοπών;

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Τέλος η δέκατη έκτη ερώτηση αφορά σε κάποια σχόλια των ερωτηθέντων σχετικά με περιβαλλοντικά προβλήματα ή θέματα που εμφανίζονται στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου. Τα περισσότερα προβλήματα επισημάνθηκαν στις παρατηρήσεις των ερωτηθέντων στις παραπάνω ερωτήσεις και κάποια παραπάνω επισημάνθηκαν και στη 16^η ερώτηση. Κάποια από τα θέματα που αναφέρθηκαν είναι η δημιουργία επιπλέον χώρων στάθμευσης πλησίον του παράκτιου χώρου, ο αυστηρός έλεγχος στη λειτουργία των βιολογικών καθαρισμών και ο εντατικός καθαρισμός της παραλίας, κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, όπου ο αυξημένος αριθμός τουριστών και επισκεπτών, σε συνδυασμό με την έλλειψη περιβαλλοντικής συνείδησης, αφήνει στην παραλία αρκετά απορρίμματα.

Μετά από την ανάλυση των απαντήσεων που εδόθησαν από τους ερωτηθέντες στο ερωτηματολόγιο, αποκομίσαμε σημαντικές πληροφορίες για την υπό μελέτη περιοχή, αναφορικά με την εικόνα που έχουν αυτοί για το παραλιακό μέτωπο του Δήμου Ρεθύμνης.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, θα μπορούσαμε να πούμε, ότι η εικόνα του παραλιακού μετώπου βρίσκεται σε ένα αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο, σύμφωνα με τις απαντήσεις που εδόθησαν. Παρατηρήσαμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε πως

υπάρχει αρκετή ανάπτυξη στη συγκεκριμένη περιοχή και δεν τίθεται κάποιο θέμα εγκατάλειψης.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα που εντοπίστηκε, μέσω της ανάλυσης, είναι στην ποιότητα του νερού της παραλίας. Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, αν και το πρόβλημα, όπως παρατήρησαν δεν είναι πολύ σοβαρό, αυτό οφείλεται στο μεγάλο αριθμό τουριστών και επισκεπτών, που βρίσκονται στην περιοχή τους καλοκαιρινούς κυρίως μήνες. Από την πλευρά του Δήμου γίνονται προσπάθειες, ώστε τα νερά να είναι όσο το δυνατόν καθαρότερα, αλλά, τους καλοκαιρινούς μήνες, δεν είναι πάντα αρκετές και θα πρέπει να γίνουν πιο εντατικές. Στο μεγάλο αριθμό τουριστών και επισκεπτών, σύμφωνα πάντα με τους ερωτηθέντες, οφείλεται και το πρόβλημα ρύπανσης που παρατηρείται στην περιοχή, χωρίς πάλι αυτό να είναι πολύ σοβαρό, εστιασμένο, κυρίως, στα απορρίμματα στην ακτή και στην καθαρότητα των νερών.

Όσον αφορά στην ποιότητα του αέρα, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων θεωρεί ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα στην περιοχή, όπως και στο θέμα της ηχορύπανσης, που επισήμαναν ότι είναι μικρό και οφείλεται κυρίως στην αυξημένη κίνηση οχημάτων στο παραλιακό μέτωπο του καλοκαιρινούς κυρίως μήνες.

Ένα άλλο θέμα που παρατηρήθηκε από την ανάλυση είναι η επιθυμία των ερωτηθέντων για νέες υποδομές και για μέτρα που θα βελτιώσουν την εικόνα και την αισθητική του τοπίου. Οι απαντήσεις σε αυτά τα δύο ερωτήματα ήταν αναμενόμενες, καθώς, οι άνθρωποι ζητάνε όσο το δυνατόν περισσότερα για τον τόπο κατοικίας τους, όσον αφορά στους ντόπιους, και για τον ταξιδιωτικό προορισμό τους, όσον αφορά τους τουρίστες και τους επισκέπτες, επισημαίνοντας στα σχόλια τους ότι οι υποδομές και η αισθητική του χώρου βρίσκονται σε πολύ ικανοποιητικό επίπεδο, αλλά η βελτίωση αυτών θα βελτίωνε και την ποιότητα ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της περιοχής.

Όσον αφορά στην πρόσβαση και στις μετακινήσεις στο παραλιακό μέτωπο, το μόνο πρόβλημα που παρατηρήθηκε, από ένα μικρό ποσοστό ερωτηθέντων, είναι η έλλειψη δρομολογίων αστικών λεωφορείων, επί του παραλιακού δρόμου, για ευκολότερη πρόσβαση.

Στο θέμα των ΣΠΔ, παρατηρήσαμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό και των τουριστών / επισκεπτών, αλλά και των ντόπιων κατοίκων, είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν παραπάνω για τις διακοπές τους και δημοτικά τέλη αντίστοιχα, προκειμένου ο Δήμος να εφαρμόσει

ένα αποτελεσματικό ΣΠΔ, επισημαίνοντας, όμως, οι ντόπιοι, τη διαφάνεια στη διαχείριση των αυξημένων δημοτικών τελών και τη σωστή εφαρμογή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τέλος, παρατηρήσαμε ότι, σε περίπτωση που ο Δήμος Ρεθύμνης είχε πιστοποιηθεί κατά ISO ή κατά EMAS, θα αποτελούσε ένα περισσότερο ελκυστικό προορισμό, επισημαίνοντας ότι ενώ είναι ήδη ένας πολύ ελκυστικός προορισμός, θα γινόταν ακόμα περισσότερο, κυρίως για τους ξένους τουρίστες, οι οποίοι είναι πιο ευαισθητοποιημένοι σε θέματα περιβάλλοντος.

Κλείνοντας, πρέπει να επισημάνουμε κάποια θέματα που επισήμαναν οι ερωτηθέντες στην τελευταία ερώτηση, όπως η δημιουργία επιπλέον χώρων στάθμευσης πλησίον του παράκτιου χώρου, ο αυστηρός έλεγχος στη λειτουργία των βιολογικών καθαρισμών και ο εντατικός καθαρισμός της παραλίας, κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, όπου ο αυξημένος αριθμός τουριστών και επισκεπτών, σε συνδυασμό με την έλλειψη περιβαλλοντικής συνείδησης, αφήνει στην παραλία αρκετά απορρίμματα.

Μετά από την ανάλυση των ερωτηματολογίων, θα προχωρήσουμε στην εφαρμογή του EMAS στον υπό μελέτη παράκτιο χώρο του Δήμου Ρεθύμνης.

4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΠΔ

Στη συνέχεια της εργασίας ακολουθεί μία σειρά από πίνακες που θα βοηθήσει στην καλύτερη οργάνωση και κατανόηση και τέλος στην εφαρμογή των τεσσάρων πρώτων βημάτων που απαιτούνται για την εφαρμογή του EMAS στη συγκεκριμένη περιοχή. Στους πίνακες αυτούς θα παρουσιαστούν τα εξής στοιχεία:

Πίνακας 4.1.: Ομάδα εργασίας

Πίνακας 4.2.: Περιγραφή οργανισμού

Πίνακας 4.3.: Ανάλυση δραστηριοτήτων με άμεσες πτυχές

Πίνακας 4.4.: Ανάλυση δραστηριοτήτων με έμμεσες πτυχές

Πίνακας 4.5.: Θεσμικό πλαίσιο

Πίνακας 4.6.: Αποτίμηση περιβαλλοντικών πτυχών, εξέταση σπουδαιότητας (άμεσες πτυχές)

Πίνακας 4.7.: Αποτίμηση περιβαλλοντικών πτυχών, εξέταση σπουδαιότητας (έμμεσες πτυχές)

Πίνακας 4.8.: Τοπικά θέματα σπουδαιότητας και καταχώρηση σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών

Πίνακας 4.9.: Περιγραφή του προγράμματος περιβαλλοντικής διαχείρισης

Στον πίνακα 1 γίνεται μία περιγραφή της ομάδας εργασίας, μέσω αναφοράς στον υπεύθυνο και στα άτομα που συμμετέχουν στην ομάδα εργασίας. Είναι συνετό κάθε τμήμα του Δήμου, το οποίο θέλει να εφαρμόσει ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS, να εκπροσωπείται από κάποιον, ο οποίος να μπορεί να συντονίσει και να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την οργάνωση και το χειρισμό κάποιων σχετικών θεμάτων.

Στον πίνακα 2 γίνεται μια περιγραφή της οργάνωσης του φορέα. Γίνεται μία σύντομη περιγραφή του υπό μελέτη παράκτιου χώρου και μία αναφορά στις διάφορες υπηρεσίες του Δήμου.

Στον πίνακα 3 και 4 γίνεται μία αναφορά και μία σύντομη περιγραφή των διάφορων δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα από το Δήμο και γίνεται ένας διαχωρισμός τους σε άμεσες (εσωτερικές δραστηριότητες) και έμμεσες (εξωτερικές δραστηριότητες). Με αυτή την περιγραφή των δράσεων θα μπορέσουμε να δούμε κατά πόσο αυτές οι δραστηριότητες έχουν κάποια επίπτωση στο περιβάλλον, κατά πόσο αυτή η επίπτωση είναι σημαντική ή όχι

και ανάλογα να εστιάσουμε σε αυτά τα σημεία το πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Στον πίνακα 5 γίνεται μία περιγραφή του θεσμικού πλαισίου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Αυτή η περιγραφή είναι απαραίτητη για να προσδιοριστεί αν το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο επηρεάζει δραστηριότητες που καλύπτονται από το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Στην πρώτη στήλη του πίνακα παρουσιάζονται οι νόμοι, αποφάσεις, οδηγίες και του θεματικό τους πεδίο. Στη δεύτερη στήλη παρουσιάζονται οι δραστηριότητες που καλύπτονται από το EMAS και επηρεάζονται από το συγκεκριμένο νόμο, απόφαση, οδηγία. Τέλος, η τρίτη στήλη αναφέρεται στο κομμάτι του νόμου, απόφασης, οδηγίας που έχει σχέση με τη δραστηριότητα αυτή. Επίσης γίνεται και μία αιτιολόγηση αυτής της σχέσης και όπου είναι απαραίτητο αναφέρονται κάποιες απαιτήσεις των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων.

Στους πίνακες 6 και 7 παρουσιάζεται η αποτίμηση των περιβαλλοντικών πτυχών και η εξέταση της σπουδαιότητας αυτών, όσων αφορά στις άμεσες και έμμεσες πτυχές των δραστηριοτήτων αντίστοιχα. Το EMAS απαιτεί να προσδιοριστεί το κατά πόσο οι πτυχές των διάφορων δραστηριοτήτων επηρεάζουν το περιβάλλον. Αυτές ονομάζονται «περιβαλλοντικές πτυχές» και παρουσιάζονται στον κανονισμό για τα περιβαλλοντικά συστήματα EMAS και είναι οι εξής:

Άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές

- a) Εκπομπές στον αέρα
- b) Εκροές στο νερό
- c) Αποφυγή, ανακύκλωση, επανάχρηση, μεταφορά και διάθεση των στερεών και άλλων απορριμμάτων και κυρίως των επικίνδυνων αποβλήτων
- d) Χρήση και ρύπανση της γης
- e) Χρησιμοποίηση φυσικών πόρων και πρώτων υλών (συμπεριλαμβανομένης και της ενέργειας)
- f) Τοπικά θέματα (θόρυβος, κραδασμοί, οσμές, σκόνη, κτλ)
- g) Μεταφορικά θέματα (για αγαθά και υπηρεσίες)

- h) Προκύπτουν κίνδυνοι από τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τα περιβαλλοντικά ατυχήματα, ή πιθανόν να προκύψουν σαν συνέπειες των ατυχημάτων αυτών, κάποιων γεγονότων και από κάποιες επείγουσες ανάγκες
- i) Επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα
- j) Άλλες

Έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές

- a) Θέματα που σχετίζονται με τα προϊόντα (σχεδιασμός, ανάπτυξη, συσκευασία, μεταφορά, χρησιμοποίηση και ανάκτηση/διάθεση απορριμμάτων)
- b) Επενδύσεις σε κεφάλαιο, δάνεια και υπηρεσίες ασφάλισης
- c) Νέες αγορές
- d) Επιλογή και σύνθεση των υπηρεσιών (π.χ. μεταφορές ή υπηρεσίες παροχής τροφίμων)
- e) Διοικητικές και σχεδιαστικές αποφάσεις
- f) Σύνθεση εύρους προϊόντων
- g) Περιβαλλοντικές επιδόσεις και πρακτικές των εργολάβων και των προμηθευτών
- h) Άλλες

Για να συμπληρωθούν οι πίνακες 6 και 7 πρέπει να ακολουθηθούν τα παραπάνω βήματα. Η κάθε δραστηριότητα που προσδιορίστηκε στους πίνακες 3 και 4 χωρίζεται στις πτυχές της. Για παράδειγμα μία δραστηριότητα όπως η «μεταφορά» έχει διάφορες πτυχές όπως η χρησιμοποίηση καυσίμων, η μεταφορά ανθρώπων και αγαθών και ζητήματα στάθμευσης. Κατόπιν, σημειώνονται ποιες περιβαλλοντικές πτυχές, από τις προαναφερόμενες (a, b, ... j), επηρεάζονται από τη συγκεκριμένη πτυχή της κάθε δραστηριότητας. Κάθε μία πτυχή των δραστηριοτήτων μπορεί να έχει επιπτώσεις σε παραπάνω από μία περιβαλλοντικές πτυχές, είτε που έχουν συμβεί είτε είναι δυνητικές.

Στη συνέχεια στους πίνακες 6 και 7 θα εξεταστεί η περιβαλλοντική επίδραση και θα εξεταστεί η σπουδαιότητά τους. Με την εξέταση της σπουδαιότητας θα εξασφαλίσουμε ότι

θα ασχοληθούμε με τις σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις των πτυχών των διάφορων δραστηριοτήτων.

Ο σκοπός αυτής της εξέτασης σπουδαιότητας, σαν τμήμα του προγράμματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, είναι η ιεράρχηση των περιβαλλοντικών πτυχών και επιπτώσεων. Δεν είναι απαραίτητο να προσπαθήσουμε να βελτιώσουμε όλες τις περιβαλλοντικές πτυχές άμεσα. Με την ιεράρχησή τους μπορούμε να αποφασίσουμε με ποιες περιβαλλοντικές πτυχές θα ασχοληθούμε πρώτα και ποιες θα αφήσουμε για αργότερα ή δε θα ασχοληθούμε καθόλου.

Η εξέταση σπουδαιότητας είναι ένα σχετικά ακριβές μοντέλο. Προκειμένου να μετρήσουμε την περιβαλλοντική σπουδαιότητα πρέπει να πολλαπλασιάσουμε την περιβαλλοντική σημασία με την επιρροή του τμήματος της τοπικής αρχής που είναι υπεύθυνο για τη δραστηριότητα.

Περιβαλλοντική σημασία

Αρχικά γίνεται μία βαθμολόγηση των δραστηριοτήτων ανάλογα με την επίδρασή τους στο περιβάλλον, όπως φαίνεται παρακάτω.

- Ασήμαντη επίπτωση → 1
- Επίπτωση μικρής σημασίας → 2
- Επίπτωση μεγάλης σημασίας → 3
- Επίπτωση εθνικής σημασίας → 4
- Επίπτωση διεθνούς σημασίας → 5

Επιρροή του τμήματος της τοπικής αρχής που είναι υπεύθυνο για την κάθε δραστηριότητα

Όσο πιο ισχυρή είναι η επιρροή των τοπικών αρχών, αναφορικά με την αρμοδιότητά τους και με την ικανότητά τους να αλλάξουν την περιβαλλοντική επίδραση, τόσο περισσότερα πράγματα μπορούν να γίνουν. Η βαθμολόγηση ανάλογα με την επιρροή φαίνεται παρακάτω.

- Πολύ μικρή επιρροή πάνω στην επίδραση → 1
- Μικρή επιρροή → 2
- Μέτρια επιρροή → 3

- Μεγάλη επιρροή → 4
- Έλεγχος εξολοκλήρου → 5

Περιβαλλοντική σπουδαιότητα

Προκειμένου να μετρηθεί η σπουδαιότητα πολλαπλασιάζουμε τη βαθμολογία της περιβαλλοντικής σημασίας με τη βαθμολογία της επιρροής. Όσο μεγαλύτερο είναι το αποτέλεσμα τόσο μεγαλύτερη είναι η περιβαλλοντική σπουδαιότητα της πτυχής της δραστηριότητας. Τα πιθανά αποτελέσματα φαίνονται παρακάτω.

- 15-25 → Η δραστηριότητα και οι επιπτώσεις της είναι πολύ σημαντικές.
- 9-14 → Η δραστηριότητα και οι επιπτώσεις της είναι σημαντικές.
- 4-8 → Η δραστηριότητα και οι επιπτώσεις της είναι πιθανόν σημαντικές.
- 0-3 → Η δραστηριότητα και οι επιπτώσεις της δεν είναι σημαντικές.

Μετά από την παραπάνω διαδικασία λαμβάνουμε υπόψη μας τις πτυχές των δραστηριοτήτων, οι οποίες έχουν πάρει βαθμολογία από 9 και πάνω.

Στον πίνακα 8 μπορούμε να γράψουμε τα αποτελέσματα από όλους τους πίνακες που έχουν προηγηθεί και να καταχωρήσουμε όλες τις πτυχές που είναι περιβαλλοντικά σπουδαίες.

Στην πρώτη στήλη είναι καταχωρημένες οι πτυχές των δραστηριοτήτων.

Στη δεύτερη στήλη βρίσκονται οι βαθμολογίες των πτυχών των δραστηριοτήτων.

Στην τρίτη στήλη καταχωρούνται η σχετική με το περιβάλλον νομοθεσία, η οποία σχετίζεται με τη συγκεκριμένη πτυχή. (Πίνακας 5).

Στην τέταρτη στήλη παρουσιάζονται δημοτικές περιβαλλοντικές πολιτικές και στρατηγικές.

Στην πέμπτη στήλη προσδιορίζεται αν οι περιβαλλοντικές πτυχές της κάθε δραστηριότητας σχετίζονται ή βρίσκονται υπό την επίβλεψη της τοπικής κοινωνίας.

Στην έκτη στήλη προσδιορίζεται αν έχουν συμβεί κάποια περιβαλλοντικά ατυχήματα σχετικά με την κάθε δραστηριότητα.

Στην έβδομη στήλη σημειώνονται όσες περιβαλλοντικές πτυχές έχουν λάβει βαθμολογία από 9 και πάνω.

Αν μία περιβαλλοντική πτυχή έχει λάβει βαθμολογία κάτω από 9, αλλά έχουν παρατηρηθεί νομοθετικά ή τοπικά θέματα στις στήλες 3,4,5 και 6, τότε, μπορεί να καταχωρηθεί στην έβδομη στήλη.

Τέλος στην όγδοη στήλη παρατηρούνται διαδικασίες οι οποίες ήδη λαμβάνουν χώρα, προκειμένου να διαχειριστούν τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές.

Πίνακας 4.1.: Ομάδα εργασίας

Ομάδα εργασίας	
Υπεύθυνος	Δήμαρχος
Άτομα της ομάδας εργασίας	Αντιδήμαρχος
	Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών
	Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών

Πίνακας 4.2.: Περιγραφή οργανισμού

Περιγραφή οργάνωσης
Ο Δήμος Ρεθύμνης βρίσκεται στο Νομό Ρεθύμνης, στην Περιφέρεια Κρήτης. Πρωτεύουσα του Δήμου είναι η πόλη του Ρεθύμνου, η οποία είναι και πρωτεύουσα του Νομού. Ο Δήμος Ρεθύμνης έχει πληθυσμό 31.687 κατοίκους και το 91,48% (28.987 κάτοικοι) βρίσκεται συγκεντρωμένο στο Δ.Δ. Ρεθύμνης, τους καλοκαιρινούς μήνες, όμως, ο πληθυσμός αυξάνεται κατά πολύ λόγω της μεγάλης άφιξης τουριστών. Η πόλη του Ρεθύμνου είναι μία παραλιακή πόλη με πάνω από 12 χιλιόμετρα ακτογραμμή. Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει ένα κομμάτι της ακτής, μήκους περίπου 4 χιλιομέτρων. Το Δημαρχείο βρίσκεται στο κέντρο της πόλης και οι διάφορες υπηρεσίες του Δήμου είναι οι εξής: • Γραφείο Δημάρχου   • Γραφείο Αντιδημάρχου   • Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών   a. Τμήμα Διοικητικό   b. Τμήμα Οικονομικό   • Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών   a. Τμήμα Τεχνικό   b. Τμήμα Καθαριότητας

Πίνακας 4.3.: Ανάλυση δραστηριοτήτων με άμεσες πτυχές

Αριθμός	Δραστηριότητα	Σύντομη περιγραφή της δραστηριότητας
1	Μεταφορά	Αφορά στη χρήση οχημάτων για τη μεταφορά ανθρώπων και αγαθών
2	Σχεδιασμός τοπίου	Περιβαλλοντική ανάπλαση (για την προστασία – προώθηση της παράκτιας ζώνης)
3	Συντήρηση πρασίνου και παιδικών χαρών	Διατήρηση – καθαρισμός πρασίνου και παιδικών χαρών
4	Φύτευση δέντρων, λουλουδιών κτλ.	Φύτευση ειδών που υπάρχουν στην παράκτια ζώνη
5	Νέες υποδομές, ανακαίνιση ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων κτλ. (υποδομές γενικότερα)	Νέες υποδομές και/ή ανακατασκευή του εξοπλισμού της παράκτιας ζώνης (αισθητική αναβάθμιση, ομπρέλες, παγκάκια ξεκούρασης, πεζοδρόμια, υποδομές για ανθρώπους με κινητικά προβλήματα, σήμανση, υποδομές πληροφόρησης)
6	Διαχείριση στερεών αποβλήτων	Συλλογή και διάθεση των στερεών αποβλήτων
7	Καθαρισμός παραλίας	Αφορά στον καθαρισμό της ακτής
8	Συντήρηση δρόμων – ανακατασκευή	Αφορά σε όλες τις δράσεις για τη βελτίωση του οδικού δικτύου της παράκτιας ζώνης
9	Διάνοιξη νέου δικτύου δρόμων	Αφορά σε όλες τις δράσεις για την κατασκευή νέου δικτύου δρόμων στην παράκτια ζώνη
10	Διαχείριση του συστήματος των υπονόμων	Αφορά σε όλες τις δράσεις για τη συντήρηση του συστήματος υπονόμων, ώστε να αποτρέπεται η διαρροή στη θάλασσα
11	Διαχείριση λιμένος	Όλες οι δράσεις διαχείρισης και ελέγχου του λιμανιού ώστε να εξασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος

Πίνακας 4.4.: Ανάλυση δραστηριοτήτων με έμμεσες πτυχές

Αριθμός	Δραστηριότητα	Σύντομη περιγραφή της δραστηριότητας
1	Στρατηγικό σχέδιο για τη διαχείριση – ανάπτυξη της αστικής παράκτιας ζώνης	Αφορά σε όλα τα στρατηγικά σχέδια του δήμου, του νομού, της περιφέρειας κτλ., τα οποία σχετίζονται με την παράκτια ζώνη
2	Αγορά αγαθών και χρησιμοποίηση υλικών	Αγορά αγαθών και χρησιμοποίηση υλικών για δραστηριότητες, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στην παράκτια ζώνη

Πίνακας 4.5.: Θεσμικό πλαίσιο

Κατηγορία Νόμων / Κανονισμών	Δραστηριότητα που επηρεάζεται από τη νομοθεσία / κανονισμούς	α) Καθορισμός σχετικού τμήματος του Νόμου / Κανονισμού β) Επεξήγηση γιατί είναι σχετικό γ) Προσδιορισμός απαιτήσεων για καλύτερη απόδοση
Κύριες Εθνικές Περιβαλλοντικές Αποφάσεις		
Κοινή Υπουργική Απόφαση 15393/2332/2002 (ΦΕΚ 1022B/5-8-2002) Κατάταξη δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 3010/2002 «Εναρμόνιση του Ν. 1650/86 με τις Οδηγίες 97/11/ΕΕ και 96/61/ΕΕ κ.α.» (Α' 91).	Κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα το οποίο χωροθετείται στην αστική παράκτια ζώνη πρέπει να καταταχθεί σε κατηγορίες, σύμφωνα με την περιβαλλοντική του επίπτωση (υπολογισμός/αξιολόγηση). Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 5, 8, 9, 10, 11.	α) Τα άρθρα 1, 2 3, 4, 5 και 6 της συγκεκριμένης Κοινής Υπουργικής Απόφασης. β) Είναι σχετικά επειδή η συγκεκριμένη Κοινή Υπουργική Απόφαση αναφέρεται σε κάθε έργο/δραστηριότητα στην αστική παράκτια ζώνη με συγκεκριμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. γ) Κάθε Τμήμα – Υπηρεσία του Δήμου που σχετίζεται με ιδιωτικά ή δημόσια έργα/δραστηριότητες πρέπει να οργανώσει και να ενημερώνει διαρκώς του πίνακες των κατηγοριών κάθε καινούριου έργου/δραστηριότητας στην αστική παράκτια ζώνη.
Νόμος 1650/1986 (ΦΕΚ 160Α/18-10-1986) Για την προστασία του περιβάλλοντος.	Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11. Δραστηριότητες με έμμεσες πτυχές που	α) Όλος ο νόμος

	επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2.	
Κοινή Υπουργική Απόφαση 25535/3281/2002 (ΦΕΚ 1463B/20-11-2002) Έγκριση περιβαλλοντικών όρων από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας των έργων και δραστηριοτήτων που κατατάσσονται στην υποκατηγορία 2 της Α' κατηγορίας σύμφωνα με την υπ' αρ. ΗΠ 15393/2332/2002 ΚΥΑ «Κατάταξη δημοσίων και ιδιωτικών έργων σε κατηγορίες κλπ» (Β' 1022).	Κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα της υποκατηγορίας 2 της Α' κατηγορίας της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 15393/2332/2002, το οποίο χωροθετείται στην αστική παράκτια ζώνη πρέπει να συνοδεύεται από Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων. Η εξέταση και ο έλεγχος των διαδικασιών και η συμφωνία τους με τους νόμους βρίσκεται υπό την ευθύνη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 8, 9.	α) Τα άρθρα 1, 2 και 3 της συγκεκριμένης Κοινής Υπουργικής Απόφασης. β) Είναι σχετικά γιατί η συγκεκριμένη Κοινή Υπουργική Απόφαση αναφέρεται σε έγκριση περιβαλλοντικών όρων σε κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα της υποκατηγορίας 2 της κατηγορίας Α', το οποίο είναι χωροθετημένο στην αστική παράκτια ζώνη. γ) Με τη συγκεκριμένη ΚΥΑ ο έλεγχος και η διατήρηση της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για όλα τα έργα/δραστηριότητες είναι ευκολότερα για τις περιφερειακές αρχές με αποτέλεσμα να βοηθιέται κάθε αρμόδια υπηρεσία του δήμου.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 11014/703/Φ104/2003 (ΦΕΚ 332B/20-3-2003) Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) και Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Ε.Π.Ο.) σύμφωνα με το άρθρο 4 του 1650/1986 (Α' 160) όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 3010/2002 «Εναρμόνιση του Ν. 1650/1986 με τις Οδηγίες 97/11/ΕΕ και 96/61/ΕΕ και άλλες διατάξεις» (Α' 91).	Κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα των υποκατηγοριών 1 και 2 της κατηγορίας Α' και των υποκατηγοριών 3 και 4 της κατηγορίας Β' της ΚΥΑ 15393/2332/2002, το οποίο είναι χωροθετημένο στην αστική παράκτια ζώνη, πρέπει να συνοδεύεται από Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης και έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 8,	α) Τα άρθρα 1 έως 16 της συγκεκριμένης ΚΥΑ. β) Είναι σχετικά γιατί η συγκεκριμένη ΚΥΑ αναφέρεται σε δημόσια ή ιδιωτικά έργα των υποκατηγοριών 1 και 2 της κατηγορίας Α' και των υποκατηγοριών 3 και 4 της κατηγορίας Β' της ΚΥΑ 15393/2332/2002, τα οποία είναι χωροθετημένα στην αστική παράκτια ζώνη.

	9, 10	
Κοινή Υπουργική Απόφαση 37111/2021/2003 (ΦΕΚ 1391B/29-9-2003) Καθορισμός τρόπου ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού κατά τη διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των έργων και δραστηριοτήτων σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 5 του Ν. 1650/1986 όπως αντικαταστάθηκε με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 3 του Ν. 3010/2002.	Κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα, το οποίο είναι χωροθετημένο στην αστική παράκτια ζώνη πρέπει να συνοδεύεται από έγκριση περιβαλλοντικών όρων, στη συζήτηση της οποίας μπορεί να συμμετάσχει και το κοινό. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Τα άρθρα 1 έως 9 της συγκεκριμένης ΚΥΑ. β) Είναι σχετικά γιατί η συγκεκριμένη ΚΥΑ αναφέρεται στη συμμετοχή του κοινού στην έγκριση περιβαλλοντικών όρων για έργα/δραστηριότητες, τα οποία είναι χωροθετημένα στην αστική παράκτια ζώνη. γ) Η συμμετοχή των ανθρώπων σε αυτή τη διαδικασία, και όχι μόνο, είναι απαραίτητη.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 69269/5387/1990 (ΦΕΚ 678B/ 25-10-1990) Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), καθορισμός περιεχομένου ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (ΕΠΜ) και λοιπές συναφείς διατάξεις, σύμφωνα με το Ν. 1650/1986.	Κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα, το οποίο είναι χωροθετημένο στην αστική παράκτια ζώνη, πρέπει να συνοδεύεται από ΜΠΕ και από ΕΠΜ. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί η συγκεκριμένη ΚΥΑ αναφέρεται σε κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα, το οποίο πρέπει να συνοδεύεται από Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και από ΕΠΜ. γ) Καλή γνώση της ΚΥΑ είναι απαραίτητη.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 1661/1994 (ΦΕΚ 786B/20-10-1994) Τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων της υπ' αρ. 69269/5387 Κοινής Απόφασης Υπουργών Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Τουρισμού.	Κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα, το οποίο είναι χωροθετημένο στην αστική παράκτια ζώνη, πρέπει να συνοδεύεται από ΜΠΕ και από ΕΠΜ. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί η συγκεκριμένη ΚΥΑ αναφέρεται σε κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα, το οποίο πρέπει να συνοδεύεται από ΜΠΕ και από ΕΠΜ. γ) Καλή γνώση της ΚΥΑ είναι απαραίτητη.

Εγκύκλιος οικ. 122343/19-1-2004 (ΥΠΕΧΩΔΕ) Διευκρινίσεις σχετικά με θέματα ορισμού, κατάταξης και διαδικασιών κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε από το Ν. 3010/2002.	Κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα, το οποίο είναι χωροθετημένο στην αστική παράκτια ζώνη, πρέπει να συνοδεύεται από ΜΠΕ και από ΕΠΜ. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί η συγκεκριμένη ΚΥΑ αναφέρεται σε κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα, το οποίο πρέπει να συνοδεύεται από ΜΠΕ και από ΕΠΜ. γ) Καλή γνώση της ΚΥΑ είναι απαραίτητη.
Εγκύκλιος οικ. 122859/2-2-2004 (ΥΠΕΧΩΔΕ) Περιεχόμενο φακέλου για την εφαρμογή του άρθρου 13 της ΚΥΑ Η.Π. 11014/703/14.03.2003 (ΦΕΚ 332Β/2003).	Κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο/δραστηριότητα των υποκατηγοριών 1 και 2 τη κατηγορίας Α' και των υποκατηγοριών 3 και 4 της κατηγορίας Β' της ΚΥΑ 15393/2332/2002, το οποίο είναι χωροθετημένο στην αστική παράκτια ζώνη, πρέπει να συνοδεύεται από Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης και έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 8, 9, 10	α) Τα άρθρα 1 έως 16 της συγκεκριμένης ΚΥΑ. β) Είναι σχετικά γιατί η συγκεκριμένη ΚΥΑ αναφέρεται σε δημόσια ή ιδιωτικά έργα των υποκατηγοριών 1 και 2 τη κατηγορίας Α' και των υποκατηγοριών 3 και 4 της κατηγορίας Β' της ΚΥΑ 15393/2332/2002, τα οποία είναι χωροθετημένα στην αστική παράκτια ζώνη.
<i>Νομοθεσία / Κανονισμοί για τη ρύπανση των υδάτων</i>		
Νόμος 1739/1987 (ΦΕΚ 201Α/20-11-1987) Διαχείριση των υδατικών πόρων και άλλες διατάξεις.	Αφορά σε όλα τα μέτρα τα οποία πρέπει να λάβει ένας Δήμος προκειμένου να εξασφαλίσει την ποιότητα/ποσότητα του νερού στην αστική παράκτια ζώνη. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που	α) Ολόκληρος ο νόμος. β) Ο Δήμος μπορεί να συμμετάσχει στο τμήμα της Περιφέρειας, που είναι αρμόδιο για το νερό και έχει δικαιοδοσία για σχετικά θέματα. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του

	επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 10.	αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Νόμος 3199/2003 (ΦΕΚ 280Α/9-12-2003) Προστασία και διαχείριση των υδάτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 23 ^{ης} Οκτωβρίου 2000.	Αφορά σε όλα τα μέτρα τα οποία πρέπει να λάβει ένας Δήμος προκειμένου να εξασφαλίσει την ποιότητα/ποσότητα του νερού στην αστική παράκτια ζώνη. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 10.	α) Ολόκληρος ο νόμος. β) Ο Δήμος μπορεί να συμμετάσχει στο τμήμα της Περιφέρειας, που είναι αρμόδιο για το νερό και έχει δικαιοδοσία για σχετικά θέματα. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Προεδρικό Διάταγμα 256/1989 (ΦΕΚ 121Α/11-5-1989) Άδεια χρήσης νερού.	Αφορά σε όλες τις δραστηριότητες που απαιτούν χρήση νερού. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 10.	α) Ολόκληρος ο Νόμος. β) Η ορθολογιστική χρήση του νερού σε κάθε δραστηριότητα στην αστική παράκτια περιοχή είναι υποχρεωτική. γ) Μία προοπτική υποχρεωτικής άδειας για χρήση νερού ή μία αύξηση στα πρόστιμα σε όσους καταναλώνουν αλόγιστα νερό πρέπει να εξεταστούν.
Κοινή Υπουργική Απόφαση Υ2/2600/2001 (ΦΕΚ 892Β/11-7-2001) «Ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης», σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 3 ^{ης} Νοεμβρίου 1998.	Αφορά στην ποιότητα του παρεχόμενου νερού σε όλους τους κατοίκους στην παράκτια ζώνης του δήμου.	α) Ολόκληρη η ΚΥΑ. β) Η ποιότητα του πόσιμου νερού για ντόπιους, τουρίστες, επισκέπτες κτλ., στις αστικής παράκτιας ζώνης πρέπει να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του νόμου. γ) Ο περιοδικός έλεγχος της ποιότητας του νερού είναι απαραίτητος.
Προεδρικό Διάταγμα 55/1998 (ΦΕΚ 58Α/20-3-1998) Προστασία του θαλάσσιου	Όλες οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην αστική παράκτια ζώνη και επηρεάζουν το θαλάσσιο περιβάλλον.	α) Τα άρθρα 1-3, 9-14, 17-20. β) Η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος σε οποιαδήποτε αστική παράκτια

περιβάλλοντος.	Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 7, 10, 11.	ζώνη είναι υποχρεωτική, εφόσον η οικονομία τέτοιων περιοχών βασίζεται στον τουρισμό. γ) Περιοδικοί έλεγχοι στην κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και αυστηρότερα πρόστιμα πρέπει να εξεταστούν.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 46399/4352/1986 (ΦΕΚ 438 Β/3-7-1986) Απαιτούμενη ποιότητα των επιφανειακών νερών που προορίζονται για: «πόσιμα», «κολύμβηση», «διαβίωση ψαριών σε γλυκά νερά» και «καλλιέργεια και αλιεία οστρακοειδών», μέθοδοι μέτρησης, συχνότητα δειγματοληψίας και ανάλυση των επιφανειακών νερών που προορίζονται για πόσιμα, σε συμμόρφωση με τις οδηγίες του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 75/440/ΕΟΚ, 76/160/ΕΟΚ, 78/659/ΕΟΚ, 79/923/ΕΟΚ και 79/869/ΕΟΚ.	Όλες οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην αστική παράκτια περιοχή και έχουν σχέση με «πόσιμα», «κολύμβηση», «διαβίωση ψαριών σε γλυκά νερά», «καλλιέργεια και αλιεία οστρακοειδών» κτλ. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 7, 10, 11.	α) Τα άρθρα 1-11. β) Οι ποιότητα του νερού, γενικά, στην αστική παράκτια ζώνη είναι υποχρεωτική εφόσον η οικονομία τέτοιων περιοχών βασίζεται στον τριτογενή τομέα (υπηρεσίες – τουρισμός). γ) Περιοδικοί έλεγχοι στην ποιότητα του νερού γενικά πρέπει να εξεταστούν.
Διαχείριση αποβλήτων		
Κοινή Υπουργική Απόφαση 5673/400/1997 (ΦΕΚ 192Β/14-3-1997) Μέτρα και όροι για την επεξεργασία αστικών λυμάτων.	Όλα τα έργα ενός παραλιακού δήμου που αφορούν στη διαχείριση των αστικών λυμάτων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 10.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Τα μέτρα και τα εφόδια για τη διαχείριση των αστικών λυμάτων πρέπει να ακολουθούνται από τον παράκτιο δήμο προκειμένου να εξασφαλιστεί η προστασία του φυσικού/θαλάσσιου περιβάλλοντος της παράκτιας περιοχής. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του

		αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, πρέπει να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 19661/1982/1999 (ΦΕΚ 1811 Β/29-9-1999) Τροποποίηση της 5673/400/1997 ΚΥΑ «Μέτρα και όροι για την επεξεργασία αστικών λυμάτων» (Β' 192) – Κατάλογος ευαίσθητων περιοχών για τη διάθεση αστικών λυμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 5 (παρ. 1) της απόφασης αυτής.	Όλα τα έργα ενός παραλιακού δήμου που αφορούν στη διαχείριση των αστικών λυμάτων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 10.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Τα μέτρα και τα εφόδια για τη διαχείριση των αστικών λυμάτων πρέπει να ακολουθούνται από τον παράκτιο δήμο προκειμένου να εξασφαλιστεί η προστασία του φυσικού/θαλάσσιου περιβάλλοντος της παράκτιας περιοχής. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, πρέπει να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 48392/939/2002 (ΦΕΚ 405Β/3-4-2002) Συμπλήρωση της 19661/1982/1999 ΚΥΑ «Τροποποίηση της 5673/400/1997 ΚΥΑ κτλ (Β' 192). Κατάλογος ευαίσθητων περιοχών για τη διάθεση αστικών λυμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 5 (παρ. 1) της απόφασης αυτής (Β' 1811) και ειδικότερα του άρθρου 2 (παράγ. Β) αυτής.	Όλα τα έργα ενός παραλιακού δήμου που αφορούν στη διαχείριση των αστικών λυμάτων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Τα μέτρα και τα εφόδια για τη διαχείριση των αστικών λυμάτων πρέπει να ακολουθούνται από τον παράκτιο δήμο προκειμένου να εξασφαλιστεί η προστασία του φυσικού/θαλάσσιου περιβάλλοντος της παράκτιας περιοχής. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, πρέπει να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση Ε1β. 221/1965 (ΦΕΚ 138Β 24-2-1965) Περί διαθέσεως λυμάτων και	Όλα τα έργα ενός παραλιακού δήμου που αφορούν στη διάθεση λυμάτων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται σε κατάλληλη διάθεση των λυμάτων στο

βιομηχανικών αποβλήτων.	επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 10, 11.	περιβάλλον γενικότερα. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 50910/2727/2003 (ΦΕΚ 1909 Β/22-12-2003) Μέτρα και Όροι για τη Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης.	Ένα κατάλληλο πρόγραμμα από έναν αστικό παράκτιο δήμο σχετικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων (συλλογή, μεταφορά και διάθεση) επηρεάζει τις περισσότερες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην περιοχή. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 6, 7.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται στα μέτρα και στα εφόδια για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων γενικότερα. γ) Συνέχιση των καλών πρακτικών.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 114218/1997 (ΦΕΚ 1016 Β/17-11-1997) Κατάρτιση πλαισίου προδιαγραφών και γενικών προγραμμάτων	Ένα κατάλληλο πρόγραμμα από έναν αστικό παράκτιο δήμο σχετικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων (συλλογή, μεταφορά και διάθεση) επηρεάζει τις περισσότερες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην περιοχή. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 6, 7.	α) Το μεγαλύτερο μέρος της απόφασης. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται στα μέτρα και τα εφόδια για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων γενικότερα. γ) Συνέχιση των καλών πρακτικών.
Εγκύκλιος 123067/10-2-2004 (ΥΠΕΧΩΔΕ) Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων: Συλλογή – Μεταφορά – Αποθήκευση Αποβλήτων και Αποκατάσταση Χώρων	Ένα κατάλληλο πρόγραμμα από έναν αστικό παράκτιο δήμο σχετικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων (συλλογή, μεταφορά και διάθεση) επηρεάζει τις περισσότερες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην	α) Το μεγαλύτερο μέρος της απόφασης. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται στα μέτρα και τα εφόδια για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων γενικότερα. γ) Συνέχιση των καλών πρακτικών.

Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων.	περιοχή. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 6, 7.	
Κοινή Υπουργική Απόφαση 22912/1117/2005 (ΦΕΚ Β759/06.06.2005) Μέτρα και όροι για την πρόληψη και τον περιορισμό της ρύπανσης του περιβάλλοντος από την αποτέφρωση των αποβλήτων.	Όλες οι δραστηριότητες που αφορούν στο κάψιμο κλαδιών, φύλλων κτλ και λαμβάνουν χώρα στην αστική παράκτια ζώνη. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 6, 7.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Δραστηριότητες που αφορούν στο κάψιμο κλαδιών, φύλλων κτλ. επηρεάζουν την αστική παράκτια περιοχή και για την αποφυγή της αέριας ρύπανσης, και όχι μόνο, οι οδηγίες από τη συγκεκριμένη ΚΥΑ πρέπει να ακολουθηθούν αυστηρά. γ) Οι δημοτικές αρχές μπορούν βάλουν σε εφαρμογή ακόμα αυστηρότερες οδηγίες.
Νόμος 3536/2007 (ΦΕΚ Α42/23.02.2007) Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.	Ένα κατάλληλο πρόγραμμα από έναν αστικό παράκτιο δήμο σχετικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων (συλλογή, μεταφορά και διάθεση) επηρεάζει τις περισσότερες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην περιοχή.	α) Το άρθρο 30. β) Είναι σχετικό γιατί αναφέρεται σε μέτρα και εφόδια για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων γενικότερα.
Διαχείριση τοξικών-επικίνδυνων αποβλήτων		
Κοινή Υπουργική Απόφαση 19396/1546/1997 (ΦΕΚ 604B/18-7-1997) Μέτρα και όροι για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων.	Όλες οι δραστηριότητες που παράγουν επικίνδυνα απόβλητα. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Η διαχείριση των επικίνδυνων τοξικών αποβλήτων από δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην παράκτια ζώνη είναι κρίσιμη για τη διατήρηση του παράκτιου

		περιβάλλοντος. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 4859/726/2001 (ΦΕΚ 253 Β/9-3-2001) Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος από απορρίψεις και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών ορισμένων επικίνδυνων ουσιών που υπάγονται στον κατάλογο ΙΙ της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 4^{ης} Μαΐου 1976.	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν το θαλάσσιο περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Η διαχείριση των επικίνδυνων τοξικών αποβλήτων από δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην παράκτια ζώνη είναι κρίσιμη για τη διατήρηση του παράκτιου περιβάλλοντος. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 18186/271/1988 (ΦΕΚ 126Β/3-3-1988) Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών των επικίνδυνων ουσιών στα υγρά απόβλητα.	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν το θαλάσσιο περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί αφορά στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και κυρίως στον καθορισμό οριακών τιμών για επικίνδυνες ουσίες στα αστικά λύματα. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 55648/2210/1991 (ΦΕΚ 323Β 13-5-1991) Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών των επικίνδυνων ουσιών στα υγρά απόβλητα.	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν το θαλάσσιο περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί αφορά στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και κυρίως στον καθορισμό οριακών τιμών για επικίνδυνες ουσίες στα αστικά λύματα. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του

		αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 90461/2193/1994 (ΦΕΚ 843B /11-11-1994) Συμπλήρωση του παραρτήματος του άρθρου 12 της υπ' αριθ. 55648/2210/1991 ΚΥΑ «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών των επικίνδυνων ουσιών στα υγρά απόβλητα.» (Β' 323).	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν το θαλάσσιο περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί αφορά στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και κυρίως στον καθορισμό οριακών τιμών για επικίνδυνες ουσίες στα αστικά λύματα. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 13588/725/2006 (ΦΕΚ Β383/28.3.06) Μέτρα όροι και περιορισμοί για την διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ «για τα επικίνδυνα απόβλητα» του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1991. Αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 19396/1546/1997 κοινή υπουργική απόφαση «Μέτρα και όροι για τη διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων (Β'604)	Όλες οι δραστηριότητες που παράγουν επικίνδυνα απόβλητα. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Η διαχείριση των επικίνδυνων τοξικών αποβλήτων από δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην παράκτια ζώνη είναι κρίσιμη για τη διατήρηση του παράκτιου περιβάλλοντος. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 24944/1159/2006 (ΦΕΚ Β791/ 30.6.2006) Έγκριση Γενικών Τεχνικών Προδιαγραφών για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 5 (παρ. Β) της υπ αριθμ. 13588/725 κοινή υπουργική απόφαση «Μέτρα όροι και περιορισμοί για τη διαχείριση	Όλες οι δραστηριότητες που έχουν σχέση με την παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων πρέπει να ακολουθούνται από Έγκριση Γενικών Τεχνικών Προδιαγραφών. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί αφορά στην Έγκριση Γενικών Τεχνικών Προδιαγραφών για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.

επικίνδυνων αποβλήτων κλπ» (383 Β) και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 7 (παρ. 1) της οδηγίας 91/156/ΕΚ του Συμβουλίου της 18ης Μαρτίου 1991»		
Αέρια ρύπανση		
Κοινή Υπουργική Απόφαση 3277/209/2000 (ΦΕΚ 180Β/17-2-2000) Καθορισμός γενικών αρχών και αρμοδίων υπηρεσιών, για την εκτίμηση και τη διαχείριση της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος.	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν την ποιότητα του αέρα (εκπομπές στον αέρα κτλ.). Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 5, 6, 8, 9, 10, 11. Δραστηριότητες με έμμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 2.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στη διαχείριση και αξιολόγηση της ποιότητας του αέρα. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 34/30-5-2002 (ΦΕΚ 125 Α/5-6-2002) Οριακές και κατευθυντήριες τιμές ποιότητας της ατμόσφαιρας σε διοξείδιο του θείου, διοξείδιο του αζώτου και οξειδίων του αζώτου, σωματιδίων και μολύβδου.	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν την ποιότητα του αέρα (εκπομπές στον αέρα κτλ.). Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 5, 6, 8, 9, 10, 11. Δραστηριότητες με έμμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 2.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται σε οριακές και κατευθυντήριες τιμές ποιότητας της ατμόσφαιρας σε διοξείδιο του θείου, διοξείδιο του αζώτου και οξειδίων του αζώτου, σωματιδίων και μολύβδου. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 99/10-7-1987 (ΦΕΚ 135 Α/28-7-1987) Οριακές και κατευθυντήριες τιμές ποιότητας της ατμόσφαιρας σε διοξείδιο του θείου και αιωρούμενα σωματίδια.	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν την ποιότητα του αέρα (εκπομπές στον αέρα κτλ.). Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1,	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται σε οριακές και κατευθυντήριες τιμές ποιότητας της ατμόσφαιρας σε διοξείδιο του θείου και αιωρούμενα σωματίδια.

	5, 6, 8, 9, 10, 11. Δραστηριότητες με έμμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 2.	γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 9238/332/2004 (ΦΕΚ 405 Β/27-2-2004) Οριακές και κατευθυντήριες τιμές ποιότητας της ατμόσφαιρας σε βενζόλιο και μονοξειδίο του άνθρακα.	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν την ποιότητα του αέρα (εκπομπές στον αέρα κτλ.). Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 5, 6, 8, 9, 10, 11. Δραστηριότητες με έμμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 2.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται σε οριακές και κατευθυντήριες τιμές ποιότητας της ατμόσφαιρας σε βενζόλιο και μονοξειδίο του άνθρακα. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 5/27-2-2003 (ΦΕΚ 58Β/5-3-2003) Έγκριση Εθνικού Προγράμματος μείωσης εκπομπών αερίων φαινομένου του θερμοκηπίου (2000-2010) σύμφωνα με το άρθρο τρίτο (παράγραφος 3) του Ν. 3017/2002 (ΦΕΚ Α' 117).	Όλες οι δραστηριότητες που παράγουν εκπομπές στον αέρα και συνεισφέρουν στον φαινόμενο του θερμοκηπίου. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 5, 6, 8, 9, 10, 11. Δραστηριότητες με έμμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 2.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται στη συμφωνία του Κιότο και στην υποχρέωση όλων των κρατών να μειώσουν τις εκπομπές αερίων φαινομένου του θερμοκηπίου. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 10315/1993 (ΦΕΚ 369Β/24-5-1993) Ρύθμιση θεμάτων σχετικών με τη λειτουργία των σταθερών εστιών καύσης για τη θέρμανση κτιρίων και νερού.	Όλες οι σχετικές δραστηριότητες που επηρεάζουν την ποιότητα του αέρα (εκπομπές του αέρα κτλ.). Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται στη ρύθμιση θεμάτων σχετικών με τη λειτουργία των σταθερών εστιών καύσης για τη θέρμανση κτιρίων και νερού. γ) Καλύτερος έλεγχος από το αρμόδιο

	Δραστηριότητες με έμμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 2.	τμήμα του δήμου μπορεί να εξεταστεί.
Θόρυβος		
Κοινή Υπουργική Απόφαση 37393/2028/2003 (ΦΕΚ 1418B/1-10-2003) Μέτρα και όροι για τις εκπομπές θορύβου στο περιβάλλον από εξοπλισμό προς χρήση σε εξωτερικούς χώρους.	Όλες οι δραστηριότητες, οι οποίες είναι υπεύθυνες για εκπομπές θορύβου στο περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 Δραστηριότητες με έμμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 2.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται σε μέτρα και όρους για τις εκπομπές θορύβου στο περιβάλλον από εξοπλισμό προς χρήση σε εξωτερικούς χώρους. γ) Καλύτερος έλεγχος από το αρμόδιο τμήμα του δήμου μπορεί να εξεταστεί.
Προεδρικό Διάταγμα 85/1991 (ΦΕΚ 38A/18-3-1991) Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους στο θόρυβο κατά την εργασία, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 86/188/ΕΟΚ.	Όλοι οι εργαζόμενοι που εργάζονται σε δραστηριότητες με υψηλές εκπομπές θορύβου στο περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 Δραστηριότητες με έμμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 2.	α) Ολόκληρος ο Νόμος. β) Είναι σχετικό γιατί αναφέρεται στην προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους στο θόρυβο κατά την εργασία. γ) Η προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού για όλους του εργαζόμενους του Δήμου, οι οποίοι εργάζονται σε θορυβώδεις τόπους εργασίας, είναι υποχρεωτική.
Υπουργική Απόφαση 17252/1992 (ΦΕΚ 395B/19-6-1992) Καθορισμός δεικτών και ανωτάτων επιτρεπόμενων ορίων θορύβου που προέρχεται από την κυκλοφορία σε οδικά και συγκοινωνιακά έργα.	Όλες οι δραστηριότητες που αφορούν στην κυκλοφορία σε οδικά και συγκοινωνιακά έργα κτλ. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 8, 9.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί αναφέρεται στον καθορισμό δεικτών και ανωτάτων επιτρεπόμενων ορίων θορύβου που προέρχεται από την κυκλοφορία σε οδικά και συγκοινωνιακά έργα. γ) Ένα καλύτερα οργανωμένο πρόγραμμα για την κυκλοφορία γενικότερα

		μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 56206/1613/1986 (ΦΕΚ 570B/9-9-1986) Προσδιορισμός της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και συσκευών εργοταξίου σε συμμόρφωση προς τις Οδηγίες 79/113/ΕΟΚ, 81/1051/ΕΟΚ και 85/405/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1978, της 7^{ης} Δεκεμβρίου 1981 και της 11^{ης} Ιουλίου 1985.	Όλος ο απαραίτητος εξοπλισμός για την ολοκλήρωση έργων/δραστηριοτήτων πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένα μέτρα. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί αναφέρεται στον προσδιορισμό της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και συσκευών εργοταξίου. γ) Καλύτερος έλεγχος από το αρμόδιο τμήμα του δήμου μπορεί να εξεταστεί.
Κοινή Υπουργική Απόφαση 69001/1921/1988 (ΦΕΚ 751B/18-10-1988) Έγκριση τύπου ΕΟΚ για την οριακή τιμή στάθμης θορύβου μηχανημάτων και συσκευών εργοταξίου και ειδικότερα των μηχανοκίνητων αεροσυμπιεστών, των πυργογερανών, των ηλεκτροπαραγωγών ζευγών συγκόλλησης, των ηλεκτροπαραγωγών ζευγών ισχύος και των φορητών συσκευών θραύσης σκυροδέματος και αεροσφυρών.	Όλος ο απαραίτητος εξοπλισμός για την ολοκλήρωση έργων/δραστηριοτήτων πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένα μέτρα. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί αναφέρεται στον προσδιορισμό της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και συσκευών εργοταξίου. γ) Καλύτερος έλεγχος από το αρμόδιο τμήμα του δήμου μπορεί να εξεταστεί.
Οδηγίες της ΕΕ		
Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων.	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τη χρήση νερού γενικότερα. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 4, 5, 7, 10, 11.	α) Ολόκληρη η οδηγία. β) Είναι σχετικό γιατί αφορά σε ένα κοινό πλαίσιο εργασία στην ΕΕ στον τομέα της πολιτικής για το νερό.
Οδηγία 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου της 3^{ης} Νοεμβρίου 1998 σχετικά με την ποιότητα του	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με το νερό για ανθρώπινη κατανάλωση.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στο νερό

νερού ανθρώπινης κατανάλωσης.		που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση.
Οδηγία 75/440/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 1975 περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων επιφάνειας που προορίζονται για την παραγωγή ποσίμου ύδατος στα κράτη μέλη.	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με το νερό για ανθρώπινη κατανάλωση.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στο νερό που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση.
Οδηγία 76/160/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 1975 περί της ποιότητας των υδάτων κολυμβήσεως.	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν την ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στην ποιότητα των υδάτων κολυμβήσεως.
Οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1991 για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων.	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την επεξεργασία των αστικών λυμάτων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 10.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό γιατί αφορά στην επεξεργασία των αστικών λυμάτων.
Οδηγία 78/659/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18ης Ιουλίου 1978 περί της ποιότητας των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων.	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την ποιότητα των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στην ποιότητα των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων.
Οδηγία 79/869/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 1979 περί των μεθόδων μετρήσεως και περί της συχνότητας των δειγματοληψιών και της αναλύσεως των	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν την ποιότητα του πόσιμου νερού.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στις μεθόδους μετρήσεως και συχνότητας των δειγματοληψιών και της αναλύσεως των

επιφανειακών υδάτων τα οποία προορίζονται για την παραγωγή ποσίου ύδατος στα κράτη μέλη.		επιφανειακών υδάτων τα οποία προορίζονται για την παραγωγή ποσίου ύδατος στα κράτη μέλη.
Οδηγία 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 4ης Μαΐου 1976 περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητας.	Όλες οι δραστηριότητες που επηρεάζουν το υδάτινο περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στη ρύπανση που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον. γ) Καλύτερος έλεγχος από το αρμόδιο τμήμα του δήμου είναι απαραίτητος.
Οδηγία 86/188/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 12ης Μαΐου 1986 σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους στο θόρυβο κατά την εργασία.	Όλοι οι εργαζόμενοι που εργάζονται σε δραστηριότητες με υψηλές εκπομπές θορύβου στο περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11. Δραστηριότητες με έμμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 2.	α) Ολόκληρος ο Νόμος. β) Είναι σχετικό γιατί αναφέρεται στην προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους στο θόρυβο κατά την εργασία. γ) Η προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού για όλους του εργαζόμενους του Δήμου, οι οποίοι εργάζονται σε θορυβώδεις τόπους εργασίας, είναι υποχρεωτική.
Οδηγία 79/923/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 30ης Οκτωβρίου 1979 περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων για οστρακοειδή.	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την ποιότητα των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στην ποιότητα των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων.
Οδηγία 81/1051/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 30^{ης} Δεκεμβρίου 1981 για τροποποίηση της	Όλος ο απαραίτητος εξοπλισμός για την ολοκλήρωση έργων/δραστηριοτήτων πρέπει να	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί αναφέρεται στον

οδηγίας 79/113/ΕΟΚ για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί του προσδιορισμού της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και υλικών εργοταξίου.	ακολουθεί συγκεκριμένα μέτρα. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	προσδιορισμό της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και συσκευών εργοταξίου. γ) Καλύτερος έλεγχος από το αρμόδιο τμήμα του δήμου μπορεί να εξεταστεί.
Οδηγία 85/405/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 30^{ης} Αυγούστου 1985 για προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο της οδηγίας 79/113/ΕΟΚ για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τον προσδιορισμό της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και υλικών εργοταξίου.	Όλος ο απαραίτητος εξοπλισμός για την ολοκλήρωση έργων/δραστηριοτήτων πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένα μέτρα. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί αναφέρεται στον προσδιορισμό της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και συσκευών εργοταξίου. γ) Καλύτερος έλεγχος από το αρμόδιο τμήμα του δήμου μπορεί να εξεταστεί.
Οδηγία 79/113/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 8^{ης} Φεβρουαρίου 1979 σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί του προσδιορισμού της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και υλικών εργοταξίου.	Όλος ο απαραίτητος εξοπλισμός για την ολοκλήρωση έργων/δραστηριοτήτων πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένα μέτρα. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό γιατί αναφέρεται στον προσδιορισμό της ηχητικής εκπομπής των μηχανημάτων και συσκευών εργοταξίου. γ) Καλύτερος έλεγχος από το αρμόδιο τμήμα του δήμου μπορεί να εξεταστεί.
Οδηγία 97/11/ΕΚ του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1997 που τροποποιεί την οδηγία 85/337/ΕΟΚ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον.	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τις επιπτώσεις τους το περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στις επιπτώσεις συγκεκριμένων ιδιωτικών ή δημοσίων έργων στο περιβάλλον.
Οδηγία 96/61/ ΕΚ του Συμβουλίου της 24^{ης} Σεπτεμβρίου 1996 σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης.	Όλες οι δραστηριότητες με πιθανές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στην ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης.

Οδηγία 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 12^{ης} Δεκεμβρίου 1991 για τα επικίνδυνα απόβλητα.	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στα επικίνδυνα απόβλητα.
Οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991 για την τροποποίηση της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ περί των στερεών αποβλήτων.	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την παραγωγή αποβλήτων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.	α) Ολόκληρη η Οδηγία. β) Είναι σχετικό επειδή αφορά στα απόβλητα.
<i>Άλλα</i>		
Προεδρικό Διάταγμα 43/2002 (ΦΕΚ 43Α/7-3-2002) Κατάταξη των κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε κατηγορίες με σύστημα αστέρων και τεχνικές προδιαγραφές αυτών.	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό και την κατανάλωση νερού. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 2.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή οι υπηρεσίες στέγασης συνήθως βρίσκονται στην παράκτια ζώνη. Επομένως κάθε παράκτιος δήμος πρέπει να απαιτήσει από κάθε υπηρεσία στέγασης να ακολουθήσει το προεδρικό διάταγμα. γ) Καλύτερος έλεγχος από το αρμόδιο τμήμα του δήμου μπορεί να εξεταστεί.
Προεδρικό Διάταγμα 1180/1981 (ΦΕΚ 293 Α/6-10-1981) Περί ρυθμίσεως θεμάτων αναγομένων εις τα της ιδρύσεως και λειτουργίας βιομηχανιών, βιοτεχνιών, πάσης φύσης μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποθηκών και της εκ τούτων διασφαλίσεως περιβάλλοντος εν γένει.	Όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τη λειτουργία βιομηχανιών, βιοτεχνιών, πάσης φύσης μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποθηκών και επηρεάζουν το περιβάλλον. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 5, 6, 10, 11.	α) Ολόκληρη η απόφαση. β) Είναι σχετικό επειδή οι αναφερόμενες ενέργειες επηρεάζουν το περιβάλλον. γ) Καλύτερος έλεγχος από το αρμόδιο τμήμα του δήμου μπορεί να εξεταστεί.

Κοινή Υπουργική Απόφαση 25535/3281/02 (ΦΕΚ Β 1463/20.11.02) Έγκριση περιβαλλοντικών όρων από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας των έργων και δραστηριοτήτων που κατατάσσονται στην υποκατηγορία 2 της Α' κατηγορίας σύμφωνα με την υπ'αρ. ΗΠ 15393/2332/2002 ΚΥΑ «Κατάταξη δημοσίων και ιδιωτικών έργων σε κατηγορίες κλπ.»(Β'1022).	Όλες οι δραστηριότητες/έργα που κατατάσσονται στην υποκατηγορία 2 της Α' κατηγορίας σύμφωνα με την υπ'αρ. ΗΠ 15393/2332/2002 ΚΥΑ «Κατάταξη δημοσίων και ιδιωτικών έργων σε κατηγορίες κλπ.»(Β'1022) πρέπει να ακολουθούνται από Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων. Δραστηριότητες με άμεσες πτυχές που επηρεάζονται από τη νομοθεσία/κανονισμούς: 8, 9.	α) Τα άρθρα 1-3. β) Είναι σχετικό επειδή αναφέρεται στην αναγκαιότητα της Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων σε κάθε δραστηριότητα της προαναφερθείσας κατηγορίας. γ) Μία πιθανή αναβάθμιση του αρμόδιου τμήματος, σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνικές υποδομές, μπορεί να εξεταστεί.

Πίνακας 4.6.: Αποτίμηση περιβαλλοντικών πτυχών, εξέταση σπουδαιότητας (άμεσες πτυχές)

Δραστηριότητα με άμεσες πτυχές	Πτυχή της Δραστηριότητας	Περιβαλλοντικές Πτυχές										Περιβαλλοντική Επίπτωση	Καθορισμός Περιβαλλοντικής Σπουδαιότητας			
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j		Σημασία	Επιρροή	Σπουδαιότητα	
1. Μεταφορά	1.1. Χρησιμοποίηση καυσίμων	√				√		√					Χρησιμοποίηση μη-ανανεώσιμων πηγών, αέρια ρύπανση, θόρυβος και κυκλοφοριακή συμφόρηση.	3	2	6
	1.2. Μεταφορά ανθρώπων – αγαθών	√				√		√					Χρησιμοποίηση μη-ανανεώσιμων πηγών, αέρια ρύπανση, θόρυβος και κυκλοφοριακή συμφόρηση.	3	2	6
	1.3. Ζητήματα στάθμευσης	√	√										Διαρροή καυσίμων, ρύπανση του περιβάλλοντος, αισθητική υποβάθμιση.	3	3	9
2. Σχεδιασμός τοπίου	2. Αλλαγές στο περιβάλλον				√						√		Αλλαγή ή καταστροφή του περιβάλλοντος.	4	5	20
3. Συντήρηση πρασίνου και παιδικών χαρών	3.1. Συντήρηση – Καθαρισμός των πάρκων και των παιδικών χαρών	√				√							Θόρυβος από τα μηχανήματα, τα οποία χρησιμοποιούνται για το κόψιμο των δέντρων κτλ.	2	3	6
	3.2 Διάθεση κλαδιών και φύλλων	√						√					Ρύπανση από το κάψιμο των κλαδιών και των φύλλων.	2	4	8
4. Φύτευση δέντρων, λουλουδιών κτλ.	4. Επιλογή ειδών δέντρων και λουλουδιών για φύτευση										√		Φύτευση ειδών που υπάρχουν στην παράκτια ζώνη.	2	4	8
5. Νέες υποδομές, ανακαίνιση ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων κτλ. (υποδομές γενικότερα)	5.1 Χρησιμοποίηση μηχανημάτων					√		√					Θόρυβος από μηχανήματα, αέρια ρύπανση.	2	4	8
	5.2 Χρησιμοποίηση νέων υλικών (ομπρέλες, σήμανση, πεζοδρόμια, υποδομές για ανθρώπους με κινητικά προβλήματα, σήμανση)						√			√			Χρησιμοποίηση φυσικών πηγών και υλικών. Δράσεις κοινωνικής σημασίας και αισθητικής αξίας.	4	5	20
	5.3. Συντήρηση των υποδομών		√										Θάψιμο των σιδερένιων ομπρελών. Περιβαλλοντικό θέμα εξαιτίας της χρησιμοποίησης μογαιάς.	2	4	8
6. Διαχείριση στερεών αποβλήτων	6.1 Συλλογή και διάθεση στερεών αποβλήτων	√	√	√		√		√					Ρύπανση εξαιτίας ακατάλληλων πρακτικών συλλογής και διάθεσης.	5	5	25

	6.2. Μεταφορά στερεών αποβλήτων					√	√	√			Αέρια ρύπανση και θόρυβος από τα οχήματα μεταφοράς των απορριμμάτων.	2	2	4
7. Καθαρισμός παραλίας	7. Καθαρισμός της ακτής		√	√			√			√	Υποβάθμιση του περιβάλλοντος.	5	5	25
8. Συντήρηση δρόμων – ανακατασκευή	8.1. Χρησιμοποίηση μηχανημάτων	√					√	√	√		Θόρυβος από τη χρησιμοποίηση μηχανημάτων, αέρια ρύπανση.	2	4	8
	8.2. Διαχείριση – χρησιμοποίηση υλικών	√	√	√	√		√				Χρησιμοποίηση φυσικών πηγών και υλικών.	4	4	16
	8.3. Διαγράμμιση δρόμων		√								Χρησιμοποίηση μιογιάς	2	4	8
9. Διάνοιξη νέου δικτύου δρόμων	9.1. Χρησιμοποίηση μηχανημάτων	√	√	√	√		√				Θόρυβος από τη χρησιμοποίηση μηχανημάτων, αέρια ρύπανση.	2	4	8
	9.2. Διαχείριση υλικών		√	√			√	√			Χρησιμοποίηση και διαχείριση των υλικών	4	4	16
10. Διαχείριση του συστήματος των υπονόμων	10.1 Χρησιμοποίηση μηχανημάτων	√					√	√	√		Θόρυβος, αέρια ρύπανση	2	4	8
	10.2. Κλείσιμο οδικού δικτύου						√		√		Κυκλοφοριακά προβλήματα.	2	4	8
	10.3. Καθαρισμός φρεατίων υπονόμου		√				√			√	Προβλήματα από το μη τακτικό καθαρισμό	3	4	12
11. Διαχείριση λιμένος	11.1 Χρησιμοποίηση νερού και χρησιμοποίηση ενέργειας	√	√			√	√				Χρησιμοποίηση μη-ανανεώσιμων πηγών, αέρια ρύπανση, εκροές στο νερό, θόρυβος.	3	4	12
	11.2 Καθαρισμός βαρκών		√						√	√	Ρύπανση θαλάσσιων υδάτων από τα απορρίμματα και τα λάδια που προέρχονται από βάρκες.	5	4	20

Πίνακας 4.7.: Αποτίμηση περιβαλλοντικών πτυχών, εξέταση σπουδαιότητας (έμμεσες πτυχές)

Δραστηριότητα με έμμεσες πτυχές	Πτυχή της Δραστηριότητας	Περιβαλλοντικές Πτυχές								Περιβαλλοντική Επίπτωση	Καθορισμός Περιβαλλοντικής Σπουδαιότητας		
		a	b	c	d	e	f	g	h		Σημασία	Επιρροή	Σπουδαιότητα
1. Στρατηγικό σχέδιο για τη διαχείριση – ανάπτυξη της αστικής παράκτιας ζώνης	Εμ. 1 Αφορά σε όλα τα στρατηγικά σχέδια του δήμου, του νομού, της περιφέρειας κτλ., τα οποία σχετίζονται με την παράκτια ζώνη.					√				Εκπόνηση στρατηγικών σχεδίων κτλ., με συγκεκριμένες επιπτώσεις το περιβάλλον.	4	4	16
2. Αγορά αγαθών και χρησιμοποίηση υλικών	Εμ. 2 Αγορά αγαθών και χρησιμοποίηση υλικών για δραστηριότητες, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στην παράκτια ζώνη.	√							√	Χρησιμοποίηση μη-ανανεώσιμων πηγών, αέρια ρύπανση, θόρυβος.	4	4	16

Πίνακας 4.8.: Τοπικά θέματα σπουδαιότητας και καταχώρηση σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών

Πτυχή δραστηριότητας	Βαθμολογία περιβαλλοντικής σπουδαιότητας	Περιβαλλοντική νομοθεσία, κανονισμοί και εξωτερικές πολιτικές	Δημοτικές περιβαλλοντικές πολιτικές και στρατηγικές	Σχέση με την τοπική κοινότητα	Περιβαλλοντικά ατυχήματα	Καταχώρηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων	Πως διαχειρίζεται η επίδραση
6.1. Συλλογή και διάθεση στερεών αποβλήτων	25	Εθνικοί νόμοι	Δημοτικό σχέδιο για τη συλλογή των στερεών αποβλήτων κάθε μέρα και διάθεσή τους στο ΧΥΤΑ Αμαρίου	Υψηλή	Όχι	Γενικά αρχεία	Αρκετά ικανοποιητικά αποτελέσματα, παραπάνω προσοχή κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες.
7. Καθαρισμός της ακτής	25	Εθνικοί νόμοι για καθαρές ακτές	Υπάρχει σχέδιο για τον τακτικό καθαρισμό της ακτής, σύμφωνα και με τις απαιτήσεις της γαλάζιας σημαίας, που έχει η παραλία	Υψηλή	Όχι	Αρχεία γαλάζιας σημαίας	Καθαρισμός της ακτής – αρκετά ικανοποιητικά αποτελέσματα
2. Αλλαγές στο περιβάλλον	20	Εθνικοί νόμοι	Ίδιες με τους εθνικούς νόμους	Υψηλή	Όχι	Γενικά αρχεία	Δημιουργία ξεκάθαρης περιβαλλοντικής πολιτικής
5.2. Χρησιμοποίηση νέων υλικών (ομπρέλες, σήμανση, πεζοδρόμια, υποδομές για ανθρώπους με κινητικά προβλήματα)	20	Εθνικοί νόμοι	Ίδιες με τους εθνικούς νόμους	Υψηλή	Όχι	Γενικά αρχεία	Σωστή διαχείριση της επίδρασης, η οποία πρέπει να συνεχιστεί
11.2. Καθαρισμός βαρκών	20	Εθνικοί νόμοι	Υπάρχει δημοτική πολιτική	Υψηλή	Όχι	Τεχνικά αρχεία	Ανάγκη για καλύτερο έλεγχο και διαχείριση

8.2. Διαχείριση – χρησιμοποίηση υλικών για συντήρηση και ανακατασκευή δρόμων	16	Εθνικοί νόμοι	Διάθεση των υλικών σε ΧΥΤΑ και επανάχρηση μέρους αυτών	Μέτρια	Όχι	Γενικά αρχεία	Σωστή διαχείριση της επίδρασης, η οποία πρέπει να συνεχιστεί
9.2. Διαχείριση υλικών για διάνοιξη νέων δρόμων	16	Εθνικοί νόμοι	Διάθεση των υλικών σε ΧΥΤΑ και επανάχρηση μέρους αυτών	Μέτρια	Όχι	Γενικά αρχεία	Σωστή διαχείριση της επίδρασης, η οποία πρέπει να συνεχιστεί
Εμ.1. Στρατηγικό σχέδιο για τη διαχείριση – ανάπτυξη της αστικής παράκτιας ζώνης	16	Εθνικοί νόμοι για το παράκτιο περιβάλλον	Ίδιες με τους εθνικούς νόμους	Υψηλή	Όχι	Γενικά αρχεία	Ανάγκη τοπικής πολιτικής
Εμ.2. Αγορά αγαθών και χρησιμοποίηση υλικών για δραστηριότητες, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στην παράκτια ζώνη	16	Όχι	Όχι	Μέτρια	Όχι	Γενικά αρχεία	Ανάγκη τοπικής πολιτικής
10.3. Καθαρισμός φρεατίων υπονόμου	12	Εθνικοί νόμοι	Υπάρχει δημοτική πολιτική	Μέτρια	Όχι	Γενικά αρχεία	Σωστή διαχείριση της επίδρασης, η οποία πρέπει να συνεχιστεί
11.1 Χρησιμοποίηση νερού και χρησιμοποίηση ενέργειας	12	Εθνικοί νόμοι	Υπάρχει δημοτική πολιτική	Μέτρια	Όχι	Γενικά αρχεία	Σωστή διαχείριση της επίδρασης, η οποία πρέπει να συνεχιστεί
1.3. Ζητήματα στάθμευσης	12	Όχι	Υπάρχει δημοτική πολιτική	Υψηλή	Όχι	Όχι	Ανάγκη δημιουργίας νέων χώρων

Πίνακας 4.9.: Περιγραφή του προγράμματος περιβαλλοντικής διαχείρισης

Πτυχή δραστηριότητας	Αντικείμενο	Δράση	Στόχος και χρονοδιάγραμμα	Δείκτης επιτυχίας	Αρχεία	Ευθύνη υλοποίησης και πηγές χρηματοδότησης
6.1. Συλλογή και διάθεση στερεών αποβλήτων	Σωστή συλλογή και διάθεση των απορριμμάτων, κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες	Ενθάρρυνση πολιτών για μείωση παραγόμενων απορριμμάτων και αύξηση ποσοστών ανακύκλωσης	Δημιουργία σχεδίου για μείωση παραγόμενων απορριμμάτων και αύξηση των ποσοστών ανακύκλωσης. Υλοποίηση μέχρι το 2012.	Στοιχεία που θα δείχνουν ότι έχει μειωθεί η παραγόμενη ποσότητα απορριμμάτων και έχει αυξηθεί η ανακύκλωση	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Τεχνικό τμήμα και τμήμα καθαριότητας της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου.
7. Καθαρισμός της ακτής	Διατήρηση της γαλάζιας σημαίας – Επέκταση του προγράμματος	Να ακολουθηθούν οι διαδικασίες της γαλάζιας σημαίας	Διατήρηση του προγράμματος – έρευνα για επέκταση του προγράμματος και συζήτηση των αποτελεσμάτων	Με το να πιστοποιηθεί με γαλάζια σημαία	Αρχεία κρατούνται στα αρχεία για τη γαλάζια σημαία	Τεχνικό τμήμα και τμήμα καθαριότητας της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου., Υπουργείο Εσωτερικών, χρηματοδότηση από την ΕΕ
2. Αλλαγές στο περιβάλλον	Καλύτερος έλεγχος των νέων κατασκευών	Οργανώνοντας καλύτερα το αρμόδιο τμήμα, υπεύθυνο για τον έλεγχο	Ελαχιστοποίηση των προβλημάτων, τα οποία προκαλούνται από τη μη συμμόρφωση με την αντίστοιχη νομοθεσία.	Περιοδικοί έλεγχοι, πρόστιμα, με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα του δήμου ή στις τοπικές εφημερίδες κτλ.	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου και οικονομικό τμήμα της διεύθυνσης διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών του Δήμου, Υπουργείο Εσωτερικών
5.2. Χρησιμοποίηση νέων υλικών (ομπρέλες, σήμανση, πεζοδρόμια, υποδομές για ανθρώπους με κινητικά προβλήματα)	Περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων, τα οποία προκαλούνται από μη οικολογικά υλικά.	Χρησιμοποίηση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον.	Έρευνα αγοράς για πιστοποιημένους προμηθευτές. Υλοποίηση μέχρι το 2012.	Με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα του δήμου ή στις τοπικές εφημερίδες κτλ.	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου, Υπουργείο Εσωτερικών, χρηματοδότηση από την ΕΕ
11.2. Καθαρισμός βαρκών	Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο λιμάνι, αλλά και έξω από	Σεμινάρια / πληροφόρηση των ψαράδων για την αναγκαιότητα της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος.	Έρευνα αγοράς για υλικά που χρησιμοποιούνται για τον καθαρισμό των βαρκών, τα οποία είναι φιλικά προς το θαλάσσιο περιβάλλον. Υλοποίηση μέχρι το 2012.	Περιοδικοί έλεγχοι, δημοτικά πρόστιμα σε όσους ρυπαίνουν. Με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου, Υπουργείο Εσωτερικών, χρηματοδότηση από την ΕΕ

	αυτό. Καλύτερη διαχείριση.	Αυστηρότερος έλεγχος.		του δήμου ή στις τοπικές εφημερίδες κτλ.		
8.2. Διαχείριση – χρησιμοποίηση υλικών για συντήρηση και ανακατασκευή δρόμων	Περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούνται από μη οικολογικά υλικά, τα οποία χρησιμοποιούνται για την ανακατασκευή των δρόμων.	Θέτοντας κριτήρια για την επιλογή των υλικών για την ανακατασκευή των δρόμων.	Έρευνα αγοράς για πιστοποιημένους προμηθευτές. Υλοποίηση μέχρι το 2012.	Με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα του δήμου ή στις τοπικές εφημερίδες κτλ.	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου, Υπουργείο Εσωτερικών.
9.2. Διαχείριση υλικών για διάνοιξη νέων δρόμων	Περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούνται από μη οικολογικά υλικά, τα οποία χρησιμοποιούνται για την κατασκευή νέων δρόμων.	Θέτοντας κριτήρια για την επιλογή των υλικών για την κατασκευή νέων δρόμων.	Έρευνα αγοράς για πιστοποιημένους προμηθευτές. Υλοποίηση μέχρι το 2012.	Με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα του δήμου ή στις τοπικές εφημερίδες κτλ.	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου, Υπουργείο Εσωτερικών, χρηματοδότηση από την ΕΕ
Εμ.1 Στρατηγικό σχέδιο για τη διαχείριση – ανάπτυξη της αστικής παράκτιας ζώνης	Δημιουργία στρατηγικών σχεδίων για το δήμο που σχετίζονται με την παράκτια ζώνη.	Ένα στρατηγικό σχέδιο για το δήμο, το οποίο να σχετίζεται με το παράκτιο περιβάλλον και την προστασία του.	Υλοποίηση μέχρι το 2012.	Δημιουργία στρατηγικών σχεδίων. Με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα του δήμου ή στις τοπικές εφημερίδες κτλ.	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου και οικονομικό τμήμα της διεύθυνσης διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών του Δήμου, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, χρηματοδότηση από την ΕΕ.
Εμ.2. Αγορά αγαθών και χρησιμοποίηση υλικών για δραστηριότητες, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στην παράκτια ζώνη	Περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούνται από μη οικολογικά υλικά, τα οποία χρησιμοποιούνται	Μέσω της συνεργασίας με πιστοποιημένους προμηθευτές.	Αγορά υλικών από προμηθευτές που πουλάνε περιβαλλοντικά πιστοποιημένα προϊόντα. Υλοποίηση μέχρι το 2012.	Αποδείξεις από τα σώματα πιστοποίησης. Με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα του δήμου ή στις	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου, Υπουργείο Εσωτερικών.

	στις υπηρεσίες του Δήμου.			τοπικές εφημερίδες κτλ.		
10.3. Καθαρισμός φρεατίων υπονόμου	Περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούνται από το φράξιμο των τρυπών.	Οργανώνοντας περιοδικούς ελέγχους στην κατάσταση των τρυπών.	Καθαρισμός των τρυπών σε τακτική βάση. Υλοποίηση μέχρι το 2012.	Περιοδικοί έλεγχοι. Με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα του δήμου ή στις τοπικές εφημερίδες κτλ.	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Ρεθύμνου, τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου, Υπουργείο Εσωτερικών.
11.1 Χρησιμοποίηση νερού και χρησιμοποίηση ενέργειας	Περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούνται από την αέρια ρύπανση, τις εκροές στο νερό και το θόρυβο και από τη χρησιμοποίηση μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη διαχείριση του λιμανιού.	Οργανώνοντας περιοδικούς ελέγχους στην ποιότητα του νερού και του αέρα, χρησιμοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.	Πρόστιμα για εκπομπές στο νερό και τον αέρα, κίνητρα για χρησιμοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Υλοποίηση μέχρι το 2012.	Περιοδικοί έλεγχοι. Με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα του δήμου ή στις τοπικές εφημερίδες κτλ.	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου, Υπουργείο Εσωτερικών.
1.3. Ζητήματα στάθμευσης	Νέοι χώροι στάθμευσης	Αγοράζοντας ή κατασκευάζοντας ένα χώρο στάθμευσης.	Υλοποίηση μέχρι το 2012.	Με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα του δήμου ή στις τοπικές εφημερίδες κτλ.	Τα αρχεία θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας.	Τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου και οικονομικό τμήμα της διεύθυνσης διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών του Δήμου, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, χρηματοδότηση από την ΕΕ.

Μετά από την ανάλυση που έγινε και με τη βοήθεια των ερωτηματολογίων που μοιράστηκαν, καταλήξαμε στις σημαντικότερες πτυχές των δραστηριοτήτων, στις οποίες θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στην εφαρμογή του EMAS. Όπως φαίνεται και παραπάνω, στους πίνακες 6 και 7 παρατίθενται οι διάφορες πτυχές των δραστηριοτήτων. Σε αυτούς τους δύο πίνακες βαθμολογήσαμε την κάθε πτυχή και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της από 1-5, ανάλογα με το πόσο σημαντική είναι αυτή η επίπτωση για το περιβάλλον και ομοίως από 1-5, ανάλογα με το πόσο μεγάλη επιρροή έχει ο Δήμος Ρεθύμνης στην αντιμετώπιση της συγκεκριμένης επίπτωσης. Κατόπιν, πολλαπλασιάσαμε τις δύο βαθμολογίες και το γινόμενο τους μας έδωσε την περιβαλλοντική σπουδαιότητα της κάθε πτυχής. Τέλος, επιλέξαμε τις πτυχές που είχαν περιβαλλοντική σπουδαιότητα πάνω από 9 για να προχωρήσουμε στον πίνακα 8 και τελικά στον 9, όπου και γίνεται η περιγραφή του προγράμματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Παρακάτω θα ακολουθήσει η ανάλυση των πτυχών με τη μεγαλύτερη περιβαλλοντική σπουδαιότητα, παραθέτοντας και τις απαραίτητες ενέργειες που πρέπει να γίνουν στα πλαίσια του EMAS για την αντιμετώπιση των οποιωνδήποτε αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από αυτές, είτε αυτές οι επιπτώσεις συμβαίνουν ήδη, είτε είναι πιθανόν να συμβούν σε περίπτωση αμέλειας από την πλευρά του Δήμου.

- **Συλλογή και διάθεση στερεών αποβλήτων**

Η συγκεκριμένη πτυχή της δραστηριότητας «διαχείριση στερεών αποβλήτων», πήρε τη μεγαλύτερη βαθμολογία στην περιβαλλοντική σπουδαιότητα και έχει να κάνει με τη ρύπανση εξαιτίας ακατάλληλων πρακτικών συλλογής και διάθεσης. Πρόκειται για μία πολύ σημαντική πτυχή, η οποία αν δεν προσεχτεί κατάλληλα μπορεί να έχει και πολύ σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Οι περιβαλλοντικές πτυχές στις οποίες έχει επιπτώσεις η πτυχή που εξετάζουμε είναι: εκπομπές στον αέρα, εκροές στο νερό, αποφυγή, ανακύκλωση, επανάχρηση, μεταφορά και διάθεση των στερεών και άλλων απορριμμάτων και κυρίως των επικίνδυνων αποβλήτων, χρησιμοποίηση φυσικών πόρων και πρώτων υλών (συμπεριλαμβανομένης και της ενέργειας) και μεταφορικά θέματα. Όπως επισήμαναν και οι ερωτηθέντες στις απαντήσεις τους, μέσω των ερωτηματολογίων, από την πλευρά του Δήμου γίνεται καλή προσπάθεια όσον αφορά στη συλλογή των απορριμμάτων, ενώ παράλληλα εφαρμόζεται και πρόγραμμα ανακύκλωσης στο Δήμο. Το πρόβλημα

παρουσιάζεται, κυρίως, τους καλοκαιρινούς μήνες, όπου, λόγω της μεγάλης άφιξης τουριστών στη συγκεκριμένη περιοχή, αυξάνεται πολύ η παραγόμενη ποσότητα των στερεών αποβλήτων. Όπως φάνηκε και από την ανάλυση των ερωτηματολογίων, δεν παρουσιάζεται ιδιαίτερο πρόβλημα όσον αφορά στη συλλογή και διάθεση των στερεών αποβλήτων. Χρειάζεται, επομένως, μεγαλύτερη επαγρύπνηση από την πλευρά του Δήμου, κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, για να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις που θα προκληθούν σε περίπτωση αμέλειας.

Κάποια επιπλέον μέτρα, που μπορούν να παρθούν, είναι η σωστή ενημέρωση των πολιτών για τα στερεά απόβλητα, η οποία θα οδηγήσει σε μείωση της παραγόμενης ποσότητας απορριμμάτων, αλλά και σε αύξηση του ποσοστού των απορριμμάτων που οδηγούνται για ανακύκλωση.

Επομένως, ίσως, είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός δημοτικού σχεδίου για τα στερεά απόβλητα, προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι, με ένα χρονικό ορίζοντα υλοποίησης των στόχων στα 3 χρόνια.

Η επίτευξη των στόχων θα αποδειχτεί μέσω στοιχείων που θα δείχνουν κατά πόσο μειώθηκε η παραγωγή στερεών αποβλήτων και αυξήθηκε το ποσοστό ανακυκλούμενων υλικών, ενώ αρχεία για την σωστή αντιμετώπιση της συγκεκριμένης περιβαλλοντικής πτυχής θα κρατάει η ομάδα εργασίας.

Τέλος, υπεύθυνος στο να εξασφαλίζει ότι υλοποιούνται οι δράσεις είναι το τεχνικό τμήμα και το τμήμα καθαριότητας της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου.

- **Καθαρισμός της ακτής**

Ο καθαρισμός της ακτής αποτελεί μία πτυχή της περιβαλλοντικής δραστηριότητας «καθαρισμός της παραλίας» και «μοιράζεται» την πρώτη θέση μεταξύ των σημαντικών πτυχών με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, καθώς έχουν την ίδια περιβαλλοντική σπουδαιότητα. Οι περιβαλλοντικές πτυχές στις οποίες έχει επιπτώσεις η συγκεκριμένη πτυχή της δραστηριότητας «καθαρισμός της παραλίας» είναι: εκροές στο νερό, αποφυγή, ανακύκλωση, επανάχρηση, μεταφορά και διάθεση των στερεών και άλλων απορριμμάτων και κυρίως των επικίνδυνων αποβλήτων, τοπικά θέματα (θόρυβος, κραδασμοί, οσμές, σκόνη, κτλ) και επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα. Η κύρια περιβαλλοντική επίπτωση αυτής της πτυχής είναι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Ο Δήμος Ρεθύμνης προβαίνει σε

τακτικό καθαρισμό της ακτής, όπως επιτάσσει άλλωστε και η γαλάζια σημαία με την οποία έχει βραβευτεί ο συγκεκριμένος παράκτιος χώρος, όμως πολλές φορές, τους καλοκαιρινούς μήνες, λόγω του μεγάλου αριθμού επισκεπτών στην περιοχή, αυτός δεν είναι πάντα αρκετός. Το συγκεκριμένο θέμα είναι και ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που εντοπίσαμε μέσω της ανάλυσης των ερωτηματολογίων. Ένας σημαντικός στόχος, αναφορικά με τον καθαρισμό της ακτής είναι να ακολουθηθούν οι διαδικασίες της γαλάζιας σημαίας και η διατήρησή της. Σαν δείκτη για την επίτευξη του παραπάνω στόχου μπορούμε να πάρουμε την πιστοποίηση με γαλάζια σημαία, εφόσον ο παράκτιος χώρος πιστοποιηθεί ξανά. Τέλος, τα αρχεία για τη συγκεκριμένη δράση κρατούνται στα αρχεία της γαλάζιας σημαίας και οι υπεύθυνες υπηρεσίες για να εξασφαλιστεί η υλοποίηση των δράσεων είναι το τεχνικό τμήμα και το τμήμα καθαριότητας της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου.

- **Αλλαγές στο περιβάλλον**

Μία άλλη σημαντική δραστηριότητα με εξίσου σημαντικές πτυχές είναι ο σχεδιασμός του τοπίου. Μία από τις πτυχές αυτής της δραστηριότητας αφορά στις αλλαγές στο περιβάλλον και έχει σαν σημαντικότερη περιβαλλοντική επίπτωση την πιθανή καταστροφή του περιβάλλοντος. Οι περιβαλλοντικές πτυχές στις οποίες έχει επιπτώσεις είναι: χρήση και ρύπανση της γης και επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα. Για να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις της πτυχής πρέπει να γίνεται σωστή επιτήρηση των καινούριων κατασκευών και απόλυτη συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία. Επίσης, θα πρέπει να γίνονται τακτικοί έλεγχοι από το δήμο, να επιβάλλονται πρόστιμα στις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με το νόμο, ενώ η απόδειξης της επίτευξης των στόχων θα γίνεται με ανάρτηση των αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα ή στις τοπικές εφημερίδες. Τέλος, τα αρχεία για τη συγκεκριμένη δράση κρατούνται από την ομάδα εργασίας και οι υπεύθυνες υπηρεσίες για να εξασφαλιστεί η υλοποίηση των δράσεων είναι το τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου και το οικονομικό τμήμα της διεύθυνσης διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών του Δήμου.

- **Χρησιμοποίηση νέων υλικών (ομπρέλες, σήμανση, πεζοδρόμια, υποδομές για ανθρώπους με κινητικά προβλήματα, σήμανση)**

Η χρησιμοποίηση νέων υλικών αποτελεί μία από τις πτυχές της δραστηριότητας «νέες υποδομές, ανακαίνιση ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων». Η συγκεκριμένη πτυχή αναφέρεται στη χρησιμοποίηση φυσικών πηγών και υλικών και σε δράσεις κοινωνικής σημασίας και αισθητικής αξίας, όσον αφορά στις νέες υποδομές και στην ανακατασκευή του εξοπλισμού της παράκτιας ζώνης. Οι περιβαλλοντικές πτυχές που επηρεάζονται από την πτυχή της δραστηριότητας που εξετάζουμε είναι: χρησιμοποίηση φυσικών πόρων και πρώτων υλών (συμπεριλαμβανομένης και της ενέργειας) και μεταφορικά θέματα (για αγαθά και υπηρεσίες). Ο στόχος για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη συγκεκριμένη πτυχή είναι η χρησιμοποίηση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον και ο περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων, τα οποία προκαλούνται από μη οικολογικά υλικά. Η δημοτική πολιτική στο συγκεκριμένο θέμα είναι ίδια με την εθνική πολιτική και τους νόμους. Για την επίτευξη του στόχου είναι απαραίτητο να γίνει μία έρευνα αγοράς για οικολογικά υλικά από πιστοποιημένους προμηθευτές, με την επίτευξη του στόχου να έχει ένα χρονικό ορίζοντα 3 ετών, δηλαδή μέχρι το 2012. Τα αρχεία για τη συγκεκριμένη πτυχή κρατούνται από την ομάδα εργασίας και μέσω αυτών των αρχείων θα φαίνεται η επιτυχία ή όχι του στόχου, η οποία θα μπορεί και να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Δήμου ή σε κάποια τοπική εφημερίδα. Οι υπεύθυνες υπηρεσίες για να εξασφαλιστεί η υλοποίηση των δράσεων είναι το τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου.

- **Καθαρισμός βαρκών**

Ο καθαρισμός των βαρκών είναι μία από τις δύο πτυχές της δραστηριότητας που αφορά στη διαχείριση του λιμανιού. Η περιβαλλοντική επίπτωση της συγκεκριμένης πτυχής είναι η ρύπανση των θαλάσσιων υδάτων από τα απορρίμματα και τα λάδια που προέρχονται από βάρκες και οι περιβαλλοντικές πτυχές στις οποίες έχει επιπτώσεις είναι: εκροές στο νερό, κίνδυνοι από τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τα περιβαλλοντικά ατυχήματα και επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα. Η ποιότητα των θαλάσσιων υδάτων είναι και το σημαντικότερο πρόβλημα που εντοπίσαμε μέσω της ανάλυσης των ερωτηματολογίων. Οι ερωτηθέντες, όπως αναφέρεται και παραπάνω στο κεφάλαιο της

ανάλυσης των ερωτηματολογίων, επισήμαναν ότι το πρόβλημα αυτό δεν είναι πολύ σοβαρό, όμως τους καλοκαιρινούς μήνες, λόγω του αυξημένου πληθυσμού στην περιοχή το πρόβλημα επιδεινώνεται. Ο Δήμος κάνει προσπάθειες για την καθαριότητα των υδάτων, όμως χρειάζεται περισσότερος έλεγχος και καλύτερη διαχείριση. Ο στόχος που θέτουμε μέσω του EMAS για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από αυτή την πτυχή είναι η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο λιμάνι, αλλά και στο θαλάσσιο χώρο έξω από αυτό. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της πληροφόρησης των ψαράδων για την αναγκαιότητα της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, η οποία μπορεί να γίνει με σεμινάρια, αλλά και μέσω ενός αυστηρότερου ελέγχου και επιβολής προστίμων σε όσους δεν συμμορφώνονται. Επίσης μπορεί να γίνει και μία έρευνα αγοράς για υλικά, που χρησιμοποιούνται για τον καθαρισμό των βαρκών, τα οποία είναι φιλικά προς το θαλάσσιο περιβάλλον. Πιστεύουμε ότι μία χρονική περίοδος τριών ετών είναι αρκετή για την επίτευξη του παραπάνω στόχου. Είναι, βέβαια, πολύ σημαντικό να εξασφαλίζεται ότι οι δράσεις για την επίτευξη του στόχου θα υλοποιούνται. Αυτό μπορεί να γίνει, μόνο με τη διενέργεια τακτικών ελέγχων και την επιβολή προστίμων σε όσους ρυπαίνουν, ενέργειες για τις οποίες είναι αρμόδιο το τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου.

- **Διαχείριση – χρησιμοποίηση υλικών για συντήρηση και ανακατασκευή δρόμων**

Η συγκεκριμένη πτυχή είναι η σημαντικότερη πτυχή της δραστηριότητας που αφορά στη συντήρηση και στην ανακατασκευή των δρόμων. Μία πιθανή περιβαλλοντική επίπτωσή της προέρχεται από τη χρήση υλικών για συντήρηση και ανακατασκευή δρόμων, τα οποία δεν είναι φιλικά προς το περιβάλλον και οι περιβαλλοντικές πτυχές στις οποίες έχει επιπτώσεις είναι: εκροές στο νερό, αποφυγή, ανακύκλωση, επανάχρηση, μεταφορά και διάθεση των στερεών και άλλων απορριμμάτων και κυρίως των επικίνδυνων αποβλήτων και χρήση και ρύπανση της γης. Ένα άλλο μέρος των επιπτώσεων είναι κάποια απορρίμματα που πιθανώς παράγονται κατά τις εργασίες αυτές. Ο Δήμος συλλέγει τα απορρίμματα αυτά και τα διαθέτει στο ΧΥΤΑ της περιοχής, ενώ γίνεται και επανάχρηση μέρους αυτών. Ο στόχος που θέτουμε στη συγκεκριμένη πτυχή είναι ο περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούνται από μη οικολογικά υλικά, τα οποία

χρησιμοποιούνται για την ανακατασκευή των δρόμων, θέτοντας κριτήρια για την επιλογή των υλικών. Επίσης θα ήταν καλό να γίνει μία έρευνα αγοράς για την προμήθεια οικολογικών υλικών από πιστοποιημένους προμηθευτές, με χρονικό ορίζοντα 3 ετών. Τα αρχεία για τις συγκεκριμένες δράσεις θα κρατούνται από την ομάδα εργασίας και οι υπεύθυνες υπηρεσίες, για να εξασφαλιστεί η υλοποίηση των δράσεων, είναι το τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου.

- **Διαχείριση υλικών για διάνοιξη νέων δρόμων**

Σε αυτή την πτυχή της δραστηριότητας «διάνοιξη νέου δικτύου δρόμων» παρουσιάζονται οι ίδιες περιβαλλοντικές επιπτώσεις με την προηγούμενη πτυχή, που αφορούσε στη διαχείριση και χρησιμοποίηση υλικών για συντήρηση και ανακατασκευή δρόμων. Επομένως οι στόχοι και δράσεις που τίθενται από το πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης δεν διαφέρουν από την προηγούμενη περίπτωση.

- **Στρατηγικό σχέδιο για τη διαχείριση – ανάπτυξη της αστικής παράκτιας ζώνης**

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα αφορά σε όλα τα στρατηγικά σχέδια του δήμου, του νομού, της περιφέρειας κτλ., τα οποία σχετίζονται με την παράκτια ζώνη. Ο στόχος που τίθεται από το πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι η δημιουργία στρατηγικών σχεδίων για το Δήμο, τα οποία να σχετίζονται με την παράκτια ζώνη και την προστασία του παράκτιου περιβάλλοντος, με χρονικό ορίζοντα 3 ετών. Οι υπηρεσίες του Δήμου, αρμόδιες για την επίτευξη των δράσεων είναι η το τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών και το οικονομικό τμήμα της διεύθυνσης διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών του Δήμου.

- **Αγορά αγαθών και χρησιμοποίηση υλικών για δραστηριότητες, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στην παράκτια ζώνη**

Η πτυχή της δραστηριότητας «αγορά αγαθών και χρησιμοποίηση υλικών» αφορά στην αγορά αγαθών και στη χρησιμοποίηση υλικών για δραστηριότητες, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στην παράκτια ζώνη και οι πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μπορεί να προκληθούν, είναι εξαιτίας της χρησιμοποίησης μη-ανανεώσιμων πηγών, της

αέριας ρύπανσης και του θορύβου. Ο στόχος στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι ο περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούνται από μη οικολογικά υλικά, τα οποία χρησιμοποιούνται στις υπηρεσίες του Δήμου και μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συνεργασίας με πιστοποιημένους προμηθευτές αγορά υλικών από προμηθευτές που πουλάνε περιβαλλοντικά πιστοποιημένα προϊόντα και με χρονοδιάγραμμα 3 ετών. Υπεύθυνες υπηρεσίες για την επίτευξη των δράσεων είναι το τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου.

- **Καθαρισμός φρεατίων υπονόμου**

Ο καθαρισμός των φρεατίων του υπονόμου είναι η πτυχή της δραστηριότητας «διαχείριση του συστήματος των υπονόμων» με τη μεγαλύτερη περιβαλλοντική σπουδαιότητα. Η πτυχή αυτή αφορά στον καθαρισμό των φρεατίων του συστήματος υπονόμων της παράκτιας ζώνης και έχει σαν πιθανές επιπτώσεις τη ρύπανση που μπορεί να προκληθεί από το μη τακτικό καθαρισμό τους, ενώ οι περιβαλλοντικές πτυχές στις οποίες έχει επιπτώσεις είναι: εκροές στο νερό, κίνδυνοι από τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τα περιβαλλοντικά ατυχήματα και επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα. Ο στόχος για την αποφυγή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι ο περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούνται από το φράξιμο των φρεατίων, οργανώνοντας περιοδικούς ελέγχους για την κατάστασή τους. Υπεύθυνες υπηρεσίες για την επίτευξη των δράσεων είναι η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Ρεθύμνου και το τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου.

- **Χρησιμοποίηση νερού και χρησιμοποίηση ενέργειας**

Η χρησιμοποίηση νερού και χρησιμοποίηση ενέργειας είναι η δεύτερη πτυχή της δραστηριότητας που αφορά στη διαχείριση του λιμανιού. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από αυτή την πτυχή έχουν να κάνουν με τη χρησιμοποίηση μη-ανανεώσιμων πηγών, την αέρια ρύπανση, τις εκροές στο νερό και το θόρυβος. Ο στόχος είναι ο περιορισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούνται από την αέρια ρύπανση, τις εκροές στο νερό και το θόρυβο και από τη χρησιμοποίηση μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη διαχείριση του λιμανιού και θα επιτευχθεί χρησιμοποιώντας ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οργανώνοντας περιοδικούς ελέγχους στην ποιότητα του νερού και του αέρα, επιβάλλοντας

πρόστιμα για εκροές στο νερό και εκπομπές στον αέρα και παρέχοντας κίνητρα για χρησιμοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ο χρονικός ορίζοντας για την επίτευξη των παραπάνω στόχων είναι 3 έτη. Υπεύθυνες υπηρεσίες για την επίτευξη των δράσεων είναι το τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου.

- **Ζητήματα στάθμευσης**

Τα ζητήματα στάθμευσης είναι μία από τις πτυχές της δραστηριότητας που αφορά στις μεταφορές και συγκέντρωσε τη χαμηλότερη βαθμολογία στην περιβαλλοντική σπουδαιότητα. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν μέσω της συγκεκριμένης πτυχή αυτής της δραστηριότητας είναι η διαρροή καυσίμων, η ρύπανση του περιβάλλοντος και η αισθητική υποβάθμιση. Ο στόχος είναι να δημιουργηθούν νέοι χώροι στάθμευσης με χρονικό ορίζοντα τα τρία χρόνια. Οι υπεύθυνες υπηρεσίες για να εξασφαλιστεί η υλοποίηση του στόχου είναι το τεχνικό τμήμα της διεύθυνσης τεχνικών υπηρεσιών και το οικονομικό τμήμα της διεύθυνσης διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών του Δήμου.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα τελευταία χρόνια η εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης γίνεται όλο και πιο συχνή. Αυτό οφείλεται στη γνωστοποίησή τους και την εξοικείωση του κοινού με αυτά, αλλά, κυρίως, οφείλεται στα σημαντικά οφέλη που προσκομίζουν από αυτά οι οργανισμοί που τα εφαρμόζουν, στην αυξανόμενη περιβαλλοντική ευαισθησία των πολιτών και στην επιθυμία τους για υψηλό βιοτικό επίπεδο αλλά και στα σημαντικά προβλήματα ρύπανσης που παρατηρούνται. Το EMAS είναι ένα ΣΠΔ, το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί εθελοντικά από τους διάφορους οργανισμούς στον ευρωπαϊκό χώρο. Ουσιαστικά, το EMAS είναι ένα ευρωπαϊκό σύστημα οικολογικής διαχείρισης για τους διάφορους οργανισμούς και έχει σαν σκοπό τη συνεχή βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσής τους. Πρόκειται για ένα αρκετά διαδεδομένο ΣΠΔ, όχι όμως όπως το ISO 14001, το οποίο είναι αναγνωρισμένο σε παγκόσμιο επίπεδο, σε αντίθεση με το EMAS που είναι αναγνωρισμένο μόνο στη ΕΕ. Πολλές φορές τα δύο αυτά συστήματα θεωρούνται ανταγωνιστικά, αλλά στην ουσία είναι συμπληρωματικά και έχουν πολλές ομοιότητες. Σε γενικές γραμμές, όμως, θα μπορούσαμε να πούμε ότι το EMAS είναι ένα πληρέστερο ΣΠΔ, αφού οι απαιτήσεις που θέτει, προκειμένου ένας οργανισμός να πιστοποιηθεί με αυτό, είναι πολύ περισσότερες σε σχέση με το ISO 14001.

Το EMAS, αλλά και γενικότερα όλα τα ΣΠΔ, μέσω της βελτίωσης της περιβαλλοντικής επίδοσης των διάφορων οργανισμών, μπορεί να βοηθήσει στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και να δώσει μία «ανάσα» στο περιβάλλον, καθώς οι επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων σε αυτό είναι όλο και πιο σοβαρές.

Ο κανονισμός της ΕΚ για το EMAS είναι ο 761/2001 ΕΚ και αντικατέστησε τον 1836/93/ΕΟΚ. Μέσω κάποιων βασικών αλλαγών που πραγματοποιήθηκαν με το νέο κανονισμό, όπως η διεύρυνση του φάσματος των οργανισμών που μπορούν να συμμετάσχουν στο EMAS, η εισαγωγή του λογοτύπου κτλ, το EMAS έγινε ακόμα πιο ανταγωνιστικό. Η χώρα μας βρίσκεται σε αρκετά καλό επίπεδο στην Ευρώπη, όσον αφορά στην πιστοποίηση των οργανισμών κατά EMAS. Οι πιστοποιήσεις, όμως αυτές περιορίζονται, ως επί τω πλείστον, στον ιδιωτικό τομέα και δύσκολα θα βρεθεί κάποιος δημόσιος φορέας, ο οποίος να έχει πιστοποιηθεί κατά EMAS, σε αντίθεση με κάποιες άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπου οι δημόσιοι φορείς που πιστοποιούνται είναι πολύ

περισσότεροι. Θέλουμε να πιστεύουμε, όμως, ότι αυτή η εικόνα θα αλλάξει στο μέλλον και θα δούμε και δημόσιους οργανισμούς στη χώρα μας να πιστοποιούνται με ένα ΣΠΔ.

Η συγκεκριμένη εργασία είχε ως αντικείμενο τη διερεύνηση εφαρμογής ενός ΣΠΔ, και συγκεκριμένα του EMAS, σε ένα κομμάτι του παράκτιου χώρου της πόλης του Ρεθύμνου. Στην παρούσα εργασία επιλέγεται να γίνει εφαρμογή του EMAS και όχι του ISO. Η επιλογή αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι το πρώτο είναι ευρωπαϊκό και μάλιστα προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση σταθερά μέσω της πολιτικής της. Επίσης, έχει περισσότερες απαιτήσεις, είναι πιο ποιοτικό και πιο καινοτομικό.

Η πόλη του Ρεθύμνου είναι ένας πολύ δημοφιλής τουριστικός προορισμός. Αυτή ακριβώς η τουριστική ανάπτυξη, κυρίως του καλοκαιρινούς μήνες, μπορεί να δημιουργήσει πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα στον υπό μελέτη παράκτιο χώρο, εάν αυτά δεν προσεχτούν και αντιμετωπιστούν σωστά. Η εικόνα του παραλιακού μετώπου βρίσκεται γενικά σε πολύ ικανοποιητικό επίπεδο, χωρίς να έχει κάποια πολύ σημαντικά προβλήματα. Εξάλλου ο συγκεκριμένος παράκτιος χώρος έχει βραβευτεί με τη γαλάζια σημαία. Τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίστηκαν στην περιοχή με τη βοήθεια των ερωτηματολογίων, χωρίς αυτά να είναι πολύ σοβαρά, είναι η ποιότητα /καθαρότητα των θαλάσσιων υδάτων και τα απορρίμματα στην ακτή, οφειλόμενα κυρίως στο μεγάλο όγκο τουριστών, που υπάρχει στη συγκεκριμένη περιοχή τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι προσπάθειες που γίνονται από το Δήμο, για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων, είναι σημαντικές, όμως θα πρέπει να ενταθούν τους καλοκαιρινούς μήνες, για την πρόληψη κάποιων πιθανών αρνητικών επιπτώσεων.

Μέσα από το κεφάλαιο, το οποίο αφορούσε στην εφαρμογή του ΣΠΔ εντοπίστηκαν οι δραστηριότητες, οι οποίες, μέσω των διάφορων πτυχών τους, είχαν τις σοβαρότερες επιπτώσεις, ή σε περίπτωση αμέλειας να μπορούσαν, πιθανώς, να προκαλέσουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Μετά από τον προσδιορισμό των δραστηριοτήτων με τη μεγαλύτερη περιβαλλοντική σπουδαιότητα, προχωρήσαμε στην περιγραφή του ΣΠΔ για κάθε μία από αυτές, ούτως ώστε να μειωθούν στο ελάχιστο δυνατό οι περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις.

Πιστεύουμε πως, με την εφαρμογή του EMAS στον υπό μελέτη παράκτιο χώρο, την εφαρμογή των παραπάνω μέτρων, την περαιτέρω ευαισθητοποίηση των πολιτών και τη σωστή συνεργασία των αρχών και των αρμόδιων φορέων, θα βελτιωθεί σημαντικά η

περιβαλλοντική εικόνα του υπό μελέτη παράκτιου χώρου της πόλης του Ρεθύμνου. Έτσι, είναι πιθανόν να γίνει η συγκεκριμένη περιοχή ένας ακόμη πιο ελκυστικός προορισμός στο μέλλον, κυρίως για τους τουρίστες, οι οποίοι είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένοι στα περιβαλλοντικά θέματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Abeliotis, K. (2005): «A Review of EMAS in Greece: is it effective?», *Journal of Cleaner Production* 14, pp 1644-1647.

Αραβώσης, Κ. (2002): «Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ISO 14001 – EMAS σαν Μέσα Σχεδιασμού, Διαχείρισης και Αξιολόγησης Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων Επιχειρήσεων», *Περιβάλλον και Δίκαιο*, Τεύχος 4, σελ. 718-731.

Δασκαλάκης, Κ., Τσακίρης, Σ., Οικονόμου, Δ. και Στάππας, Ν. (2005): «Αναθεώρηση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δήμου Ρεθύμνης», Αθήνα

Iraldo, F., Testa, F., Frey, M. (2009): «Is an enviromental management system able to influence enviromental and competitive performance? The case of the eco-management and audit scheme (EMAS) in the European Union», *Journal of Cleaner Production* 17, pp 1444-1452.

Καλογεράκης, Α. (2003): «Εφαρμογή Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης EMAS σε Κέντρα Επεξεργασίας Λυμάτων», Χανιά, Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος, Πολυτεχνείο Κρήτης.

Μιχαλακοπούλου, Χ. (2004): Νομοθεσία για το Περιβάλλον, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη.

Morrow, D., Rondinelli, D. (2002): «Adopting Corporate Enviromental Management Systems: Motivations and Results of ISO 14001 and EMAS Certification», *European Management Journal* Vol 20, No 2, pp 159-171.

Νικολιάδης, Α. (2008): «Νομαρχιακός Σχεδιασμός για τη Διαχείριση των Στερεών Αποβλήτων στο Νομό Ρεθύμνης», Βόλος, Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Περιφέρεια Κρήτης (2005): «Επικαιροποίηση Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Περιφέρειας Κρήτης», φορέας εκπόνησης: Εταιρία Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΕΜ) Α.Ε., Αθήνα.

Σκορδίλης, Α. (1998) 'Περιβαλλοντική διαχείριση επιχειρήσεων', Τεχνικά Χρονικά 6/98.

Στύλα, Π. (1999): «Περιβαλλοντική Διαχείριση Επιχειρήσεων, Κανονισμός EMAS – Πρότυπο ISO 14001», Βόλος, Διπλωματική Εργασία, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

<http://www.emas.mos.gov.pl/emas4en.html> (προσβάσιμη στις 20-08-2009)

http://cp.gig.katowice.pl/pdf/eEMAS_statistics.pdf (προσβάσιμη στις 22-08-2009)

<http://www.aegean.gr/environment/eda/Envirohelp/greece/bestpractices/EnvironmentalManagementSystem.html> (προσβάσιμη στις 24-07-2009)

<http://www.aegean.gr/environment/eda/Envirohelp/greece/bestpractices/EMAS.html> (προσβάσιμη στις 24-07-2009)

http://www.liaison.tuc.gr/gr_iso14000.html (προσβάσιμη στις 27-07-2009)

<http://www.minenv.gr/emas/index.html> (προσβάσιμη στις 27-07-2009)

<http://www.minenv.gr/emas/info1.html> (προσβάσιμη στις 27-07-2009)

<http://www.blueflag.org/Menu/Criteria> (προσβάσιμη στις 02-09-2009)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ**

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας,
Πολεοδομίας και Περιφερειακής
Ανάπτυξης
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών

Ερωτηματολόγιο

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μέρος της διπλωματικής μου εργασίας με τίτλο «Διερεύνηση εφαρμογής ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης στον αστικό παράκτιο χώρο του Δήμου Ρεθύμνης».

1)

Φύλο:	Άρρεν	Θήλυ

2)

Ηλικία:	- 17	18 - 35	36 – 64	65 +

3)

Ιδιότητα:	Ντόπιος	Τουρίστας	Επισκέπτης	Φορέας	Άλλο

4) Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα ρύπανσης ή γενικότερα υποβάθμισης του **φυσικού περιβάλλοντος** του παραλιακού μετώπου του Δήμου; (Παρακαλώ προσθέστε τις παρατηρήσεις σας)

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

5) Πιστεύετε ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα υποβάθμισης ή/και εγκατάλειψής του παραλιακού μετώπου του Δήμου; (Παρακαλώ προσθέστε τις παρατηρήσεις σας)

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

6) Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την ποιότητα του νερού του παραλιακού μετώπου του Δήμου; (Παρακαλώ προσθέστε τις παρατηρήσεις σας)

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

7) Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την διαχείριση των απορριμμάτων (καθαριότητα παραλιακού μετώπου) του Δήμου; (Παρακαλώ προσθέστε τις παρατηρήσεις σας)

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

8) Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την ποιότητα του αέρα στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου; (Παρακαλώ προσθέστε τις παρατηρήσεις σας)

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

9) Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την **ηχορύπανση** στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου; (Παρακαλώ προσθέστε τις παρατηρήσεις σας)

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

10) Πιστεύετε ότι υπάρχει πρόβλημα με την **κυκλοφορία / μετακινήσεις ή/και την πρόσβαση** στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου; (Παρακαλώ προσθέστε τις παρατηρήσεις σας)

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

11) Πιστεύετε ότι είναι αναγκαίο να παρθούν κάποια μέτρα για την βελτίωση της **εικόνας του τοπίου ή/και της αισθητικής των κτιρίων** στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου; (Παρακαλώ προσθέστε τις παρατηρήσεις σας)

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

12) Πιστεύετε ότι υπάρχει ανάγκη για την δημιουργία **νέων υποδομών** στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου; (Παρακαλώ προσθέστε τις παρατηρήσεις σας)

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

13) Πιστεύετε ότι οι **αναπλάσεις που πραγματοποιηθήκαν** σε μέρος του παραλιακού μετώπου του Δήμου αναβάθμισαν **την εικόνα του τοπίου και τη ζωή των κατοίκων** του παραλιακού μετώπου; (Παρακαλώ προσθέστε τις παρατηρήσεις σας)

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

14a) (Τουρίστες/Επισκέπτες) Είστε διατεθειμένος να **πληρώσετε παραπάνω** για τις διακοπές σας σε αυτό τον παραλιακό Δήμο, προκειμένου ο Δήμος να εφαρμόσει ένα πιο αποτελεσματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα διαχείρισης;

ΝΑΙ		1	2	5	10
		Ευρώ/ημέρα	Ευρώ/ημέρα	Ευρώ/ημέρα	Ευρώ/ημέρα
ΟΧΙ					

14b) (Ντόπιοι κτλ) Είστε διατεθειμένος να **πληρώσετε αυξημένα δημοτικά τέλη**, προκειμένου ο Δήμος σας να εφαρμόσει ένα πιο αποτελεσματικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα διαχείρισης;

ΝΑΙ		
ΟΧΙ		

15) Κατά την γνώμη σας αν αυτός ο παράκτιος Δήμος είχε πιστοποιηθεί κατά **ISO** ή **EMAS**, (πιστοποίηση σχετική με την περιβαλλοντική διαχείριση), **θα αποτελούσε περισσότερο ελκυστικό προορισμό διακοπών;**

ΝΑΙ		_____
ΟΧΙ		_____

16) Έχετε να προσθέσετε κάτι επιπλέον που να σχετίζεται με περιβαλλοντικά προβλήματα / θέματα και που εμφανίζονται στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου;

.....

.....

.....

.....

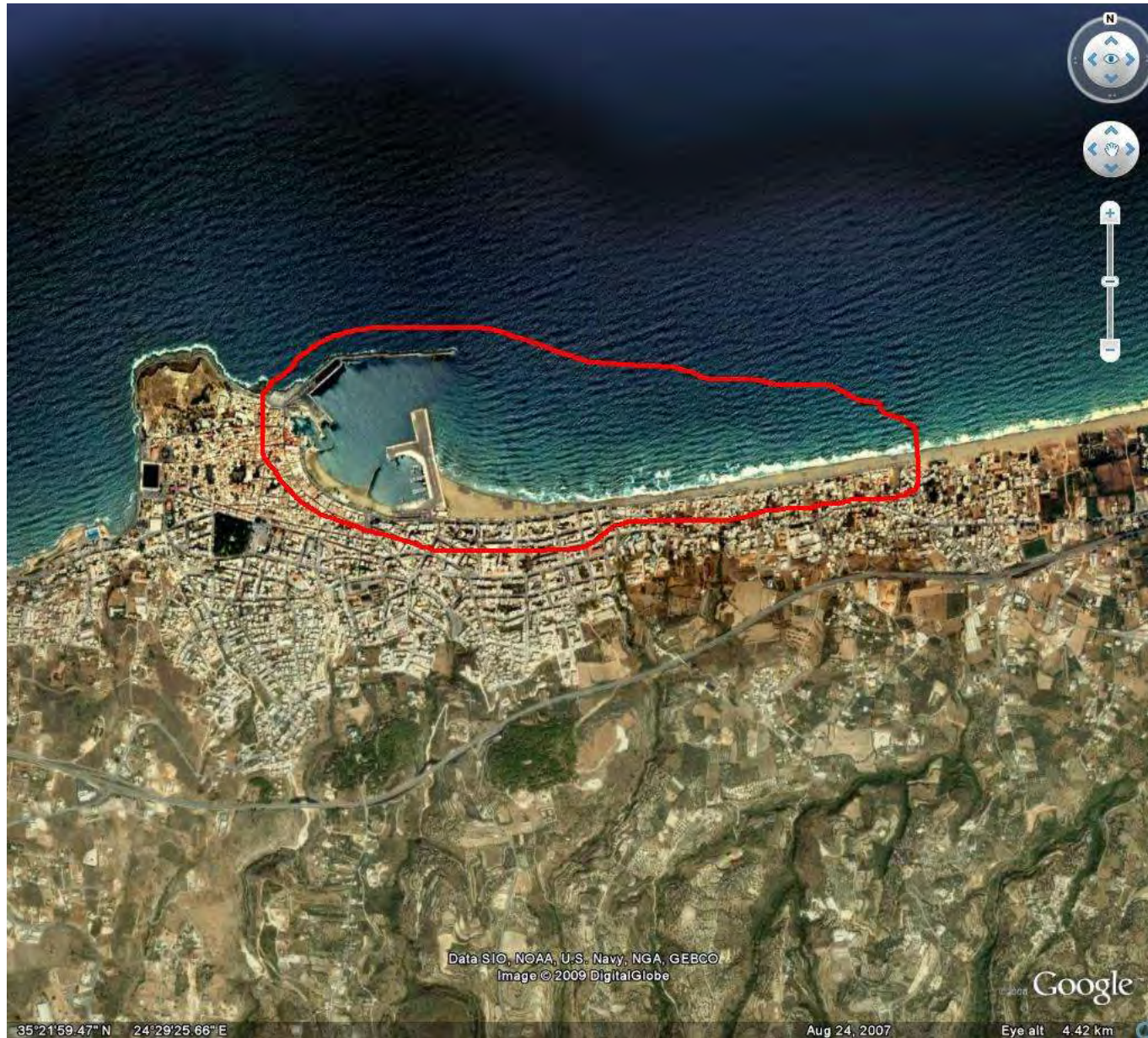
Εικόνες 1, 2: Περιοχή μελέτης

Πηγή: Προσωπικές λήψεις

Εικόνα 3: Άποψη από δορυφόρο της περιοχής μελέτης

Πηγή: Google Earth

Εικόνα 4: Περιοχή μελέτης

Πηγή: Προσωπικές λήψεις